

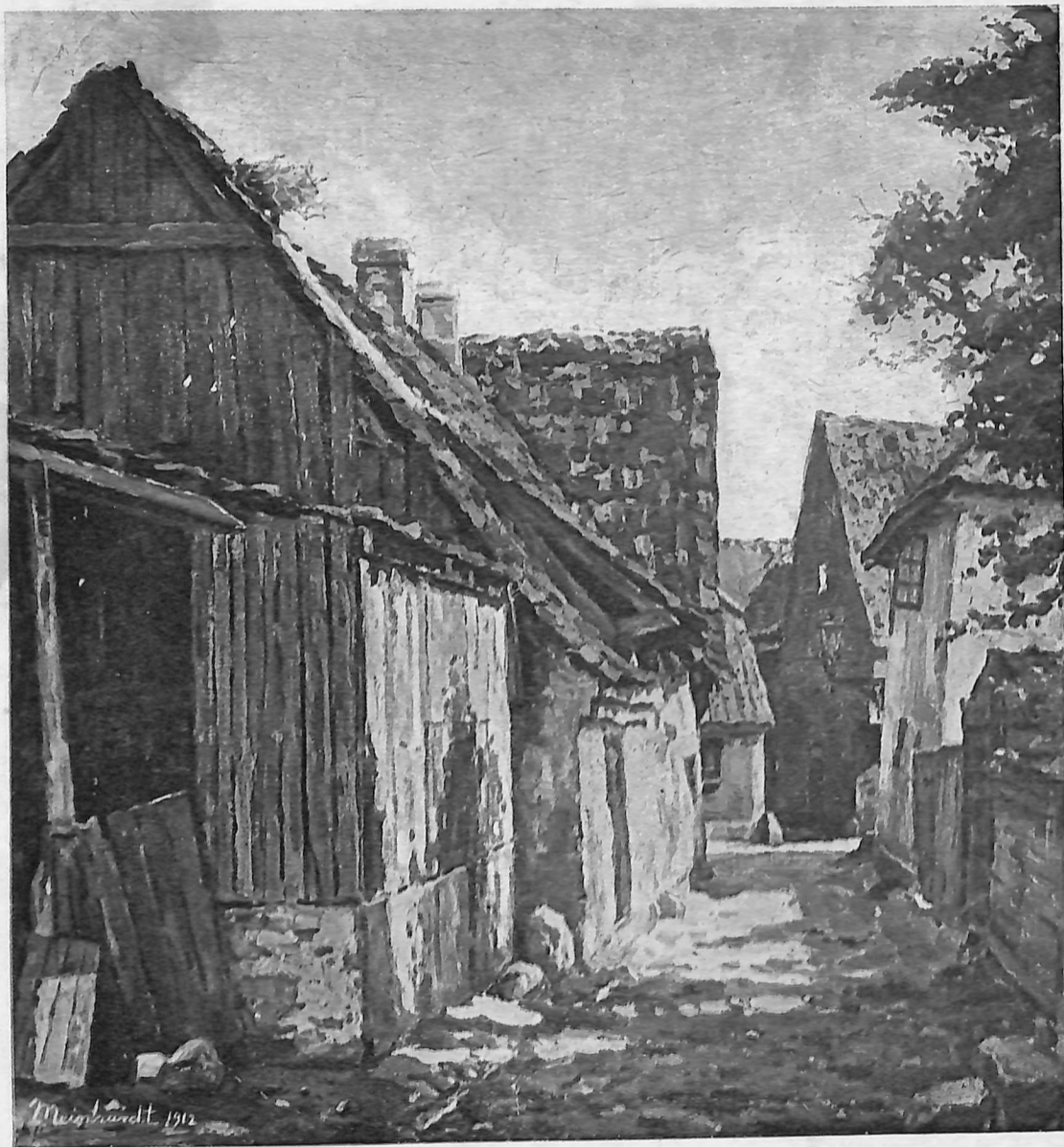
Dans. a. Blad.

*Elk barn
Jowa
Ri*

Archival Collection
Library
Blair College
Blair, Nebraska 68008

Misteltenen

*Julemagasin
for Danske i America*



Baker Bros. Engraving Co., Omaha, Neb.

Walther Meinhardt: Skomagerslippen i Ribe

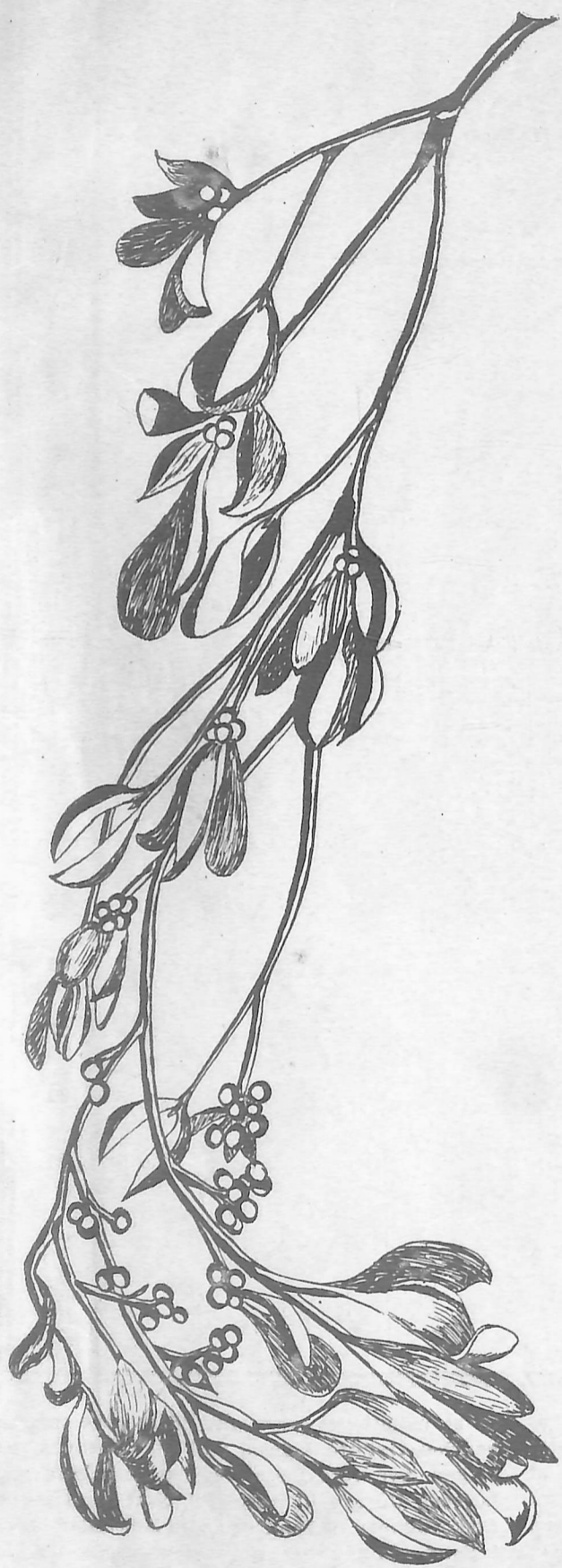
Udgivet af

Axel H. Andersen, Inc.

312 Brown Block OMAHA, NEB.

MISTELTENEN

*Julemagasin
for
Danske i Amerika*



1916



Axel H. Andersen's Forlag, Omaha, Neb.



INDHOLD:



OMSLAG: „Skomagterslippen i Ribe.” Efter Maleri af Walter Meinhardt. Originalen tilhører Mrs. Roger Nielsen.

BILAG: Den gamle Mølle. Efter Maleri af Edwin Lamasure..... 5

PETER LASSENS LIV OG EFTERMÆLE. Ved Alfred G. Andersen. Med Illustration af Verdens største Juletræ..... 7

SOMMER I DANMARK. Af Dagmar Wiggers. Med Illustrationer... ..10

DANSKE FORPOSTER PAA PRÆRIEN. Skitser af M. Sørensen. Ilustr.12

DEN RIGESTE GUT PAA EGNEN. Fortælling fra de norske Fjelde. Med Billeder15

EN NY BORGER. Julefortælling af Axel H. Andersen.....17

ET JAGTUDBYTTE. Historie fra Tennessee af P. K. Toksvig. Ilust. af Harald Toksvig.....19

SØNDEN AA. Nutidsskildring fra Sønderjylland af Martin Samsing. Med Billede af Grænsevagten ved Foldingbro.....22

PROFESSOR P. S. VIG. Artikel af Roger Nielsen. Med Portræt.....25

TIDER OG FOLK27

ALASKA. Af Anthon C. Sørensen. Med Billede.....29

DANSK CHAUTAUQUA. Et Forslag. Ilust.....32

DEN GAMLE VETERAN. Julefortælling fra Danmark, Ilust.....35

OUVERTURER I MOLL. Ilust.....37

HEDEBOSYNING OG KNYTTEARBEJDE. Af Frederikke Steenstrup. Ilust.39

I FILMENS TEGN. Med 12 Billeder.....41

„Misteltenen” præsenterer sig med nærværende Numer paa fjerde Aar, og tør saaledes betragtes som en fast Institution blandt dansk-fødte Amerikanere. Siden sin Fremkomst i 1913 er Magasinet med hver Aargang tiltaget i Udbredelse, og vi tillader os at betragte denne Kendsgerning som et Bevis paa en voxende Popularitet og en Jordbund for et teknisk elegant Julehefte fremstillet af Landsmænd og med et varierende Indhold, som i nogen Grad kan typeficere Tilværelsen blandt Danske i Nordamerika.

I stigende Antal er „Misteltenen” aarlig bleven sendt til Danmark af Slægt og Venner herovre, og vi har modtaget adskillige velmente og ven-

lige Udtalelser derhjemmefra, som tyder paa, at Magasinet har vakt Interesse og nu ventes med mindst samme pirrende Længsel som mange af os herovre venter paa Julepakken fra Danmark med et eller andet af de næsten klassiske Hefter, der har indarbejdet sig i Julesindet. Men ikke mindst her i Amerika har vi vundet mange trofaste Læsere, som betragter „Misteltenen” mindst ligesaa nødvendig paa Julebordet, som nogen anden af de mange store og smaa Ting, der bidrager til at skabe Julens Stemning.

I tidligere Aar har vi bragt en særlig Udgave af „Misteltenen” i Market, som var forsynet med et rigere Bilag og forhandlede til 75 Cts. Med Magasinets voxende Udbredelse ser vi os i Stand

til at indfatte et farvetrykt Bilag saavel som et betydeligt større Indhold i 50 Cts. Udgaven, og vi kan love vore Læsere en mindst ligesaa omfattende Udgave til næste Jul. Naar de stigende Omkostninger til Papir og andre Materialer tages i Betragtning mener vi saaledes for 50 Cts. at have præsteret en enestaaende Værdi. At dette paa saa kort Tid er bleven muligt skyldes ikke mindst den tiltagende Læsekreds som med Velvillie har fulgt vor Stræben i disse først og vanskelige Aar. Vi undlader ikke at bringe „Misteltenens” Læsere vor bedste Tak og Ønsket om en glædelig Jul!



Det største Juletræ paa Jorden.

Fot. F. J. Thompson, Susanville Cal.

PETER LASSENS LIV OG EFTERMÆLE

Ved ALFRED G. ANDERSEN.



Skyggen af et af Jordens største Juletræer — dets Stamme er over 30 Fod i Omkreds nede ved Jorden — ligger Peter Lassen begravet. For Fuldstændighedens Skyld bør det tilføjes, at omtalte Kæmpejuletræ staar oppe i det nordøstlige California, paa den saakaldte Hulsmann Ranch i Lassen County ved Vejen fra Susanville til Richmond og ca. 5 „miles“ fra førstnævnte By. Selve Countyet er opkaldt efter Peter Lassen, en Kendsgerning, som det vist er overflødig at fremhæve for Danske i Amerika; men der findes maaske en eller anden Læser i Danmark, som ikke ved, at der overhovedet eksisterer noget, der hedder Lassen County, eller at et County i de nordamerikanske Fristater svarer til et Amt i Danmark.

Ved Siden af det mægtige Grantræ staar der endvidere et flunkende nyt Granitmonument, som Frimurerens Storloge i California og det californiske Samfund „Native Sons of the Golden West“ lod rejse sidste Sommer. Dette Monument er

en nøjagtig Gengivelse af den Sten, californiske Frimurere satte paa Peter Lassens Grav tre Aar efter dennes Død. Den gamle Gravsten begyndte at synke i Grus, og saa blev det vedtaget at forny den.

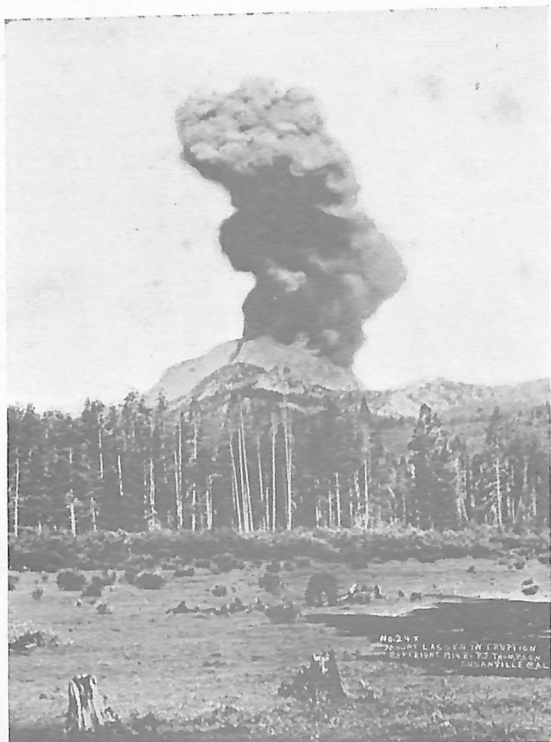
Men hvem var egentlig denne Peter Lassen? Ja, han var først og fremmest Dansk — Københavner med K. Og han er vel nok den Dansker, der har sat de dybeste Spor i Adoptivlandet Amerika. Der er saa meget at fortælle om Peter Lassen, at man næsten ikke ved, hvor man skal begynde med et Omrids af den mærkelige Nybyggers Levnedsløb.

Peter Lassen er født i København den 7de August 1800. Om hans Drengenaar foreligger der intet; det eneste, der vides med Sikkerhed, er, at han slap helskindet igennem Københavns Bombardelement. Han har sagtens gaaet i Skole ligesom alle andre Dreng, og det er ikke udelukket, at han, i Lighed med andre Dreng, en Gang imellem har skulket fra de uudholdelige Geografi- og Historietimer.

Efter Konfirmationen blev han sat i Smedelære, og at han blev dygtig i Faget bevises af den Kendsgerning, at han allerede i 21-Aars Alderen stillede for Smedelavets graahaarede Oldermann med sit Mesterstykke.

Saa blev Peter Lassen Smedemester i Kongens København. Havde Peter Lassen nu været som de fleste Smede, vilde han have slaaet sig til Taals med sin Gerning, ægtet en københavnsk Ungmø og efterladt sig en Hoben sunde Dreng til at fortsætte Smedevirksomheden. Men Peter Lassen var ikke som de fleste Smede.

Den Gang var det ikke saa almindeligt som nu, at unge Danske udvandrede til Amerika; Peter Lassen havde dog hørt lidt om det mægtige Eventyrland hinsides Atlanten, og da han havde Eventyrlyst i Blodet, sloges han i Tankerne med vilde Rødhuder ude paa de store Prærier, idet han med Hammeren bragte Gnisterne til at flyve fra det rødgloende Jern paa Ambolten. Tilsidst kunde han ikke holde den københavnske Smedie ud længere, han maatte til Amerika, og i 1829 rystede han den danske Hovedstads Støv af sine



Mont Lassen i Udbrud.

Fødder og tog med et Sejlskib til Boston. Peter Lassen har sikkert nok lidt Søsygens djævelske Kvaler paa Rejsen og ofte, naar Atlanterhavet tumlede Skuden omkring som en Nøddeskal paa sine hvidskummende Bølger, ønsket sig tilbage til den fredelige Smedie i København.

Naa, Peter Lassen kom endelig til Boston, hvor han fik Arbejde ved sit Fag. Han arbejdede ogsaa ved Smedehaandværket i andre Byer i det østlige Amerika. Men allerede i de Dage var Øststaterne gennemsyrede af Civilisation og Kultur, og Livet der var for stille for den eventyrlystne Peter Lassen. Han maatte vestpaa, langt bort, hvor Civilisationen og europæisk Kultur ikke havde svækket Menneskenes Urkraft. Efter kun nogle Maaneders Ophold i Østen drog han saa videre mod Vest og kom til Staten Missouri, hvor han slog sig ned i Byen Keytesville i Chariton County.

Livet i Missouri tiltalte Peter Lassen mere end den dagligdags Tilværelse i Massachusetts. Her sloges Nybyggerne en Gang imellem med Rødhuderne, og det var lige noget for den raske Københavner. Han forenede Landbruget med Smedehaandværket; men samtidig tog han med Liv, Lyst og Mod Del i Kampene mod Indianerne. I 1838 oprettede han selv et Kompagni frivillige Soldater, hvis Chef han selvfølgelig blev. Saa kunde Rødhuderne bare komme!

Men Aaret efter (1839) blev han imidlertid ked af Keytesville — Civilisationen var vel sagtens begyndt at sive igennem — og Peter Lassen fik i Sinde at rejse endnu længere vestpaa. Denne Gang besluttede han at rejse helt ud til Stillehavskysten, til Oregon, som i de Dage var under Fællestyre af De forenede Stater og England og havde et betydeligt større Omfang end den nuværende Stat Oregon. Det saakaldte „Oregon Territory“ omfattede hele det mægtige Areal, som nu er udstykket i Staterne Oregon, Washington og Idaho samt tildels Montana og Wyoming. Peter Lassen dannede saa et Rejse-selskab paa tolv Personer foruden sig selv; men skønt Antallet saaledes blev det ifølge Overtroen uheldige 13, naaede hele Selskabet dog Rejsens Maal i god Behold. Rejsen, som gik over Klippebjergene, var uhyre besværlig, idet der ingen Veje fandtes, og man havde kun Kompasset og Himmellegerne at rette sig efter. To af Selskabet var Missionærer, som havde deres Hustruer med. De skulde ud og omvende Indianerne i

Oregon til Kristendommen. Undervejs stødte de Rejsende sammen med fjorten til American Fur Company hørende Mænd, som ogsaa skulde til Oregon, saa Selskabet voksede til syvogtyve.

I Fort Hall (nu i Staten Idaho) efterlod de to Missionærer deres Hustruer, men Resten af Selskabet fortsatte Rejsen til The Dalles i Oregon, som naaedes i Oktober 1839. Derfra tog de ned ad Columbiafloden til Fort Vancouver, og saa op ad Willamettefloden til et Punkt nogle faa Mil ovenfor Camponit, som nu hedder Oregon City, hvor de overvintrede. Men da de ikke her kunde finde Jord, som passede dem, besluttede Peter Lassen og hans Fæller det følgende Foraar at rejse ned til California, som den Gang var en mexikansk Provins. Selskabet var imidlertid svundet ind til syv Personer, og man vovede ikke saa faatalligt at foretage den farefulde Rejse over Bjergene til California, altsaa maatte de se at komme derned ad Søvejen.

Sejlskibet „Lospanna,” som havde udlosset en Ladning Maskineri og Fødevarer til Missionærerne i Oregon, laa parat til at afsejle til California, og det kom de syv Nybyggere saa med. Hele to Gange var de lige ved at lide Skibbrud, men nærvæd rammer ingen Hare, og efter en Rejse paa nogle Uger naaede Skuden Fort Ross, som i de Tider var en russisk Handelsstation med 300 indbyggere. Herfra fik de Lods til Bodega, hvor Peter Lassen og hans Venner steg i Land, forresten ikke ret langt fra, hvor Byen Petaluma med sine talrige danske Hønseopdrættere nu ligger. Efter et kort Ophold, hvorunder den mexikanske General Vallejo efter Sigende forvoidte de Rejsende mange Besværligheder, fortsattes Toget til „Sutter's Camp” (senere „Sutter's Fort” eller „New Helvetia” og nu Sacramento, Californias Hovedstad), hvor man tog en Hvil paa et Par Uger. Endelig satte de Kursen mod San Francisco, som den Gang hed Yerba Buena, hvilket paa Dansk betyder „den gode Urt.”

Peter Lassen blev dog ikke i Yerba Buena ret længe, men drog til San Jose, hvor han atter beskæftigede sig med Smedehaandværket, indtil han i Foraaret 1841 rejste til Santa Cruz, hvor han købte ca. 15,000 Acres Land og oprettede det første Savskæreri i California. Efter at have skaaret ca. 50,000 Fod Tømmer paa sin Savmølle, solgte Lassen denne til en Kaptejn Graham for 100 Muldyr. Penge saas kun sjældent i Datidens California, man betalte „inkind.” Men nogle Aar senere, da Guld opdagedes i California, vadede Pionererne saa til Gengæld i Penge til Knæerne.

Det var nu Peter Lassens Agt at vende tilbage til De forenede Stater (Læseren vil erindre, at California stadigvæk var en mexikansk Provins) med sine 100 Muldyr, men da han ikke kunde finde Selskab, opgav han denne Plan og drog i Stedet for tilbage til Sutter's Camp, hvor han slog sig ned som Landmand og Kreaturopdrætter, og samtidig udførte han Smedearbejde for Kaptejn Sutter. Kaptejn Sutter betalte Lassens Arbejde med Kvæg, saa det varede ikke længe, inden vor Landsmand havde henvend 300 Kreaturer. Han sluttede et varmt Venskab med Kaptejn Sutter, som var Svejtsers (han havde været Officer i den svejtsiske Hær, af hvilken Grund han senere omdøbte sin „Camp” til New Helvetia). Om Kaptejn Sutter skal her kun tilføjes, at hans Berømmelse i Californias Historie hovedsagelig bunder i den Omstændighed, at det var paa hans Ejendom, Guld først fandtes i større Mængder — af John W. Marshall, en af Sutter's Arbejdere —, og det var til „Sutter's Mill,” Guldgraverne — de saakaldte „Forty-niners” — i 1849 flokkede.

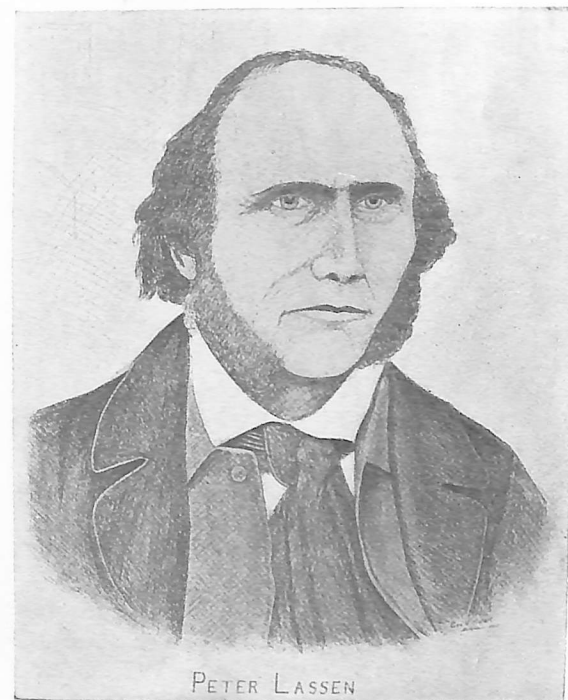
I 1843 skete den Begivenhed, som sikkert fik størst Betydning for Resten af Peter Lassen Liv, en Begivenhed, som egentlig gav det første Stød til hans senere Berømmelse, for den

gav Anledning til en Rejse, som igen førte til flere Rejser, og ved disse opstod de mange Stednavne, som den Dag i Dag gør Peter Lassen aktuel. Og selve Begivenheden var intet andet end — et lumpent Tyveri!

Nogle forbigående Emigranter, som var paa Vej til Oregon, stjal nogle af Lassens Kreaturer. Saa snart Lassen opdagede Tyveriet, satte han sammen med sine Venner John Bidwell og James Bruheim efter Tyvene, som indhentes omtrent paa det Sted, hvor Byen Red Bluff nu ligger, helt oppe i den nordlige Ende af Sacramento-dalen. Det er tilstrækkeligt at nævne ganske en passant, at Lassen og hans Kammerater fik Kreaturerne tilbage. Det er iøvrigt højst sandsynligt, at de tyvagtige Emigranter fik den københavnske Smedenæve at føle. Det vigtigste ved Begivenheden er imidlertid, at Lassen paa denne Tur kom til en Region, der trods sin Frugtbarhed endnu slet ikke var berørt af Nybyggerens Spade. Lassen saa, hvilke Fremtidsmuligheder Jorden her gemte, og han skyndte sig at ansøge den mexikanske Statholder, Guvernør Manuel Micheltorena om et Stykke gratis Jord, som han ogsaa fik. Aaret efter flyttede Peter Lassen op til sin ny Ejendom, som laa ved Deer Creek i det nuværende Tehama County. Han blev den første hvide Mand, der opførte en Bolig Nord for Marysville.

Det blev nu Peter Lassens Drøm at bygge en mægtig By heroppe, som skulde befolkes udelukkende med „Amerikanere,” hvormed han sikkert har ment alle hvide Folk, som kom til California fra De forenede Stater. California var jo endnu en mexikansk Provins. Han fik ogsaa ganske rigtig en By anlagt, men det blev ikke til den Storby, han i Tankerne havde udmalet sig, idet Guldfeberen i 1849 affolkede denne saavel som mange andre Nybygder. Byen kom til at hedde Benton City og laa lige i Nærheden af, hvor Byen Vina nu ligger. Den var opkaldt efter hans Ven, den bekendte General Fremonts Hustru, Jessie Benton Fremont.

I 1847 foretog Peter Lassen sammen med den historisk berømte amerikanske Marineofficer, Kommandør Stockton en Rejse til sine gamle Jagtmarker i Missouri for at skaffe Nybyggere til Benton City og Omegn. Han opnaaede at faa saa mange Kolonister med sig tilbage til California, som der kunde være i tolv teldækkede, oksefor-spændte Emigrantvogne. Under Besøget i Missouri bevægede Lassen, som selv var gammel Frimurer, denne Stats Storloge til at udstede en Bevilling („Charter”) til at stifte en Frimurerloge i



California. I Henhold til denne Bevilling, som Missouri Storloge udstedte den 10de Maj 1848, stiftede Lassen og andre Frimurere den 30te Oktober 1849 Logen „Western Star No. 98” i Benton City. En af de ny Kolonister fra Missouri, Sachel Woods, valgtes til „worshipful master” for denne den første Frimurerloge i California. Lassen lod sig af Beskedenhed nøje med en mindre Post; han blev Logens første „junior warden.” To Aar senere, aitsaa 1851, brændte Logelokalet, og Logen blev derpaa flyttet til Shasta City.

Det var i Foraaret 1846, at Peter Lassen blev kendt med Fremont, som den Gang var Oberst i den amerikanske Hær. Oberst Fremont var med 50 Soldater paa Vej til Oregon fra det sydlige California. Det var lige i de Dage, da Krigen mellem Amerika og Mexiko endnu kun havde vist sig som en lille truende Sky paa Horisonten, og Fremont havde demonstrativt ført sine Soldater forbi de mexikanske Tropper i California, uden at der dog skete noget Sammenstød. Paa Vejen til Oregon gjorde han et 3 Ugers Ophold paa Peter Lassens Ranch, og her sluttedes den Venskabs-pagt, som varede lige til Lassens Død. Nogle faa Dage efter Fremonts Afmarsch fra Lassens Ranch til The Dalles i Oregon fik Lassen Besøg af Marineløjtnant Gillespie, som medførte et vigtigt Budskab til Fremont fra Præsident Polk. Ingen har nogensinde faaet at vide, hvad der stod i dette Brev til Fremont; men Gillespie havde været seks Maaneder paa Vejen med det og ofte sat sit Liv i Fare for at faa det bragt til Fremont, altsaa maa det have været meget vigtigt, og det var derfor Gillespie meget magtpaaliggende at finde Fremont. Lassen tilbød at føre Gillespie til Fremont, et Tilbud den unge Løjtnant med Glæde modtog, og sammen med tre andre Mænd satte Lassen og Gillespie saa efter Fremont, som de indhentede ved Klamathsoen den 9de Maj om Aftenen. Budskabet havde til Følge, at Fremont og hans Mænd sporenstregs vendte om, og kort Tid efter brød Krigen mellem De forenede Stater og Mexiko ud i lys Lue.

Paa Tilbagevejen red Lassen og hans Følgesvende et godt Stykke bagefter Fremonts Tropper, og en skønne Nat blev de overfaldt af en Skare Klamath-Indianere, som sikkert vilde have gjort det af med vor Landsmand, hvis ikke en af hans Følge var undsluppet og i strakt Karriere sat efter Oberst Fremont, som øjeblikkelig kom Lassens Selskab til Undsætning og drev Rødhuderne paa Flugt.

Ellers stod Peter Lassen paa en meget venskelig Fod med Indianerne nede paa hans egen Hjemegn. De broncefarvede Naturbørn elskede ham for hans Retsind — og maaske de ogsaa frygtede den stærke københavnske Smedenøve. Blandt Indianerne hed han aldrig andet end „Uncle Pete.”

Peter Lassen skal efter Sigende have taget levende Del i Krigen med Mexiko, der som bekendt endte med, at California blev afstaaet til De forenede Stater ved Freden af Guadalupe Hidalgo i Februar 1848. Han vides at have været med Fremont, da denne den 14de Juni 1846 hejsede det berømte „Bear Flag” i Sonoma og proklamerede den kortvarige californiske Republik, en Begivenhed som iøvrigt paaskyndede Krigen med Mexiko.

Paa den ovenfor omtalte Rejse fra Missouri til California i 1848 opdagede Lassen en ny Rute til California, som senere blev opkaldt efter ham. I Aarene 1849-50 fandt han en Genvej, som forkortede Lassen-Ruten en Del. Datidens Nybyggere gav denne Genvej den sarkastiske Benævnelse „Lassens Horn,” fordi den mindede noget om den besværlige Rejse rundt Kap Horn! For at Emigranterne ikke skulde begaa den kedelige Fejltagelse at fortsætte over den gamle Humboldt-Rute, stillede Lassen en tyk Pæl op paa det Punkt, hvor

hans egen Rute førte sydpaa fra den gamle Vej, og til Pælen var spigret et Brædt, hvorpaa var malet med store Bogstaver: **Lassen's road to guide the unwary emigrant** („Lassens Vej, som fører den uforsigtige Emigrant paa rette Spor”). Men paa Grund af den dybe Sne, som altid hobede sig op paa Vejen om Vinteren, benyttede de „uforsigtige Emigranter” kun sjældent „Lassens Vej.”

Efter at have solgt Halvparten af sin Ranch ved Deer Creek paa Kredit til en Mr. Palmer tog Lassen i Foraaret 1850 med sine Oksekærrer til Sacramento for at gøre et større Indkøb af Levnedsmidler og andre Varer. Her fik han pludselig Lyst til at eje en Floddamp. Som tænkt saa gjort: Lassen solgte næsten alle sine Kreaturer, og for Pengene købte han Damperen „Washington.” Omtrent samtidig solgte Palmer sin halve Andel i Ranchen til en General Wilson. Men hverken Palmer eller Generalen huskede at betale Lassen for den afstaaede Halvpart af Ejendommen, og medens vor Landsmand nu forsøgte Lykken som Rheder og Skipper paa Sacramento-floden, solgte andre hans tiloversblevne Kreaturer og stak Pengene i deres egen Lomme. Damperen betalte sig heller ikke, og Enden paa det hele blev, at Lassen kom i en svimlende Gæld. Han solgte saa Damperen, og sin Fordring paa Palmer og General Wilson samt den anden Halvpart af Ranchen afstod han til en Henry Gerke i San Francisco. Derved fik han saa mange Penge ind, at han kunde klare sin Gæld samt købe nogle faa Kreaturer. Med disse drog han saa til Indianerdalen i Plumas County, hvor han sammen med Isadore Meyerwitz (temmelig sikkert en Jøde) og George E. St. Felix anlagde en ny Ranch samt aabnede en Butik med den Hensigt at drive Handel med Indianerne og forbirejsende Emigranter. Men heller ikke her synes Lykken at have staaet ham bi, for efter faa Aars Forløb drog han sammen med sin Kompagnon Meyerwitz til Honey Lake Valley (af Indianerne kaldet „Sundhedsdalen”) i Sierrabjergene, hvor de blev de første Nybyggere. I 1856 druknede Meyerwitz i Honey Lake.

I April 1859 besluttede Lassen tillige med seks andre Nybyggere i Honey Lake Valley at drage længere op i Sierrabjergene for at lede efter Minerale. Fire af Selskabet (Weatherlow, Jameson, Lathrop og Kitts) rejste i Forvejen. Dagen derpaa fulgte Lassen, Lemerius Wyatt og Edward Clapper efter. Det var Meningen, de skulde støde sammen med de fire Kammerater oppe i Bjergene. En Aften, da Lassen, Wyatt og Clapper sad omkring Baalet og spiste ved en lille Flod (den nuværende Clapper Creek) under nogle overhængende Klipper oppe i Black Rock-Kæden i Sierrabjergene, medens Hestene græssede i Nærheden, kom der en Indianer af Piute-Stammen hen til dem. Han var bevæbnet med et godt Forladergevær. Lassen, som var vant til at omgaas Indianere, gav sig i Snak med Rødhuden og medgav ham, trods Wyatts og Clappers Indsigelser, en Del Fødevarer, da han omsider gik. Efter endt Maaltid krøb de tre Nybyggere under deres Tæpper og sov ind.

Tidlig næste Morgen (det var Tirsdag den 26de April 1859) vaagnede Lassen og Wyatt ved Knaldet af et Geværskud. De fandt Clapper liggende død paa sit Leje med en Geværkugle i Tindingen. Lassen og Wyatt sprang op. Wyatt foreslog, at de straks skulde springe paa Hestene og flygte, men Lassen greb i Stedet sit Gevær med den ene Haand, medens han med den anden skyggede for Øjnene for at spejde efter den skjulte Fjende. I det samme knaldede der atter et Geværskud, og Peter Lassen segnede om, raabende: „They have killed me!” Disse var ifølge Wyatts Beretning Peter Lassens sidste Ord.

Wyatt svang sig nu paa en af Hestene og red

alt, hvad Remmer og Tøj kunde holde uden at standse, før han naaede til Susanville. Det var et uafbrudt Ridt paa 140 „miles.” Idet han satte afsted, sendte den usynlige Fjende ham en Geværkugle igennem det ene Bukseben; men ellers slap Wyatt uskadt fra Overfaldet.

Peter Lassens tragiske Død rystede hele Datidens California, og Aviserne kappedes om at hædre den eventyrlige Danskers Minde i spalte-lange panegyriske Nekrologer. Det er aldrig blevet opklaret, om det var Indianere eller fjendtlighedsindede Hvide, der dræbte Peter Lassen; men Sandsynligheden taler for, at det var Rødhuder.

Lassen blev foreløbig begravet paa Pletten, hvor han faldt; men i November 1859 rejste Johnson Tutt, Antone Storff og Joe Kitts til Black Rock og hentede Liget, som Frimurerne saa den 27de November under store Hædersbevisninger stedte til dets endelige Hvile paa Lassens Ranch i Skyggen af det store Grantræ, under hvis Grene han havde tilbragt sin første Nat i Honey Lake Valley, og hvor han tidt havde udtrykt Ønsket om at hvile efter Døden. Tre Aar senere (1862) rejste Frimurerne det nu fornyede Granitmonument paa Lassens Grav.

I 1860 vides Lassens Ranch at have tilhørt en Mr. Lybarger og en Mr. Tetherington, som samme Aar tog en ung tysk Arbejder ved Navn John F. Hulsman i deres Tjeneste. I 1863 blev Hulsman Lybargers og Tetheringtons Kompagnon, hvorefter Ranchen dreves under Firma-navnet Lybarger-Tetherington-Hulsman. I 1867 købte Hulsman Lybargers Andel i Ranchen, og nogle Aar senere købte han ogsaa Tetheringtons Andel og blev saaledes Ene ejer af Lassens Ranch. Hulsman døde i Fjor, og Ranchen drives nu af hans Sønner.



Saa vidt Peter Lassens Liv. Nu kommer vi til Eftermælet, som vejer op tusindfold mod de Uheld og Skuffelser, vor Landsmand var Genstand for, medens han levede. Overalt i det nordøstlige California træffer man paa Steder, der bærer Peter Lassens Navn.

Det navnkundigste af disse er Vulkanen Mt. Lassen i Shasta County — den eneste aktive Vulkan i Nordamerika. Indtil for faa Aar siden var Bjerget smukt kegleformet, ligesom Vø-suv i sin Tid var; men da de glødende Lavamasser vældede frem fra Bjergets Indre den 30te Maj 1914, fejedes den majestætiske Tinde bort, og Bjergetoppen er nu næsten flad. Ifølge en af Forbundskongressen i Washington den 8de Juni 1906 vedtaget Lov blev Bjerget og et omliggende Areal paa 1280 Acres Land ved Proklamation af Præsident Roosevelt ophøjet til et Nationalmonuments Værdighed den 6te Maj 1907. Monumentet bedder officielt „The Peter Lassen National Monument.” Og rundt om Bjerget ligger den mægtige Nationalskov „Peter Lassen National Forest.”

I 1912 frembragte Kongresmedlem John E. Raker fra California et Lovforslag i Kongressen, som gik ud paa at oprette en stor National park med Mt. Lassen som Midtpunkt. Parken skulde ifølge Mr. Rakers Forslag hedde „The Peter Lassen National Park.” Men Forslaget gik ikke igennem den Gang. Mr. Raker bragte det saa atter frem i Kongressens sidste Samling, og endelig vedtoges det. Men paa Grund af Mt. Lassens Udbrud i 1914 havde Mr. Raker i Mellemtiden forandret Navnet paa Parken til „The Lassen Volcanic National Park.” Parken, som indtager et Hjørne af Shasta County, et Hjørne af Lassen County og et Hjørne af Plumas County, breder sig over et Areal paa godt 82,000 Acres Land, og den vrimler af Seværdigheder, hvori blandt kan nævnes selve Mt. Lassen, en kogende Sø, en Del Bjergtinder, Tusinder af sjældne

SIDE TI

Træer og en Mængde varme Kilder. Parkens laveste Punkt er 6,000 og dens højeste Punkt (Mt. Lassens Tinde) 10,400 Fod over Havet. Det Parken tilhørende Areal var tidligere en Del af Lassen National Forest. Den ovennævnte Lov blev underskrevet af Præsident Wilson den 9de August, altsaa to Dage efter Peter Lassens 116-aarige Fødselsdag.

Den 1ste April 1864 oprettede Staten California ved Lov Amtet Lassen County. I den officielle Beretning hedder det, at Countyet fik sit Navn in honor of Peter Lassen, one of California's oldest and most respected pioneers, and the one who made the first permanent and continuous settlement within its borders („til Ære for Peter Lassen, en af Californias ældste og mest agtede Nybyggere, og den som dannede den første faste og vedvarende Nybygd indenfor Statens Grænser“). Indenfor selve Countyets Grænser

hedder alt mellem Himmel og Jord „Lassen.“ Begge Bankerne i Countyhovedstaden Susanville er saaledes opkaldt efter vor Landsmand, et af Hotellerne hedder „Lassen,“ næsten ethvert Firma har Ordet „Lassen“ i sit Navn, og selvfølgelig er der ogsaa en „Lassen Bar,“ hvor Efterslægtten kan tømme et Glas til den københavnske Smeds Ære. Byen Janesville længere nede i Honey Lake Valley blev fornylig omdøbt til Lassen, og saaledes kunde man blive ved i det uendelige.

Nede i Sacramentodalen i Nærheden af Oroville ligger „Lassen's Butte“ og minder om Peter Lassen; endvidere er der „Lassen's Big Meadows,“ „Lassen's Pass“ i Sierrabjergene, „Lassen's Trail“ o. s. v., o. s. v.

Men — mærkeligt nok — skønt baade den amerikanske Forbundsregering og Staten California paa saa mange Maader har hædret vor entreprenante Landsmands Minde, findes der ikke en ene-

ste dansk Forening, ikke noget som helst dansk i California eller andre Steder i Amerika, der er opkaldt efter Peter Lassen.

Kan hende det komme.



Tilbage er kun at omtale Peter Lassens efterladte Løvsøre. Det kan gøres med faa Ord. Mr. L. M. Folsom i Susanville ejer Lassens Stueur, som nu er gaaet i Arv gennem tre Slægtled; og Mr. Fred F. Kingsbury i Sacramento ejer en Pibe, som Lassen havde arvet efter sin Fader, før han forlod Danmark. Kingsburys Bedstefader, William C. Kingsbury, som var Medindehaver af Lassens Ranch i Honey Lake Valley, havde laant Piben, da hans Kompagnon drog ud paa sit sidste Eventyr, det Eventyr, der kostede ham Livet.

Et tarveligt Stueur og en gammel, sur Pibe — det er alt, hvad der er tilbage af Peter Lassens jordiske Gods!

SOMMER I DANMARK

AF DAGMAR WIGGERS.



„Kom Maj, du søde milde
gør Skoven lys og grøn
og lad ved Bæk og Kilde
Violen blomstre skøn.“



AADAN synger Digteren og saadan synger og længes vi hele den lange, kolde og triste Vinter; og Maj kommer, som Regel med Kulde og sparsom Sol, med bedrøvede Miner banker vi paa Barometeret og ser op paa de graa Skyer, der jager over Himlen, pisket af den kolde Østenvind — vil Skoven blive grøn til Pinse — vil det snart blive varmt?

En skøn Dag sker det vidunderlige. Uden at man ved hvordan, er Skoven grøn, Haverne pranger med Guldregn og Syren, Frugttræerne staar i Blomst og Folk faar Uro i Blodet. De rige, der har Sommervilla, faar travlt med Gartner og Maler, de mindre velhavende tager ud Dag efter Dag langs Kysten og lejer Lejligheder i Fiskerhusene, i Pensionater og Villaer, og de, der kun

har deres Cycle at holde Sommer paa, farer afsted saasnt Butik og Kontor er lukket og vender hjem med et Bundt Majgrene bundet bag under Sadlen. I Tusindvis farer Cyklerne Søndag Aften ind mod Byen med disse grønne Haler staaende ret bag ud, og hverken Politiforbud eller Plakater formaar at hindre Traditionen.

Saa pludselig er Sommeren der med Varme og Sol, Midsommerdagen er alt forbi og i Bevidstheden om at det begynder at gaa ned ad Bakke pulserer Glæden ved Solen, Varmen og de lange Dage med de korte, lyse Nætter. Villaerne med de smukke Haver pranger i straalende Blomsteflor med lysklædte Damer paa Verandaen og hvidklædte unge Mennesker paa Tennisbanerne. Ind gennem Dyrehaven, forbi Klampenborg kører de smukke, snart gammeldags fine Landauere med Etatsraaden og Etatsraadinden Turen efter Middagen, mens de moderne Biler suser afsted med den unge Grosserer, Fruen og de pyntede Smaabørn paa Forsæderne. Sportsrideklubben og alle de der har „Stald“ og Heste ved Trav- og Galopbanen kommer ridende i Kavalkader eller

suser afsted i de smaa fikse tohjulede Travvogne. I Espergærde er hele Østergade flyttet ud, Flirten grasserer op og ned foran Hotel Gefion og kuiminerer nede paa Stejlepladsen i den lune Sommeraften, mens Lysene tændes ovre i Landskrona og Helsingborg, Fyret glimter fra Nakkehoved og de hvide Sejl hænger slappe paa de langsomt glidende Lystyachter i den stille Aftenbrise.

Men der er Mennesker der vil paa Landet for Fredens Skyld, for Luftens og Vandets, og de søger længere ud — til Hornbæk og helt over til Skagen, der dog frembyder det samme pulserende Liv, kun med den Forandring, at her gælder det Badene, hvad enten de foretages i selve Vandet eller i „Sandgryderne“ under Solens bagende Skin, mens Dagen uvægerlig slutter med Dans paa Kroen og ingen gaar hjem før Solen begynder at kaste sine første gyldne Straaler ude over Havets blanke Spejl. Nattegalen fløjter i Plantagen og det hvisker og ler mellem Løvet — hist og her skimtes noget hvidt — det er som Aandedans mellem de mørke Graner.

Naturligvis, der findes Steder i Danmark, hvor Mennesker endnu kan finde selve Naturen, den der disse Steder nærmest er at betragte som Staffage. Det er rundt i de afsides Kroge eller over til Jyllands herlige Hedeegne, hvor man kan finde en gammel Kro eller leje sig ind i en skikkelig Bondegaard, hvor man lever af Grød og stegt Flæsk, Kyllingesteg og Æggekage og kan gaa i gamle Kjoler uden Hat paa Hovedet og Hansker paa Hænderne, gaa ud i de store friske Skove, hvor man selv baner sig Vej, eller følger en Sti, lavet af Skovarbejdere. Eller ud paa Heden, op paa Højdedragene, hvor man skuer ud over et hølgeformigt Landskab med blomstrende Lyng, isprængt sorte Mosehuller og nyplantede Granplantager. Der kan man ligge halve Dage og følge Skyernes lette Dans, se Lærken svinge sig jublende op mod Sky, mens den kredser rundt over Reden dernede. Er man heldig kan man se en Ræv liste sig hen til sin Indgang eller se hele Familien, Rævemutter med Unger, ligge og sole sig i Lyngen. Her er Fred og her er



Danske Spejderdrengene besøger Kong Christian.



En Søndag ved Femvejen.

Sommer — her er Styrke for svage Nerver og Hvile for trætte Hjerner.

Men de Tusinder i de store Byer, som ikke evner at søge Sommeren paa disse Kanter hjælper sig som de kan — bortset fra deres knappe Ferie hvor de tager til de billige Pensionater og nyder Livet i fuldt Maal og i Reglen vender hjem opsvulmede af Myggestik, forbrændte af Sol og Vand, uvante som de er med Livet i frisk Luft, men jublende glade over det at have været „paa Landet” — maa de nøjes med Cycleturene, Søndagsudflugterne og Sammenskudsturene. Intet Sted grasserer Cyclen som i København, og det er naturligt. Ud fra Byen straalere utallige gode Veje, der hver byder paa sine Skønheder, hvad enten man vælger Vejen ud til Damhussøen, til Dragør, hvor Gæssene flygter skrigende afsted eller, det almindeligste, Strandvejen, hvor de allermest dovne allerede stopper op ved Tuborg, mens hele Ungdommen suser ud til „Fluepapiret” — et Stykke Strandvej udfør Charlottenlund Slot, der faktisk en smuk Sommeraften er ligesaa besat som et Stykke Fluepapir en varm Sommerdag. De mest udholdende gaar til Klampenborg, hvor der drikkes The til de italienske Orkestres Musik fra Badehotellets Terrasse eller fra Strandpavillonen — enkelte Par søger Ensomhed ind under Dyrehavens dunkle Kroner, hvor Hjort og Hind kigger nygerrigt bag Stammerne, som om de vilde sige: „Kan I nu ikke snart forsvinde og lade os komme til — det er dog vel vores Skov.” Om Søndagen gaar Turene fra Morgenstunden med Madkurven bundet paa Styret ud ad Bernstorffvejen forbi Vilvorde ind i Dyrehaven hvor Strømmen spredes og fordeles mellem de talrige Skovløberhuse hvor Maden fortæres og der faas Kaffe og Øl. Et stort Knudepunkt paa denne Vej er „Femvejen,” fremkommet ved Bernstorffvejen, Vilvordevejen, Ordrupvejen og den smukke Jægersborg Alle, der skærer over de tre Veje. Her er til Minde for Christian d. IX og Dronning Louise, der jo havde deres Sommerresi-

dens paa det gamle smukke Bernstorff Slot, rejst en Støtte med deres Billeder i udhuggede Medaljoner — et smukt Blomsterparti med magelige Stenbænke omgiver Støtten og her hviler Cyclisten sig før Turen gaar videre. Paa Lyngbyvejen suser det af Cyclister, Biler og Hestekøretøjer, „Til Skovs” ud — bare ud — det er Parolen en Sommersøndag naar Solen skinner og hele Naturen bader sig i Solens Varme. I store Flokke kommer Sportmændene dragende, Kapløberne smutter forbi i deres lette Beklædning, „Frivillige Drengene” kommer med Piber og Trommer og Spejderkorpsen gør Holdt udfør Sorgenfri Slot, hvor Kongen og Dronningen kommer ud for at hilse paa det fikse Korps, hvoraf Prins Knud er Medlem, og traktere med Chokolade og Wienerbrød.

Men — der er Mennesker, og det er det største Antal, der hverken har Cykler, Vogne eller kan være med i Korps eller leje Sommerlejlighed — det er Arbejdernes store Skarer. Fra alle de store Kaserner med to-Værelses Lejlighederne, fra Baggaardene og fra Sidegaderne kommer de myldrende Søndag Morgen med Mutter og Børn i stiveste Stads og Madkurven pakket. Togene entres og overfyldes og paa Sletten i Charlottenlund Skov, paa Eremitagen og rundt om i det grønne lejrer de sig, spiser, tumler med Børnene, sover og nyder Solen og Skovens grønne Kølighed for sent om Aftenen at vende hjem med de mindste hængende som smaa slappe Poser over Skuldrene paa Fatter, mens de større, forkrøllede og snavsede trækker Mor i Skørtet, Kurven er tom, den sidste Bismarksklump sidder i den ene Mundvig og hindrer Træthedens Graad i at bryde frem. Fatter har maaske faaet en Øl eller to for meget, men er gemytlig og vittig og Mutter har fundet Veninden fra Naboledigheden og Kupeen er fuld af Summen — Børnegråd, grønne Kranse og forpjuskede Engblommer — men, naar de naar den lumre lille Lejlighed, sover de alle trygt og priser den glade Dag i den friske Skov.

Ogsaa Hverdagens Mennesker nyder Sommeren. Paa Amagertorv bugner Kurvene af Blomster, der i tusindfarvet Straalepragt og liffig Duft bringer Glæde og Varme rundt om i utallige Hjem. Paa Skriveborde i støvede Kontorer, ved Middagsmaden eller ved Sygesengen, overalt fortælles det store Under: Sommeren er kommen. Børnene tumler sig i Kongens Have, Parkerne, Raadhushaven, hvor de hvide Duer flyver rundt mellem dem, eller de nøjes med at danse i trange halvmørke Gaarde til Lirekassemændenes Spil.

Efter Middagen gaar Turen ad Langelinje, Frederiksberg Have eller Christianshavns Vold eller hele Familien drager ud til Kolonihaven, hvor de hjemmegroede Kartofler graves op og spises med Løgssauce, tilberedt i den lille Tilbygning der som en Vorte stikker ud fra Lysthuset,

Familiens Stolthed — det Familiefaderen lavede af Pakkasser og Sækkelærred i Tidernes Morgen, men som nu er en flot lille Bygning i Palæstil med Taarn og Spir og Dannebrog vajende over Taget.

Først sent vender Strømmen hjemad mod den indre By, og mens Klokkespillet fra Raadhusuhret synger sin gamle Vægtersang ud i den lyse Aften standser Strømmen og stirrer op i Luften, hvor de store Fugle — Militærflyverne — tumler sig frit og let, de rigtige Smaaafugle til Trods. Nu drøner Kanonslagene inde fra Tivoli, op hvisler den første Raket efterfulgt af „Guldregn,” „Bombes” og „Granater.” Først naar Fyrværkeriet er sluttet, Folk strømmet ud fra Tivoli og Sporvognene er hastet afsted med søvnige Mennesker, hvælver den stille, lune, lyse Nat sig over Land og By.

Saadan er Sommeren i Danmark — vi elsker den og vi nyder den i fuldt Maal — vi længes efter den og vi mindes den hver Dag i de triste Vintermaaneder i Regn og Slud. Vi arbejder og lægger Planer for at kunne nyde den, hver paa sin Vis, efter sine Evner og sit Temperament, og det er det dejlige ved Sommeren, at den lader sig nyde og hylde lige saa fuldt af Smaabørnene fra



Danmarks Udenrigsminister Scavenius og Landbrugsminister Pedersen kommer fra Statsraad.

de trange Gyder som for de fine Luxusbørn i de flotte Villahaver — af den blege overtrætte lille Kontordame eller den fede, velnærede Grosserer — Sommeren slutter os alle i sin Favn, Sommeren øser sine rige Gaver ud over os alle uden Persons Anseelse.

Det sidste Billede viser, at der, trods Sommer og Sol, ogsaa findes Mennesker der i hvert Fald i disse vanskelige Tider, ikke tør tage bort, men maa nøjes med de varme Brosten, vore smukke Parker og hvad ellers Byen kan byde paa i Sommertiden — det er vor meget skattede Udenrigsminister der vandrer fra Statsraad paa Amalienborg — en Mand, der i en ung Alder blev sat paa en saare udsat Post under de vanskeligste Tider der maaske nogen Tid har været for Danmark, men som — det siger vi med Glæde og Tryghed, hidtil har formaaet at føre sit Land og os alle trygt gennem Skærene, saa vi har kunnet nyde ogsaa denne Sommer i Fred i vort smukke lille Land, og af fuldt Hjerte har kunnet sande Digterens Ord:

Jeg tror, der er skønnest i Danmark!



DANSKE FORPOSTER PAA PRÆRIEN.

To Virkelighedsbilleder af M. Sørensen.

I. Smeden i Viborg.

Viborg!

Navnet lyder saa underlig fordrejet, saa fremmedartet i Bremsemandens Mund, som han aabner Vogn døren og raaber Navnet paa næste Station. „Vaiburg!“ raaber han.

Man genkender Navnet. Men selv om man har siddet og fantaseret — har siddet i sine egne dybe Tanker, der saa ofte kan vandre viden om — saa behøver man kun at kaste et Blik ud ad Vinduet, for hurtigt at overbevise sig om, at det ikke er den gode, gamle, jydsk Stad, vi nærmer os, men derimod Viborg, Syd Dakota. Her er intet af Lyngens og Hedens golde Natur, som omgiver den jydsk Stad Viborg. Landet er typisk for Syd Dakota: Store, veldyrkede Farme, frodige Marker, velbyggede Hjem og — alle Vegne — Flokke af Kvæg.

Af Udstrækning — men vel ikke i Folkemængde — er Kolonien ved Viborg en af de største danske Kolonier, vi har herovre. Fra Nord til Syd er den ca. 40 Mil og ca. 35 fra Øst til Vest. Midt i Kolonien ligger den danske By Viborg og i Udkanterne de tre Smaabyer Irene, Hurley og Wakonda.

Af disse Byer er Viborg den smukkeste — vel ogsaa den største. Men der er intet som helst typisk ved Viborg eller de andre Byer, der kan røbe, at de er danske. De er byggede akkurat som alle de andre Præriebyer herude — en bred Hovedgade, hvis ene Ende begynder ved Jernbanestationen og hvis anden Ende fortoner sig næsten umærkeligt ude paa Prærien. Langs Banens Vigespor findes to eller tre mægtige Kornmagasiner, Tømmerhandel, Kuloplæg og Kvægfolde. Langs Hovedgaden er der et Par Banker, Butiker af alle Slags, Kegel- og Billiardlokaler og lignende. I en Tværgade er der Maskinudsalg, en Smedie eller to, et Par Kirker, et Skolehus og saa en hel Del spredte Beboelseshuse. Om man ser Viborg eller en hvilken som helst anden By herude, er Præget det selv samme.

Jeg har tænkt paa dette saa ofte. Har vi virkelig slet intet i arkitektonisk Henseende derhjemme, som det var Umagen værd at gengive her? Vi har mange velstaaende Mænd her. Men alle uden Undtagelse bor de i disse grimme, graamalede Kasser, som man her kalder Huse. Et ægte dansk Bindingsværkshus vilde være kønere, som det vilde være en stor Sjældenhed. Og alle vore Kirker er skaaret efter den samme kedelige Model, som man finder over det ganske Land. Hvorfor ikke gøre en Kopi af en af vore ærværdige danske Landsbykirker?

Hver Gang det er faldet i min Lod at besøge en af vore Kolonier og har set den materielle Velstand, som gennemgaaende præger dem, har jeg ogsaa maattet tænke paa det umaadelige Rydningsarbejde, der maatte til, før der kunde blive Velstand i de mange Hjem paa Prærien eller i Skoven. Jeg har maattet tænke paa de fattige Nybyggere, som maatte gennemgaa alle Nybyggerlivets Trængsler, for at kunne skabe Velstand til Børnene, der nu ofte piler afsted i Automobil ad de Veje Forældrene banede, drivende et trægt Oksespand. Og ofte synes jeg, vi er for tilbøjelige til at glemme disse Nybyggerlivets Helte for Øjeblikkets intetsigende Jag. Ofte synes jeg, vi burde samle alt, hvad samles kan om disse Præ-

riens og Skovens Stridsmænd — samle alt om deres Liv og deres Trængsler. De banede Vej for os, som er kommen senere, og vi burde sætte dem et varigt Minde som Paaskønnelse for det Rydningsarbejde, de udførte.

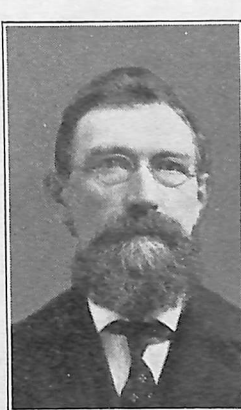
Men jeg skulde fortælle — ikke kritisere.

For ca. 40 Aar siden begyndte Danskerne at komme herud. De nedsatte sig i Nærheden af Swan Lake, Vest for Viborg, og der voxede efterhaanden frem en lille By af dette Navn. En Tidlang var Swan Lake endogsaa County-Sæde. Men da saa Great Northern Banen blev anlagt fra Sioux Falls til Yankton, fremstod Viborg, Irene og de andre Byer. Og som det er gaaet andre Byer, der er fremstaaede før Banen, saaledes gik det ogsaa Swan Lake: den er forsvunden og er nu kun en Saga.

De første Aar herude var Trængselsaar for Nybyggerne, som de har været det allevegne i Vestens Historie. Men de sejge, støtte Danskere holdt ud, hvor andre, mindre modige, opgav Ævret og flyttede bort, fattigere end de var kommen derud. Men Danskerne, som troede paa dette Lands Fremtid, gik sejrige ud af Trængslerne og naaede at se ind i det forjættede Land. De er nu alle velstaaende; en Del af dem har overgivet den Jord, som de maatte kæmpe saa haardt for at vinde, til en yngre Slægt. Selv har de bygget sig Hjem i Viborg eller en af de andre Byer, hvor de nu paa deres gamle Dage nyder en velfortjent Hvile.

I næsten enhver dansk Koloni findes der en eller flere blandt de Gamle, som kan fortælle interessant og oplysende om Koloniens første Dage. Under et Besøg i Viborg for en Del Aar siden var jeg saa heldig at blive bekendt med den gamle Smed Jørgen Jørgensen, og jeg lader nu ham fortælle.

„Det var i Foraaret 1874, at der kom en Agent til Chicago for at faa Folk til som Nybyggere at



Den gamle Smed.

rejse til en Plads i Dakota Territory, som kaldtes Brule City, beliggende i Brule County, der hvor White River løber ud i Missouri River.

Jeg tillige med et stort Antal danske Familier og Ungkarle bestemte os til at rejse med ham derop. Agenten var nemlig dansk, almindelig kaldet Tykke-Nielsen. Han forskaffede os Rejse for halv Pris. Først i Juni kom vi til Yankton. Det var saa langt, Banen gik den Gang. To Aar før var den bleven færdig fra Sioux City, Iowa, til Yankton Vi skulde saa transporteres derfra til vort Bestemmelsessted med Dampbaad op ad Missouri Floden. Baadene tilhørte Regeringen og gik kun, naar der var tilstrækkelig Fragt. Fragten kom pr. Bane til Yankton, for derfra at sendes videre til Regeringens Forter langs Floden.

Paa den Tid var der ikke megen Fragt, og vi maatte opholde os i Yankton i lang Tid. Og da det gled ud paa Sommeren, var det en kostbar

Tid, som gik til Spilde for os. Og der var ikke mange af os, som var meget bemidlede. Imidlertid — imens vi laa og ventede, kom der nogle Danskere, som to Aar før havde nedsat sig ved Swan Lake, ned til Yankton. Nogle af os bestemte os da til at rejse med dem op og bese Landet. Det var dejligt Prærieland at skue med frodigt Græs og dyb Muldjord, saa vi ansaa det for godt skikket her til Agerdyrkning og Kvægavl.

De danske Farmere, vi kom til, var kommen hertil fra Racine, Wis. Og alle, vi talte med, be fandt sig vel her.

Vi var fire i Følge, og da vi alle syntes meget om Pladsen, besluttede vi os til hver at tage et Claim. Siden kom det øvrige Selskab efterhaanden, og alle tog Land her i Omegnen.

Vi skulde nu til Swan Lake for at faa Papirer paa Landet. Swan Lake var udlagt som By, men der var ikke mange Huse. Foruden Landkontoret, som ogsaa var County-Kontor, var der Hotel i et Farmhus, et Skolehus, tre andre Beboelseshuse og en Smedie.

Paa Grund af Nybyggernes Fattigdom, maatte de fleste se sig om efter Arbejde for at kunne fortjene noget til Føden og til at bygge for. De fleste rejste til Yankton, hvor der i Almindelighed kunde faaes Arbejde paa Floddamperne. Lønnen var ca. 30 Dollars om Maanedens og Kosten. Naar en saadan Tur var gjort, skulde der bygges Hus. Bygningsmaterialet var ganske billigt. Murstene var nemlig Græstørv, som vi pløjede op med Ploven, huggede dem over i 4—5 Fods Længder og stablede dem ovenpaa hinanden. Den indvendige Side blev saa klinet med Ler og kalket. Døre, Vinduer, Brædder og andet maatte vi købe. Taget var Græs. Vi havde nu Græs, saa det forslog noget — 5—6 Fod højt. Et saadant Hus var baade lunt og aneligt, og kunde vare i mange Aar.

Det var nu drøjt nok den første Vinter. Vi maatte udholde mangt et Savn. Men vi ænsede dem ikke; thi Haabet, som den bærende Kraft, holdt Humøret oppe. Og det var helt gemytligt at besøge hverandre i de Tider. Det var næsten, som om vi alle var Søskende. Kaffe, Sukker og andre Kolonialvarer var næsten ukendte Artikler i Husholdningen. I Stedet for Kaffe og The brugte vi Præriethe — Bladene af en træagtig Plante eller Græsart, som kaldes Shoestring. En Drik, brygget paa disse Blade, var meget velsmagende, især hvis vi kunde faa lidt Sukker i. Mælk og Fløde havdes der i Almindelighed nok af. Thi Køer og Okser er nu noget af det, en Nybygger maa anskaffe sig før andre Nødvendigheder. Naar en Familie havde samlet saa mange Æg til 5 Cents Dusinet, at der kunde købes et Pund Kaffe til 35 cents Pundet og saa lidt Sukker, blev der holdt Gilde. Det var nu dejlige Dage, og Tiden gik med Liv og Lyst, glemmende Savnet.

Jeg havde begyndt en Smedeforretning paa mit Claim. En Aften stod jeg og arbejdede meget sent med et Stykke Arbejde, som jeg skulde have færdig. Det var meget mørkt; jeg stod og stirrede ind i Ilden og havde hele min Opmærksomhed henvendt paa Arbejdet. Da jeg vendte mig om for at smede paa Jernet, stod der tre Indianere tæt ved mig. Jeg skal sige, at Haarene rejste



sig paa mit Hoved. Men det viste sig, at de var fredelige. De var paa Rejse fra Pipestone, Minnesota, til Indianer-Reservationen ved Yankton, og vilde have Husly for Natten. Jeg tog dem altsaa med ind i min Lejlighed, der bestod af en Kælder, ti til tolv Fod, gravet ind i en Bakke og tækket med Græstørv. Jeg havde kun Hø at fyre med. Det syntes de var daarligt lidebrændsel. Og de lovede at bringe mig et Læs Træ, naar de kom tilbage fra Yankton. Men jeg har ikke set dem siden og maa vente paa dem endnu.

Imidlertid gik det saa smaat fremad. Jeg lavede da Føden og klarede min Gæld. Og efterhaanden som Folk fik mere Jord opdyrket, blev det bedre. Efter et Aarstid gik det endog strygende, men saa kom Græshopperne.

Det var en Art vandrende Græshoppe, som kom fra Nordvest hvert andet Aar. De var meget graadige. Som et Billede herpaa, kan jeg fortælle, at jeg havde et lille Stykke med Kartofler — vel en halv Acre. De stod meget frodige; men to Timer efter, at Græshopperne var ankomne, var alt, baade Blade og Stængler, for tærede. Det var umuligt at se, at der havde været noget plantet i Stykket. De angreb Hvedemarkerne, bed Straaet over lige ned for Axene. Og da vore Hvedemarker ikke var store, kunde de snart gøre Kaal paa dem. I Løbet af et Par Uger — alt imens de havde lagt deres Æg — rejste de Syd paa.

Ja, hvem der aldrig har set en Græshoppe-sværme, vil ikke kunne danne sig et Begreb om deres Mængde. Og man vil maaske tro, at jeg overdriver, naar jeg siger, at Sværmen kunde formørke Solen som Skyer. Og paa Graavejrsdage saa det ud som Røgen fra en Præriebrand, naar Sværmene lettede ude i Horisonten. De faldt saa tætte paa Banelinien, at Togene standse, da Hjulene ikke kunde trække. Det var en brungraa Græshoppe. Yngelen udklækkedes næste Foraar og rejste Nord paa uden at gøre nævneværdig Skade. Saa var vi fri for dem det Aar. Men næste Aar kom de tilbage og tog Avlingen.

Mange af Nybyggerne blev saa fortvivlede, at de pakkede sammen og drog bort, fattigere end de var komne hertil. Især var det de Folk, som var komne fra Øststaterne — mest Amerikanere og Tyskere — som havde nogle Midler, Maskiner og Heste, da de flyttede hertil. De tabte først Modet. De havde troet i en Fart at kunne omdanne Dakotas Prærier til en frodig Kornmark. Derimod var de Danskere, som havde nedsat sig her, kommen lige fra Danmark og var i Regelen for fattige til at rejse herfra — til deres store Held og Lykke, som det senere viste sig.

Naar en Mand var bleven saa formuende, at han havde faaet anskaffet sig et Par Oxer og en Plov, begyndte han, at bryde sin Prærie. Sele-tøjet var meget enkel. Et Aag blev lagt over Oxens Nakke, en Kæde fæstet til Ploven, og saa blev Dyrene kørt med Tilraab og Pisk. Saa gik det sindigt og støt, Omgang efter Omgang. Den ene Fure blev lagt til den anden, og den frodige, græsbevexede Prærie blev omdannet til sort Agerland, som med det samme var tjenlig at til-saa med Hør eller Korn.

Blandt Nybyggerne var der en Del ugifte Mænd. Disse rejste bort for at tjene Penge og

lejede saa dem, som var bundne til Hjemmene, til at bryde noget af deres Jord. Paa den Maade blev begge Parter hjulpe. Kapitalisterne var endnu ikke kommen til Dakota med deres Penge. Havde en Mand faaet opdrættet lidt Kreaturer, som han kunde gøre Laan paa, var Renten 25—30%. Saa det var sandelig ingen Fornøjelse at laane Penge i de Tider. Land kunde ikke sættes i Pant, før det var bleven Ejendom. Og da det tog 5 Aar med at opfylde Hjemstedslovens Bestemmelser, var der lange Udsigter med at tilvejebringe Penge paa den Maade.

Vi sled os nu gennem Tiden, som vi bedst kunde. Det blev bedre Aar for Aar. Græshopperne blev borte. Men alligevel gik det kun smaat. Det er ikke saa let at faa store Arealer opdyrkede paa en Gang, og der var ikke stort Overskud af Sæd. Vort nærmeste Marked var Chicago. Dertil kom, at de faa Handlende, som vovede sig herop med deres Penge, vilde høste Fordelen. Det var nu ogsaa meget besværligt at faa vore Varer til vor nærmeste By — Yankton. En Tur derned med Oxer tog 3 Dage — en Dag derned, en Dag for Oxerne at hvile og en Dag for Hjemturen. Det var om Vinteren paa ingen Maade nogen fornøjelig Tur; især vidste vi jo aldrig, naar vi kunde blive overfaldet af en Snestorm. Og i de første Aar var der ikke et Hus paa Vejen de tredive Mil til Yankton.

I Almindelighed var Størsteparten af de danske Indvandrere af den fattige Klasse. Deres Krav paa Ejendomsbesiddelse indskrænkede sig



Dansk Brodersamfundsbygning i Viborg.

i Reglen til, hvad en Mand med Familie kunde overkomme at dyrke selv. Man hørte meget ofte den Udtalelse fremsat, at 160 Acres var for meget for en Familie. Thi selve Landet ansaa man ikke for at have anden Værdi udover dette, at en Mand kunde gøre sig det indbringende til sin egen og Familiens Underhold. Den Værdi, som Landet siden har faaet, laa udenfor deres Synsvidde og har langt overgaaet deres Forventningers Maal. Der var dog enkelte, som saa klarere, som havde Blik for Landets Fremtid. De udnyttede Forholdene og erhvervede sig store Landomraader.

Der blev i de første Aar, før Jorden blev Ejendom, slaaet mange pudsige Handler med Claims. Det Stykke Jord, hvorpaa Byen Viborg nu ligger, blev for ca. 40 Aar siden solgt for en Ko. Nu er dets Pris fabelagtig. Et andet Claim blev solgt for et Par Støvler. Vi havde ingen Anelse om, at Jorden vilde blive saa kostbar, som den nu er.

Det lod som noget af et Eventyr at høre gamle Jørgen Jørgensen fortælle og saa se Kolonien, som den nu er. Men det er kun en Gentagelse af Vestens Historie. Jørgen Jørgensen har delt Kaar med mange af de øvrige Nybyggere — han døde for et Par Aar siden. Da han en Dag drog Pust og kom til den Erkendelse, at han var bleven velstaaende, maatte han tillige indrømme, at han var bleven gammel og udslidt,

II. En Eneboer.

JEG ser ham endnu for mig som han med smaa, hurtige Skridt kom ind paa „The Weekly Chronicle“'s Kontor for at bestille Bladet. Han var klædt i Farmerens sædvanlige Vinterdragt. En stor Kavaj omsluttede hans Legeme, en stor Hue var trukket ned over Ørene, Fødderne stak i tykke Filtstøvler med tilhørende Gummisko, og Hænderne beskyttedes af røde, læderbetrukne Uldvanter. Thi Prærievinden kan ved Vintertid være ubarmhjærtig skarp, og det gjælder at skjærme Fingre og Tær. Den store Kavaj havde hist og her nogle slemme Rifter, og enkelte Pletter røbede nær Berøring med Kreaturerne derhjemme. Og Bukseknærne skinnede med et Lag, som fortalte, at de var vant til at klemme fast om Mælkespanden.

Dragten var hverken værre eller bedre end den, saa mange Farmere kom til Byen i, nemlig den samme, som de gik og røgtede deres Kreaturer i hjemme. Dette var man imidlertid bleven saa vant til at se, at man ikke skjænkede dette stor Opmærksomhed.

Men der var noget ved denne gamle Mand, som straks fangede min Interesse. Ud fra det brunde, skjæggede og rynkede Ansigt lyste et Par Øjne — disse to Sjælespejle, hvori man læser saa meget og oftest netop om det, som Vedkommende helst holder dulgt, — som lod ane saa meget om Skuffelser og Sorg, men ogsaa om Sejr og Fred — Sejr over Verdens Modgang og Fred med sig selv.

„How do you do!“ hilste han.

Mr. Young — „The Weekly Chronicle“'s Udgi-ver og Redaktør — kastede et hastigt, skjødelsløst Blik paa den Indtrædende og vendte sig atter til sin Pult.

„I would like to subscribe on your paper.“ — Han havde allerede faaet den ene Vante af og Pungen halet op af Lommen.

„Yes, sir!“ — Med et Spring var Mr. Young nede af sin Stol og stod ude paa Gulvet foran Manden.

Jeg forstod saa saare godt Redaktørens pludselige Interesse for Manden, da han hørte de store Sølvdollars klingre. Thi Vestens Journalister — Lederne af alle disse smaa ugenlige Nyhedsblade, der fremkommer lige saa hurtigt som en Landsby er grundlagt — disse Pennehelte, som følger i Nybyggernes Spor, noterer fra Uge til Uge hans Fremgang til Velstand, og som i deres Iver og Skinsyge stedse har noget udestaaende med Kollegaen i Nabobyen — sanker sig kun sjældent Mammon.

Sædvanlig staar der ganske vist paa Bladene, at Abonnementsprisen er „payable in advance,“ betales for ud. Men denne Regel overholdes aldrig. Dollars har Ærinder saa mange Steder, og kan Redaktøren i Bytte for sit Blad faa Naturalier — et Par Sække Kartofler, en Skinke, en Kurv Æg eller et Stykke Smør, siger han ikke nej. Saadanne Varer er skattede og brugbare i hans Hjem. Men en Bladudgiver har Udgiftsposter, hvor slige Betalingsmidler ikke er gangbar Mønt, og derfor er han mest forekommende overfor den Abonnent, der betaler Bladet med Sølv.

„How much is it?“

„Two Dollars.“

Manden tog to Sølvmønter frem og lagde dem i Mr. Youngs Haand.

Denne slog op i en Protokol og greb en Pen.

„What is the name?“

„Niels Madsen.“

„Hvorledes staver De det?“ Thi Amerikanernes svage Punkt er Udtalen af de mange fremmede

SIDE FJORTEN

Navne. Alle haarde Lyde runder han helst af eller gaar uden om dem.

Den gamle Mand fremsagde Bogstav for Bogstav, saa Navnet kom til at staa rigtigt paa Abonnementlisten.

Da Navn og Postadresse lykkelig og vel var bleven ført til Bogs, drog han atter den store, røde Uldvante paa og lavede sig til at gaa.

Jeg sprang op for at hilse paa ham.

„De er Dansk, hører jeg af Navnet!”

Han sendte mig et hurtigt, undersøgende Blik.

„Ja,” svarede han omsider.

„Det er jeg ogsaa. Og jeg er glad ved at have truffet en Landsmand.”

„De er ikke al Tid de bedste.”

„Men vel heller ikke de værste?”

„Aa, det er ligesom man tager det.”

Han rykkede sig baglæns mod Døren. Det var, som søgte han at værne sig mod mig — som vilde han hindre mig i at komme sig nær.

Jeg var ganske vist vant til at møde alle Slags eksentriske Karakterer. Men hans afvisende Holdning stødte mig og virkede kjølende paa min Iver efter at gjøre hans Bekjendtskab. Thi almindeligvis er det til gjensidig Glæde for Landsmænd at mødes, og man søger at faa saa meget som muligt ud af et tilfældigt Samvær med hinanden.

Denne Mand havde øjensynligt nok haft sin Historie. Han havde lukket sig inde for al Tilnærmelse og Fortrolighed. Han vilde gaa sin Gang alene. Og jeg havde jo heller ingen Ret til at trænge mig ind paa ham.

Jeg blev staaende ved Vinduet og saa efter ham, som han gik ned ad Gaden med smaa, hurtige Skridt.

I de følgende Dage blev det brune, skjæggede Ansigt med de lysende Øjne ved at staa for mit Blik.

Saa trængtes det mere og mere tilbage for andre Indtryk.

Og jeg havde saa omtrent glemt den gamle Mand, indtil jeg en Dag, et Par Maaneder efter tilfældig fik at høre, at en gammel Farmer, en Eneboer, var funden død i sit Hus.

Hvordan det kom sig, ved jeg ikke. Men jeg kom straks til at tænke paa gamle Niels Madsen, som jeg havde mødt paa Aviskontoret. Mon det skulde være ham?

Min Nysgjerrighed var vakt.

Og ved at forhøre mig nærmere fandt jeg, at min Formodning var rigtig. Det var virkelig gamle Niels Madsen, som var død.

Over den ensommes Liv hviler der stedse et hemmelighedsfuldt Skjær. Og den Interesse, som jeg ved mit første Møde med ham havde faaet vakt, var atter lyslevende.

Vilde det vel være muligt at løfte en Flig af det Slør, hvori han havde hyllet sig og som Døden nu havde dækket tættere om hans svundne Liv? Det var ikke sandsynligt, men jeg tog alligevel derud.

Ved en Korsvej et Stykke ude paa Landet blev jeg tvivlraadig om, hvilken Vej jeg skulde vælge.

Ovre i en Mark gik en Mand og pløjede. Jeg ventede, indtil han kom hen til Vejen, for at jeg kunde raadføre mig med ham.

„Gamle Niels' Farm? Det er den, der henne,” svarede den flinke Farmer.

I den angivne Retning saa jeg en Samling smaa, mørke Bygninger midt i en Planting af høje Træer.

Jeg hørte paa Mandens Tonefald, at han var Irlænder.

„Hvis De vilde tale med gamle Niels, saa kommer De forsent, thi han er baade død og henne.”

„Jeg vilde ud at se Stedet, hvor han boede.”

„Kjendte De ham?”

„Nej, jeg gjorde ikke. Jeg har kun mødt ham

en eneste Gang. Og talt med ham har jeg for Resten ikke.”

„Nej, han var jo noget tavs af sig, var gamle Niels. Det var ikke til enhver Tid, man kunde faa ham i Tale. Sær var han ogsaa saa ofte. Og han havde for Vane at gaa og tale med sig selv. Men han led ikke, at nogen hørte det. Saa dan kom jeg en Gang derover for at tale med ham om noget. Jeg ledte i Huset, i Stalden og omkring i Gaarden uden at finde ham. Saa hørte jeg nogen bruge Mund omme i Plantagen. Og det var højt. Det lød, som om nogen skjændtes.

„Hvem er gamle Niels dog raget ukklar med ” tænkte jeg og gik derom.

Der stod han alene foran en Pæl og brugte Mund, skjældte ud og slog med Armene i en grumme Tid.

Jeg gik hen til ham. Han hørte mig ikke, før jeg var tæt ved ham.

Da vendte han sig hastigt om. Blodet jog ham op i Ansigtet.

„Hva — hva — hvad gaar Du her og lusker efter?” spurgte han vredt og fo'r hen imod mig.

„Well! Well! Tag den nu med Ro, Niels! Jeg kom jo blot for at tale med Dig!” svarede jeg.

Jeg lod som ingen Ting, og Niels var ogsaa snart god igjen.

Men har var hjælpsom, var Niels. Jeg husker det Aar, da jeg og hele min Familie havde Tyfus og ingen vilde komme i vort Hus. Da maatte vi love for ham.

Da plejede han os alle sammen som havde vi været hans egne Børn, skjønt Gud skal vide, han havde nok at tage sig til hjemme. Det var midt i den travleste Sommertid.

Hvordan Niels døde, er der ingen der ved. Han var lige saa ene, da han døde, som da han levede.

En Dag kom jeg til at tænke over, at det var længe siden, jeg havde set ham. Saa gik jeg der ned.

Da laa han i Sengen, kold og stiv, med et lille blegget Fotografi af en ung Kvinde i sin ene Haand.

Da Doktoren kom, rev han Fotografiet ud af hans Haand og smed det hen ad Gulvet. Men jeg tog det op. Og da vi lagde ham i Kiste, stak jeg Billedet ind paa hans Bryst.

„Han skal have det med sig,” tænkte jeg ved mig selv. „Der er vist ingen, som har større Ret til det end han har.”

„Ja, nu ligger han derovre,” han pegede over mod Begravelsespladsen, hvor enkelte hvide Gravpladser lyste i Solen. „Men han var en Gentleman, Sir, en ægte Gentleman!”

Jeg forlod den blødhjærtede, let bevægelige Irlænder og gik over til Farmen, hvor Niels i de mange Aar havde gaaet sin ensomme Gang — til Huset, der havde skjærmet om saa meget af den gamle Eneboers Liv, som han havde søgt at skjule for andre. Nu var det næsten sort af Vejr- lig og Vanrøgt. Men herfra havde dets Beboer sikkert udsendt mangan en lønlig Tanke til Steder, som laa langt bort.

Hvor mange Tanker mon der til Gjengjæld var sendt ham?

I en Krog i Husets ene Stue laa en Bunke løse Papirer. Jeg tog dem op og saa dem igjennem. Det var Avisudklip, Kalendere, Regninger og forskellige Opgjørelser over Farmens Drift. Der var ogsaa enkelte Breve — gamle og gulnede — fra, som det syntes, Ungdomsvener. Og blandt disse fandt jeg et Blad, hvorpaa nogle Vers var nedskrevne. Et af Digtene havde til Overskrift „Minder.” Jeg læste den gamle, stive Skrift:

„Jeg stirrer igjennem min Rude,
gjennem Vinduets duggede Glar,
mens Regnen pisker derude
og Jorden er mørk og bar.

MISTELTENEN

Og tusinde Tanker drage,
som Fugl ved Efteraarsblæst,
tilbage til svundne Dage,
til Ungdommens Kjærlighedsfest.

Det var maaske Løgn, det meste,
jeg den Gang troede paa. —
Dog, den Gang jeg leved' de bedste,
de skjønneste Timer, jeg saa.

Min Ungdoms lyse Minder,
de er nu min dyreste Skat,
min Trøst, mens Tiden den rinder,
min Trøst i den mørkeste Nat.

Det eneste, som jeg ejer,
som helt og fuldtud er mit,
som Livets Trængsel opvejer
mod alt, jeg har levet og lidt.”

Et andet Digt hed „Efteraar”:

„Nu pisker Regnen paa Ruden min,
og Efteraarsstormene tude.
Snart breder Vinteren sit hvide Lin
over alt, som har Liv derude.
Et Foraar med Blomster, en Sommer, en Høst,
svandt hen før ret jeg det vidste.
Snart farer Vinterens hvinende Røst
om mellem de bladløse Kviste.

Hvad blev der af Foraarets spirende Skud,
som Vaarsolens Straaler kyssed?
Og alle de Blomster, som folded' sig ud?
Er alle de Blade drysset?
Og hvor blev Præriens Sangerkor?
Nu tier hver Fuglestemme.
Sank alt da tavs i den sorte Jord?
Gaar alt da sporløst i Glemme?

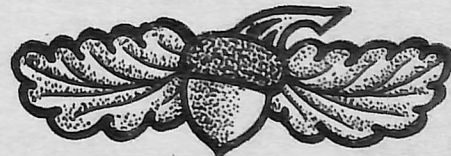
Af Foraarets Skud blev en Stamme stærk —
vil trodse den Vinterens Kulde?
— og Blomsterne blev — ved et Underværk —
til Frø, som blunder i Mulde.
Der hviler de trygt under Sneens Gjem, —
lad Vinterens Kræfter kun raade,
— snart Vaaren kommer og kalder dem frem,
saa løses Forvandlingens Gaade.

Selv sidder jeg ene ved Lampens Skin,
mens Regnen mod Ruden pisker;
Tvivlens Storme fylder mit Sind, —
„Forspildt er dit Liv,” de hvisker.
„Dit Foraars Blomster en Frostnat tog,
din Sommer bar ingen Kjærne;
dine Ungdomsdrømme slog ingen Bro
til Lykkens funklende Stjerne.”

Jeg bøjer mit Hoved, det lyder saa sandt;
for meget blev ofret til Tiden.
Alle de Baand, jeg famlende bandt,
de brast i Kampen og Striden.
Der hvisker alligevel til mig en Røst —
for den skal Tvivlen sig fjærne: —
„Saa igjen — til en Efterhøst —
en Efterslæt med lidt Kjærne.”

Fra Huset gik jeg over til Begravelsespladsen.

En frisk Jordhøj viste mig, hvor gamle Niels Madsen havde faaet anvist sin lovmæssige Arvelod af tre Alen sort Muld af den Prærie, som tager alle trætte Vandrere i sin Favn, og som ikke røber en eneste af de mange Hemmeligheder, der betroes den.



DEN RIGESTE GUT PAA EGNEN.

Historie fra de norske Fjelde



ER er saa smukt i Norges Skovfjelde inde i Landet. Sommeren kommer sent deroppe i Bjergene. Naar Dalens Enge er grønne, ligger Sneen endnu deroppe i store Felter, hvor Vinden har føjet den sammen i mange Alens Dybde. Men lige med et bliver det Sommer med bagende Varme. Solen vil gøre alt godt igen. Den vil næppe vige fra Himlen. Den jager Skyerne ned i Dalen og gaar ikke langt bort om Natten. Den lyse Nat, Nordens Skønhed, er saa lys heroppe, at den slet ikke kan kaldes Nat; det er Dag uden Sol. Og dette lange lyse Døgn lokker et myldrende Blomsterflor frem, saa rigt som intet Steds i Verden. Inde i Granskovens milde Skygge skyder Konvaller og Gøgeurter frem, som vi ikke kende hos os, saa fine og lette og duftende, at Sydens store glødende Blomster synes simple ved Siden af dem. De er som Drømme og som Musik. Udover de bare Fjelde væver den fine lysrøde Linea sine lette Ranker sammen i det dejligste Sløs. Midt igennem Skoven og ved alle Blomsterne løber Elven afsted i klingende Fart med hvide Skumfald. Dens Vand er saa klart som Luften eller grønligt som Havisen, ikke leret eller dynet som vore dovne fede Aar herhjemme.

Oppe i Skoven lige ved Elven boede Engbret og hans gamle Moder. Om Vintren var de ganske alene. Naar de gik en halv Mils Vej nedefter, hvor Skoven aabnede sig, kunde de se ned til den lange brede Dal og den lille By, der gemte sig for Vinteren. Men om Sommeren var der ikke slet saa ensomt. Da tog Byens Folk deres Sætere i Brug. Da græssede Byens Køer heroppe. Da boede Jenterne heroppe i mange spredte Hytter, og da samledes man ofte om Kvælden til Dans og Felespil.

Da kom Aase herop og blev Nabo til Engbret. Ja, Aase kom — og med hende to Piger og en gammel Karl. De kom og tog den største af alle Sætere i Brug; Aase var nemlig Datter af Byens rigeste Mand. Hver Sommer, lige fra de begge var Smaabørn, havde de ofte mødt hinanden heroppe. Og da Engbret var over de 20 Aar og Aase var vokset op til at være en stor smuk Jente, mødtes de dagligt, mindst en Gang. Og da var det, at Engbret begyndte at forstaa, at han var fattig og at det var en Ulykke. Hun var eneste Barn af Egnens rigeste Mand, det havde han altid vidst; han var Egnens fattigste Gut, det havde han aldrig tænkt paa før nu. Naar hun og han sad inde i den tætteste Skov og holdt hinanden i Haanden og kyssede hinanden, saa de med dybe, bedrøvede Blikke bort gennem Granerne, thi disse korte Sommerstunder kunde aldrig blive til det, de ønskede, et langt Liv ved Siden af hinanden.

Ak, han var fattig. Og i denne Egn som i saa mange Egne, i Norge, i Danmark, hele Verden over, troede man, at Penge var vigtigere end Kærlighed. Ingen uden forelskede unge tænkte paa, at det netop passede saa godt, at Rigdom blev delt med Fattigdom.

Naar Engbret forhen stod i Døren i sit lille Bjælkehus med de to smaa Værelser, hvoraf det

ene ovenikjøbet var Køkken tillige, og saa ud over Engen og Elven og sine brogede Køer, tænkte han aldrig paa at det var Armod. Det kunde derimod nok give et lille Sæt i ham, naar Lensmanden kom for at kræve Skatten, thi han var aldrig sikker paa, at der ikke manglede lidt i den Sum, han gemte til Side i Kistebunden til den ubudne Gæst. Og i det Hele taget vilde han ikke have haft noget imod at have flere Penge. Saa vilde han bygge sig et nyt Stabur, men især vilde han gerne købe et Stykke af Aases Sæter, saa vilde der være noget ved Ejendommen.

Folk i Byen vilde have leet, om man havde sagt, at Engbrets Hus var smukt. Men Engbret syntes, at det var nydeligt. Faderen, som havde arbejdet sig til det billige Stykke Jord højt oppe i Fjeldet havde selv bygget det, og Engbret var ikke meget stor, da han i de lange Vinteraftner sad ved Ildstedet og snittede dejlige Remstykker til Vinduer og Døre, fulde af snirklede Drager og af Jætter. Han syntes, det var Pragt, da de blev sat op.

En skønne Sommerdag kom der en Englænder. Alle kendte ham paa denne Egn, thi han kom hver Sommer med en Haandkuffert og en mægtig Kurv Grønsager og slog sig ned i Dalen for at fiske Ørred. Englænderen stod længe og saa paa det lille Bjælkehus, hvis Tag var Græs og Blomster. Han saa paa Skoven og paa Elven og til sidst paa Engbret, som stod udenfor. Han spurgte Engbret, om der var Ørred i Elven. Ja da, sagde Engbret, store og fede! Englænderen skød sin Stok ud, saa den blev til en Fiskestang, og Engbret gik ind og tog sit Bambusrør. Saa drog de to ud langs Elven hen under Smaafaldene. De lod de kunstige Fluere danse paa de stride Strømvande. Ørrederne sprang højt efter Fluerne og blev hængende i de lumske Kroge. Englænderen lejede sig ind hos Engbret og fik den eneste rigtige Stue. Han boede her nu paa andet Aar og sagde, at han vilde komme hver Sommer saalænge han levede. Hvis Juni kom et Aar uden at han kom samtidig, saa var han død, og da skulde Engbret arve hans Ejendele. Men det skulde Engbret dog ikke glæde sig for meget til, thi han var fattig, han levede af en Livrente, en lille bitte Livrente, og hans Ejendele, det var Fiskestængerne, de kunstige Fluere og den gamle Bøsse. Al ligevel — Orden skulde der være i al Ting — derfor skrev Englænderen en halv Snes Linier paa et Papir, og da Lensmanden kom for at kræve Skat hos Engbret, lod han ham sætte sit Navn med under til Vitterlighedsvidne. Saa kunde der aldrig blive noget Vrøvleri ud af det. Ingen kunde have ondt af at Engbret engang i Tiden lagde Beslag paa Englænderens efterladte Ejendele.

Lensmanden gjorde store Øjne, da Englænderen fortalte, at det gjaldt en Arvesag, men da Englænderen viste rundt i Værelset, hvad det var for mulige Arvestykker, en gammel Regnfrakke, Fiskekrogene og sligt, lo baade Lensmand og Englænder og Engbret.



Vinteren kom. Der var vidunderlig smukt oppe ved Engbrets Hytte. Ligesaa vidunderlig smukt som om Sommeren, men paa en hel anden Maade.

Sneen laa saa højt paa Hyttens Tag, at det saa ud, som om den var bygget ind i en Snedrive. Granerne stod saftig grønne med tykke Snepelse. Elven var en bred Snevej. Skinnende hvide laa Fjeldkammene med blaa Skygger paa Siden. Og Himlen stod blaa og klar Dag efter Dag, naar ikke Snestormene kom fygende og skjulte Skove og Bjerge og Himmel i et hvirvlende graahvidt Brus.

Men Engbret var ikke den samme som før. Vel fo'r han paa Rypejagt paa sine lange Ski med Bøssen over Skulderen og kom hjem rød og frisk og varm med store Bundter af snehvide Fugle paa Ryggen. Men han sang ikke mere. Før havde Moderen, længe inden han kom, hørt hans klare Stemme give Genlyd vidt og bredt. Nu kom han tavs.

En Søndag Formiddag var det straalende Vintervej. Engbret stod udenfor Hytten og syntes, han kunde høre langt nede fra Dalen glade Raab. Det var naturligvis Jenter og Gutter, der stod paa Ski over Bakkerne ved Byen. Mon Aase var med, leende og rødkindet, eller var hun bedrøvet, og længtes hun som han? Nu var det mere end en Maaned siden, han saa hende, og da var det margert nok det Gensyn. Thi Aases Fader lod ham tydeligt nok mærke, at han hellere saa hans Hæl end hans Taa. Han havde ikke engang budt ham sidde ned og knap ænset det Ærinde, han havde lavet sig. Engbret gik omsider ind og tog sit spragtede Silketørklæde om Halsen, stak den lille Ørneklø med den røde Sten, som han havde faaet af Englænderen, fast i Knuden, sagde Farvel til Moderen, spændte Skierne paa og gled henover Elven og ned gennem Skoven. Sjældent behøvede han at røre Fødderne. Det gik jævnt nedover mest, undertiden i flyvende Fart nedover en brat Sti. Udenfor Skoven var det næsten en eneste jævn Bakke ned mod Dalen. Han fo'er gennem Rummet som en Fugl. Han saa allerede de unge myldre dernede. De morede sig ved at „staa i Hop.“

Lige ved Byen laa der en lang stejl Bakke og midt i Bakken var der et „Hop,“ et lille Frem-spring med en Stump brat Væg under. Naar de saa kom i fuld Fart oppe fra, fløj de ud over Hoppet, langt ud gennem Luften og naade først Bakken igen en Snes Alen længere nede. De mere forsigtige tog kun et ringe Tilløb for ikke at flyve saa langt. Men der var et bestemt Maal for alle de kække Gutter, og det gjaldt da om at springe længst og sikrest. Men oftest rullede de rundt i den dybe bløde Sne, naar de naaede ned efter Springet. Faa var sikre paa at staa og fare videre. Langt nede under Hoppet stod Byens ældre Mænd og Kvinder paa Sletten og glædede sig at se de glade unge.

Mellem de ældre, der stod og saa til, var Aases Fader Ole Hau. Lensmanden stod ved Siden af ham og dampede paa sin korte Pibe. Aase stod lidt fra mellem glade Veninder. Men hun saa ikke ud, som om hun morede sig.

Se der! raabte man pludselig og saa op efter over Bakkerne over Hoppet. En lille mørk Plet gled hastigt ned over de hvide Flader oppe i Fjeldet. Det lignede en Fugl, der sænkede sig.

SIDE SEKSTEN

Det er Engbret fra Bjerget! raabte man. Den sorte Plet blev større; nu kunde man tydeligt se, at det var en Mand. Alle stod ubevægelige og stirrede op efter, ingen lagde Mærke til Aase. Hendes Ansigt blev rødt som hendes røde perlestukne Liv.

Nej — nej — se! raabte flere Stemmer uvilkaarligt. Det var Engbret, der med Pilens Fart fo'r udover Hoppet, sejlene gennem Luften rank og ret med Skistaven løst hængende i venstre Haand. Ja han havde sandelig faaet Tilløb. Kunde det ogsaa gaa godt! Han maatte jo knuses i Nedspringet. Men da han naaede Jorden, hørte man Skiene slaa haardt mod Sneen. Man fik knap Tid til at se ham krumme sig sammen helt forover og rette sig igen som et Staal, saa susede han ud over det flade Land, ind gennem Tilskuerne, der fløj tilside. Han gjorde et rask Sidekast og stod der midt iblandt dem ret op og ned som en Støtte. Som han stod der, stod han nær Lensmanden og Aases Fader.

Det var et Spring saa langt og smukt, som ingen havde set det. Gutterne flokkedes om ham, Jenterne saa paa ham og Lensmanden sagde til Aases Fader: „Det er den kækkeste Gut af dem alle.”

Det var et Spring paa mere end 40 Alen.

„Hvad hjælper det, naar han er den fattigste af dem alle,” sagde Aases Fader.

Den gamle Lensmand stod lidt og saa hen paa den stærke friske Yngling, som Gutter og Jenters Øjne hang ved. Han tænkte paa, hvor gerne han gav alle sine Penge for at være en saadan ung, smuk, stærk Mand, for hvem hele Verden laa aaben, og for hvem den bedste og smukkeste og rigeste Jente i Byen gerne gav alt hvad hun ejede, sig selv med. Thi at Aase holdt af Engbret, det vidste enhver.

„Han er kanske den rigeste af os alle,” sagde Lensmanden omsider, medens han stoppede sin Pibe og saa tankefuld ud.

„Hvad siger Du han er? Tror Du ogsaa paa det Snak med at han skal arve Engelskmanden!” sagde Aases Fader. „Endnu har jeg aldrig set, at nogen fattig Gut har arvet en Englænders Millioner.

Rygtet om at Engbret skulde arve Englænderen — og man mente altid, at disse Englændere som laa her og fiskede om Sommeren var sterrige — havde forlængst fundet Vej til Byen. Der var dog ingen, der rigtig troede det, og Engbret blev vred, naar man spurgte ham om det.

Lensmanden smilede hemmelighedsfuldt, men sagde intet.

„Nej, jeg ved nok, at han Engbret, fattig som han er, kunde lide at faa fat i Aase og mine Penge. Men aldrig skal det ske,” sagde Ole Hou.

Imidlertid var de unge igen begyndt med deres Idræt. Nu var det Jenterne, der skulde forsøge „at staa i Hop.” Nogle af dem prøvede med et lille forsigtigt Tilløb, men de faldt og trillede rundt i Sneen til megen Morskab for sig og andre. Ogsaa Aase var draget op over Hoppet med sine Veninder. De vilde at hun skulde prøve, thi hun var rask nok paa Ski. Hun vilde ikke. Engbret kom hen til hende. De talte lidt sammen. Saa sagde han pludselig: „Vil Du prøve Springet med mig!” Han saa hende saa dybt ind i Øjnene. Hun nikkede. Han hjalp hende opover, til de stod langt over de andre. Saa tog han hende

i Haanden og hun gengjældte hans Haandtryk. De to røde Munde længtes mod hinanden.

„Nu skal vi se, Aase, om Du har Tro til mig, for da falder du ikke,” sagde han alvorligt, og han følte det, som han tog Varsel for Livet.

Saa gled de i Fart. Da de satte ud over Hoppet holdt han hende saa fast i Haanden. Hun følte sig saa tryk, medens de fløj gennem Luften som baarne af usynlige Vinger; Han var jo hendes Ven, den eneste, hun elskede. De naaede Jorden saa sikkert, som om det kun var et Dansespring og gled viden uden Vaklen ud paa Sletten. Det var et dumdrigt Spring. Det var en kæk Jente, der vovede det, og en tillidsfuld Gut, der turde tage sin Jente med til det.

De unge raabte og Gutterne svang Huerne, og de gamle mumlede bifaldende. Det var et smukt Syn dette, at se disse to unge flyve smilende og



sikre gennem Luften. Hun skinnede i Solen i sit røde Liv med de hvide Ærmer. Det tunge grønne Skørt slyngede sig som et Bevandt om hendes stolte Lemmer.

Nej, tænkte Lensmanden, de to høre sammen. Han vendte sig til Aases Fader og sagde: „Ser Du ikke, at Du gør Synd, om Du skiller de to.”

„Pyt,” sagde han.

Lensmanden tænkte lidt paa, om det var galt af ham, men det troede han nu ikke. Skulde det ikke tværtimod være noget godt, om han hjalp de to. Han behøvede jo ikke at lyve.

„Du, Ole Hou, sagde han. Ser Du, jeg har jo ikke Lov at røbe noget, af hvad jeg foretager mig i Embeds Medfør, men — men jeg siger nu blot, at Du skulde ikke staa dit eneste Barns Lykke i Vejen. Jeg har selv underskrevet Papiret.”

Aases Fader stirrede paa ham: „Arven?”

Lensmanden nikkede.

Aases Fader blev ivrig: „Hvor stor var Arven? Var det lovformeligt? Hvorfor sad de da saa smaat i det deroppe?”

Lensmanden sagde kun: „Jeg siger ikke mere. Jeg har allerede sagt for meget. Tal for alt i Verden ikke til Engbret om Arven. Han bliver vred som en Bjørn. Han vil ikke tages for Pengenes Skyld, han,” fortsatte Lensmanden og smilede lunt.

Nu skete det mærkelige, som Engbret ikke kunde forklare sig som andet end hidført ved Vorherres vidunderlige Naade og Almagt, at Aases Fader bad ham med hjem og trakterede ham paa det bedste. Ja, han lagde ham ligefrem Friordene paa Tungen.

Samme Aften var der to unge, der var lykkelige, helt op i den syvende Himmel. Det som var saa rent umuligt, var sket. Var det fordi hun ved at gøre det frygtelige Spring med Engbret

MISTELTENEN

havde aflagt Prøve paa sin Kærlighed for Vorherre, spurgte Aase sig selv.

Næste Sommer, da Englænderen kom, var den gamle Hytte knap til at kende. Den laa som en lav lille Sidebygning til et fint højt Bjælkehus. Nye Stalde og nyt Stabur var der kommet og meget Kvæg, thi nu var der Jord i Overflod. Lensmanden havde intet Bryderi mere med at faa Skatten, thi gamle Ole Hou havde ikke alene holdt stort Bryllup for de unge efter gammel Skik, men ogsaa givet stor kontant Medgift. Om Engbrets Arv talte han aldrig, thi hver Gang han traf sammen med Lensmanden, sagde denne: Tal aldrig om det, tal aldrig om det!

Men et Par Aar efter, kom Juni uden at Englænderen kom; og Juli kom og August kom. Da vidste de, at Englænderen aldrig kom mere, og gamle Ole Hou, som nu var heroppe næsten hele Sommeren, fordi her var meget mere lyst og lykkeligt end hjemme i hans Ensomhed, og fordi han holdt saameget af at lege med en lille kæk to Aars Gut, tog en Dag Mod til og sagde: „Du Engbret, ham, han Englænderen, har han ikke efterladt sig noget?”

„Jo,” svarede Engbret, „hvis han ikke kommer mere, er det vort, alt hvad der ligger i den gamle Kiste i hans Værelse. Men hellere gad jeg dog se, at han kom.”

„Maa jeg kigge i Kisten,” spurgte Gamlingen. Han fik Lov dertil.

Han aabnede spændt det tunge Kistelaag. Der laa Herlighederne, to Fiskestænger og nogle rustne Kroge og kunstige Fluere, en gammel Bøsse, lidt gammelt Tøj og nogle engelske Almanakker og saa Arvedokumentet.

Gamlingen kom hæseblæsende ud. Engbret stod med Aase om Livet i Døren og saa ud paa Gatten, der laa med nøgne Ben og sprællede i Græsset.

„Er der ikke mere?” spurgte han.

„Jo der er ogsaa et Sprit-Apparat og nogle Patroner.”

„Jamen Penge er der vel?”

„Penge! Nej ikke Spor. Hvad skulde vi ogsaa med Penge.” — Engbret kyssede sin Kone og pegede paa Drengen: „Er jeg ikke den rigeste Mand i hele Egnen!”

Da den gamle næste Gang mødte Lensmanden, sagde han: „Du Lensmand, det var en smuk Historie, Du lavede til mig med Engbrets Rigdom. He, han skulde blive den rigeste Mand i Egnen, he.”

„De to har den rigtige Rigdom, Far min, og hvad Penge angaar, saa behøver Du blot gaa hen og dø, saa er de ogsaa de rigeste paa den Facon. Saa det slog godt til, hvad jeg sagde, at han var den rigeste Gut paa Egnen. Men jeg tror forresten ikke han længes efter, at Du skal dø for den Sags Skyld. Du kunde maaske nok have faaet en Svigersøn, der havde ønsket det.”

Det kunde der være noget i, tænkte Gamlingen.



EN NY BORGER.

Julefortælling af Axel H. Andersen.



ER var lige kommen et Tog ind til Jersey City. En Skare Passagerer hastede langs Perronen, gennem Ventesalen og ud paa den ventende Færge. Haandkufferter og Tasker blev anbragte paa Dæk eller Bænke, de mere stedvante New Yorkere udfoldede friske Eftermiddagsaviser og satte sig tilrette i den opvarmede Dæskahyt; udenbys Tilrejsende strømmede med kun let tilbageholdt Interesse mod Forstavnen, hvor fra Verdensbyens Flodpanorama lod sig beskue i Skumringstone med et mat Drys af blaagyldne Lysprikker mod de kantede, himmelstræbende Stentunger.

Klokken var fem.

Færgen banede sig Vej mellem smaa Pakker af Grødis; knubsede Bugserdampere smuttede om dens Bøv med frække Hvin. Fra Havsiden kom en klam Blæst med Snesjap hvirvlende om Frihedsstatuen og søgte at lægge sit fugtige hvide Lagen over den dampende By. Passagererne i den aabne Stavn trampede i Dækket og stirrede mod 23rd Street Molen, som allerede var dukket frem.

Helt fremme ved Vognbommen stod en gammel Mandsling krammende en flad Haandtaske ind til sig. De øvrige Passagerer tilkastede ham paa Omgang det Blik, der gerne anvendes overfor noget aparte, som man ikke forstaar, men som der heller ikke er brændende Trang til at udgranske. Han var lille og bredskuldret; en fladskygget blaa Filthat var trykket fast ned om hans lange, snehvide og tætstudsede Haar. Han bar ingen Overfrakke, men et Sæt svært, blaat Kirsey af rummeligt Snit og hist og her røben-de Lammeskindsoer.

Gamlingens Ansigt forblev ubevægelig; de klare blaa Øjne stirrede mod Molen med et Udtryk af Taalmodighed, hvilket hans anspændte Holdning forøvrigt strax stemplede som tiløvet. Kun et Øjeblik gik der et Glimt henover hans Aasyn. Ligesom Færgen svingede, kom en Europa Damper tilsyne ovre ved en af Hobokens Dokker. Skibet havde Damp oppe, paa Toppen af den forreste Mast var anbragt et Juletræ; den svære Skorsten var malet med et rødt Felt mellem to sorte, og i det Øjeblik, den Gamles Øjne faldt paa Damperen, blev det danske Flag strøget fra Agerstavnen.

Da var det, at et opvakt Glimt gled henover Mandens Ansigt.

Saasart den lille Mand var kommen i Land i New York gik han hen til Trafikbetjenten og viste ham et beskrevet Kort. Den sex Fod høje Ordenshaandhæver læste hastigt en Adresse og var lige ved at se forbavset ud; men han greb sig kendeligt i det og substituerede en Mine, der bedre end Ord sagde: Alle Slags Mennesker og alle Slags Situationer indtræffer i New York!

„This is way out, sir,” sagde han — ikke uden en vis Agtsomhed i Stemmen, som en Handlende til en Kunde, der endnu ikke har røbet, om han ønsker et Piano eller en Æske Tændstikker. „Do you want a Taxi?”

Men uden at vente paa Svar havde han allerede tilkaldt en Bil og aabnet Døren. Gamlingen blev anbragt deri, og Køretøjet for frem for at naa et aabent Hul i den lange Parade op gennem 23rd Street, samtidigt spyende en ildelugtende Sky henover Lovens Forpost ved Storbyens Indgangsport.

Bilen stønnede, snigløb og rystede, men gled stadig fremad op gennem Manhattan Øen, langs Fifth Avenue, hvor Tusinder andre utaalmodige Motorer og hundrede Politistave skabte Forhindringer. Pasagereren sad stiv og ukomfortabelt paa Kanten af Hynden; han fulgte ikke Trafiken med Øjnene — det samme taalmodige Udtryk kendetegnede hans stærkt solbrændte Ansigt, alt medens hans sad som paa Spring.

„He is a nut, alright,” tænkte Chafføren ved sig selv; „but where the devil did he grow, now?”

Paa en komplet ubefærdet Strækning af Riverside standsede Bilen foran et fornemt Hus med oplyste Vinduer. Gamlingen var kun halvt oppe ad Stentrappen før Automobilen var borte i Snekningen. Ved et ufortøvet Tryk paa en elektrisk Klokke hidkaldtes efter nogen Venten en sortklædt og formel Tjener.

„Senator Bruce — han bor her?” spurgte den Tilrejsende og traadte hurtig ind i Entreen forbi den overraskede Tjener. „Jeg ønsker at tale med ham.”

„Senatoren — ahem — det er et højst ubelejligt Tidspunkt — Dinner — hm — hvem skal jeg melde?”

„Mit Navn er Hansen — fra Montana.” Med disse Ord satte Gæsten sig ned paa en Taburet, og det samme taalmodige Udtryk bemægtigede sig hans Øjne.

Tjeneren tøvede lidt og saa betuttet ud; Senatørens Besøgende plejede aabenbart ikke at arivere paa denne Maade. Saa gik han opgivende — opgivende Problemet, men ikke sin Værdighed — ned gennem Korridoren og forsvandt. Han blev ret længe borte, men da han endelig kom tilbage, førte han den Gamle ind i et stort oplyst Værelse, og forlod ham atter med nogle Ord om at Senatoren vilde vise sig efter Middagen.

Nu gik der en lang Stund, i hvilken Manden, hvis Navn og Adresse var Hansen fra Montana, sad ganske alene i det store Rum næsten uden at røre sig. Der var gaaet over en halv Time, da der atter hørtes Skridt og en høj Mand stod i Døren.

„Godaften,” sagde han, ikke helt uden et venligt Anstrøg. „De ønsker at tale med mig?”

„Mit Navn er Hansen — fra Montana.” gjentog den Fremmede. „Jeg har et Brev.” Han havde lagt sin store Hat paa Gulvet og aabnede sin Taske, hvoraf han fremtog to store Konvolutter og rakte Senator Bruce den ene.

Husets Herre satte sig langsomt ved et Skrivebord i Midten af Værelset, trak i en Kæde, der tændte en Kandalaber, og aabnede med en rutineret Bevægelse Konvoluten.

Da han havde læst det, saa han en dvælende Stund paa Manden, der havde bragt det. Saa fordybede han sig atter i dets Indhold. Brevet var skrevet paa Engelsk og lød saaledes:

U. S. FEDERAL COURT,
Helena, Montana.

December 17th.

The Honorable William C. Bruce,
United States Senator, New York City.
Min kære unge Ven:

Overbringeren af dette er Mr. Thomas Hansen, en Gentleman her fra Egnen, hvor han har boet og nydt almindelig Anseelse gennem 20 Aar.

Han har Billet med S. S. „Tietgen” til hans Fædreland, Danmark, og maa forlade New York ved Middagstid, Juledag.

Indtil fornylig var Mr. Hansen Faareopdrætter og ejede et Stykke Jord som paa Grund af lovende Ertsprøver er steget betydeligt i Værdi. Efter tyve Aars Ophold her i Staten har han nu solgt sin Ejendom og agter at leve Resten af sine Dage i de Omgivelser, hvor han fødtes og voksede op.

Den Jord, som Mr. Hansen ejede, tilhører nu en af mine højtagede Venner. Salget effektueredes kun efter ejendommelige Vanskeligheder, ikke med Hensyn til Købesummen, som var tilfredsstillende, skriver \$25,000, men fordi Mr. Hansen, som en Del af Betalingen, ønskede en meget usædvanlig Ting — noget, som min Ven, Køberen, ikke var i Stand til at yde.

Mr. Hansens Pris indbefattede et Løfte, som jeg til Slut har ladet mig overtale til at forsøge paa at opfylde. Jeg har givet mit Løfte som Menneske og som Dommer, at jeg vil hjælpe Mr. Hansen med at give fem Tusind Dollars ud til et vist Formaal. Jeg kender ingen, som jeg bedre kan opfordre til at overtage dette Ansvar end Dem, kære Ven, ikke alene fordi jeg anerkender deres Ærlighed, men ogsaa fordi De besidder visse Kundskaber og Betingelser paa det Omraade, hvor de fem Tusind Dollars skal anvendes.

Jeg beder Dem høre Mr. Hansens Sag af hans egen Mund. Den har grebet mig dybt, og jeg nærer ingen Tvivl om, at De vil efterkomme hans Ønske, naar De har hørt den. Jeg har givet ham mit Løfte om at bevæge Dem til at virke for ham — og jeg mener at kunne holde dette Løfte.

Modtag mine bedste Ønsker om en glædelig Jul for Dem, kære Ven, saavel som for deres elskværdige Frue og deres kære Børn.

Forbindtligst
HOWARD P. GOODWIN.

Senator Bruce, som ved sin Tilsynekomst havde optraadt en Smule ubehageligt berørt ved dette Besøg, satte sig nu tilrette i Stolen, som om han forberedte sig paa et længere Interview. Pegende paa Brevet, sagde han:

„Jeg ser af min agtede Ven, Dommer Goodwins Skrivelse, at De rejser over Havet i Morgen Middag, og at De ønsker at meddele mig noget forinden. Forresten — burde De ikke have rejst paa et tidligere Skib, saaledes at De kunde have tilbragt Julen i deres Fædreland.”

„Jeg kunde ikke komme afsted før — og det gjør ogsaa ligemeget. Ingen venter mig,” sagde Hansen. Saa rakte han Senatoren den anden Konvolut. „Her er — Midlerne!”

SIDE ATTEN

Ogsaa denne Konvolut rev Senator Bruce aaben og fremtog et Papir. Det viste sig at være en Bankdraft for fem Tusind Dollars. Senatoren skød den ligegyldigt fra sig paa Skrivebordet. „Fortæl mig saa deres Ærinde,” sagde han.

Og Hansen fra Montana fortalte.

„Jeg er 55. For tyve Aar siden boede jeg paa Sjælland — det er et Sted i Danmark. Jeg havde en Landejendom og var anset paa Egnen. Vi kommer af god Familie.” Den Gamle rettede sig og kom til at se næsten udfordrende ud.

„Min Hustru døde. Jeg led nogle Pengetab — min Bedrift gik tilbage. Jeg solgte alt og betalte Kreditorerne. Der blev ikke meget tilbage. Jeg var for stolt til at søge mig en ringere Stilling i de Omgivelser hvor jeg havde levet i Velstand, og den Tanke, at rejse til Amerika, dukkede op. Det var — dengang — et stort Spring.

Men jeg havde en Datter. Hun var femten Aar og min Hustrus udtrykte Billede i Legeme og Sjæl. Vi to var mere end Fader og Datter; der var et inderligt Venskab og en dyb Forstaaelse os imellem. Hun var skøn og hun var klog — trods hendes Ungdom langt klogere end jeg, plejede jeg tit at tænke. Min Datter var god — Mr. Senator — Fortællerens Stemme blev høj og skingrende, idet han rejste og støttede tungt med en knyttet Næve mod Skrivebordet — „min Datter var den ædleste Kvinde” — Stemmen svigtede ham, og han lod sig falde tilbage i Stolen.

Senatoren stirrede med et fjernt Blik paa den ophidsede Gamling. „Fortæl roligt videre,” sagde han lavt.

„Hun var besluttet paa at følge mig, skønt hendes Onkel raadede imod det og tilbød hende et Hjem — ja, et godt Hjem. Men hun holdt ved mig; og jeg — jeg var stolt af hendes Kærlighed. Hun gav mig Mod.”

„Vi rejste. Paa hele Turen var hun glad, forventningsfuld og kaad. Hun havde Ungdommens ubøjelige Kraft og Mod, og hun smittede. Vi stod ved Rælingen og saa paa de mægtige Bølger medens vi byggede Luftkasteller om vor Fremtid i Amerika. He — Luftkasteller!”

„Min Kapital var ringe. Vi kom i Land i New York — i Land i dette aller Helvedes Hul paa Jordkloden, Mr. Senator — og jeg søgte efter et billigt Logi. Jeg lod mig raade af nogle Folk, jeg traf — der var et Par Svenskere imellem, og de havde nogle amerikanske Venner. „Hotellet,” hvor vi kom ind, var billigt — det var ogsaa der-efter. Usselt! Men vi lo ad det og fandt os i det — vi skulde kun blive der halvanden Dag og saa vestpaa.”

Den Gamle standsede et Øjeblik og vred sine Hænder som i Pine.

„Mr. Senator — jeg skal nu fortælle noget, som jeg ikke har kunnet faa Rede paa i de tyve Aar, der er gaaet. Jeg kan ikke endnu faa mig selv til at indrømme, at jeg gjorde fejl. Jeg har siddet Aften efter Aften paa min Ranch i Montana og gjenomtænkt alt dette, medens mine Tusinder af Faar græssede fredeligt, og Joe — en gammel Indianer, det eneste Menneske jeg har rigtig kendt her i dette Amerika — sad stokstille paa Jorden foran mig.”

„Da vi havde spist til Aften i det elendige Logi gik min Datter alene op paa sit Værelse. Jeg sluttede mig til de to Svenskere og deres amerikanske Kammerater. Jeg var helt kry over at jeg kunde sige nogle faa Ord paa Engelsk. De lo med mig og slog mig gemytligt paa Skulderen. Vi fik nogle Glas Øl og kom til at spille et Par Spil Kort — jeg vandt hele Tiden, men vi spillede ikke om Penge. Saa vilde jeg gaa op — men vi skulde have et eneste Glas til, sagde de.

Disse 5—6 Lømler, som jeg ikke vilde være set sammen med hjemme paa min egen Egn, de for-gav mig den Aften. De kom noget i min Drik,

saa jeg faldt hen i en Døs. Og da jeg vaagnede næste Dag, laa jeg i en Baggaard — tilsølet, syg og pilyndret for mine Penge. Jeg vidste ikke hvor jeg var. Jeg vidste ikke hvad Hotellet hed. Jeg kunde ikke tale for mig. Og min Datter — —”

Den Gamle tav et Øjeblik og drog Vejret dybt. „Jeg vandrede omkring i New York i mange Dage. Jeg kom langt om længe i Forbindelse med Politiet. De kunde ikke gjøre noget for mig, sagde de — de lod mig dog sove paa en Bænk om Natten. Jeg havde ingen Penge. Jeg var fortvivlet.

Det var Uger efter at jeg paa mine Gadevandringer fandt Hotellet. Jeg styrtede ind og begyndte at udspørge Værten. Jeg fandt mit Navn og min Datters i Bogen — jo, ganske rigtig, vi var taget bort den næste Dag. Hvorhen? Han trak paa Skulderen og vendte Ryggen til mig. Jeg for op i Raseri, slog Møbler i Stykker, blev kastet paa Døren.

Hun var stjælen! Min Datter var bleven overrumplet, ført voldeligt bort, kastet ind til et Helvedes Liv i Skam og Skændsel. Min egen uheldige lille Pige — min hjælpeløse, ejegode Øjsten.

Jeg gjennemgik hele Nabolaget. Jeg stod paa Lur om Natten udenfor Knejper, jeg vidste knap hvorfor. Men hun var opslugt. Politiet var hjælpeløst — tilsidst kastede de mig paa Porten.

Mr. Senator! Jeg kom til at hade dette Land. Jeg hader det nu. Et Helvede paa Jorden, hvor Døgenigter spytter paa Domstolene, hvor intet er helligt. Jeg sad derude i Montana i tyve Aar, og hvergang jeg saa en Avis, klippede jeg ud af den et Stykke, der handlede om — hvid Slavehandel, som de kalder det. Jeg har lavet en hel Bog af de Stykker. Her er de sidste, som jeg klippede ud paa Toget hertil. „Unge Piger sælges for saa og saa meget pr. Pund,” staar der, Mr. Senator! Jeg hader dette Land!

Men jeg turde ikke drage tilbage over Havet. Jeg kunde ikke møde hendes Onkel — jeg kunde ikke se ham i Øjnene og gjøre ham det forstaaeligt. Saa levede jeg mit Liv ude i et ensomt Hjørne af Klippebjergene — jeg sled og stred til jeg naaede at blive Ejer af et Stykke Land. Jeg har arbejdet — ingen har hjulpet mig.

Men nu er han død — Onkelen derhjemme. Jeg saa det i en dansk Avis. Og nu vil jeg vende Ryggen til dette Amerika.

Saa kommer denne fine Mand ud til mig paa min Ranch og vil købe mit Land, og mine Faar og mine Ponyer — alt. Han byder mig mange Penge — men det som jeg vil have, kan han ikke give mig.

Min Datter — ja, hvad kan det nytte — hun er fortabt; maaske død. Men jeg vil have Vished; jeg vil vide hendes Skæbne og stirre den bitre Sandhed i Øjnene en Gang før jeg lægger mig til at dø. Ingen kan fortælle mig det, og dog — jeg har Penge. Guld kan gjøre meget i dette Amerika; der er smarte Folk her. De har listige Dektiver; de har Folk, som kan optrevle gamle, glemte Historier; de kan finde en Knokkel i en Jordhøj og opdage, hvordan det Dyr, som Knokkelen har tilhørt, saa ud for Tusind Aar siden. Hvorfor kan ingen opdage min Datters Skæbne? Jeg har jo Penge, og det er kun tyve Aar — hun maa godt være død, saa lider hun jo ikke — men jeg vil vide! Vide hvad hun har døjet og stridt imod.”

Han havde rejst sig igjen og tog Bankdraften mellem to Fingre.

„Her er Pengene, Mr. Senator. De kan skaffe mig Besked. De er en god Mand og en klog Mand. Dommeren i Montana sagde De kunde gjøre hvad ingen anden kunde — De er ogsaa Kriminalretssagfører — det er det der skal til. Mr. Senator! Mr. Bruce! Please do that! I got the money! Jeg er snart en gammel Mand. I

MISTELTENEN

Morgen rejser jeg til Danmark og kommer aldrig tilbage. Jeg vil vente — vente til De sender mig et Brev, et langt Brev paa Engelsk. Fortæl mig alt — lad ingenting blive ude. Jeg skal ikke dø før Brevet kommer — — —!”

Senator Bruce havde længe siddet med lukkede Øjne og Hovedet støttet i begge Hænder. Han forblev i denne Stilling en god Stund efter at den gamle Mand havde sluttet sin Fortælling. Omsider rettede han sig i Stolen og tiltalte sin underlige Gæst:

„Mr. Hansen; De har haft en besynderlig og trist Skæbne. At De er bleven bitter bebrejder jeg Dem ikke; snarere maa jeg bundre, at De har haft Karakter og Mandom nok til at hæve Dem selv fra den usle udplyndrede Immigrant til et nyttigt Led i Samfundet. Men jeg kan ikke lide — jeg kan ligefrem ikke taale at høre Dem tale ilde om Amerika — mit Fødeland. Livet er sammensat af mange Ting; kun lidet forstaar vi.”

„Men jeg vil ikke prædike for Dem,” udbrød han pludselig og rejste sig. „Det interesserer mig en hel Del hvad De nylig fortalte om disse Avisudklip, som De har samlet i Aarenes Løb. Man kan lære en Del ved at klippe Ting ud af Aviserne. Jeg har selv nogle Udklip,” tilføjede han rask, og gik over mod et Chatol, hvorfra han fremtog en Pakke Papirer.

„Her skal De se. Og nu, Mr. Hansen, det er Juleaften og min Familie venter mig ovenpaa. Jeg vil bede Dem underholde Dem selv en lille Stund, mens jeg gaar op og tænder Lysene paa Juletræet. Jeg skal sige Dem, her i mit Hus holder vi nu Jul akkurat ligesom i deres Fædreland; vi begynder om Aftenen.”

Med disse Ord gled Senator Bruce ud af Døren hvorfra han var kommen.

Thomas Hansen sad lidt, forvirret, og saa paa den lukkede Dør. Han anede allerede at Slaget var tabt, og at dette var en „finere” Maade at affærdige ham paa.

Men i sin Haand holdt han et gammelt, falmet Avisudklip. Langsomt foldede han det ud og læste med duggede Øjne.

Der stod:

COUNTY ATTORNEY RAIDS HOUSE OF ILL REPUTE.

KEEPER OF THIRD AVE RESORT ARRESTED.

Thorough Investigation Promised.

Anmeldelse om at unge Piger holdes under Laas og Lukke i et Hus i Manhattan Øens nedre Kvarter blev igaar gjort til County Attorney's Kontor af en Student i Sociologi fra Yale, som tidligere paa Dagen havde gjen-nemsøgt Stedet. Third Assistant County Attorney, Wm. Howard Bruce, brød sent i Aften ind i Huset ledsaget af fire Deputy Sheriffs. Værtinden og sex kvindelige Beboere blev arresterede og vil komme i Forhør i Morgen tidlig.

I et lille Hummer paa Kvisten fandtes en ung udenlandsk Pige i en ynkelig Tilstand. Hun var ikke i Stand til at sige et Ord paa Engelsk, hun var uden Klæder og havde sultet i tre Dage.

Thomas Hansen vendte og drejede paa det gamle Avisudklip. En Datolinie forover viste, at Bladet var tyve Aar gammelt.

Pludseligt sprang han op med et hult Brøl, væltede Stole overende og banede sig Vej gennem Fløjdørene.

„Mr. Senator! Mr. Bruce!” raabte han af al

sin Kraft. „Jeg vil tale med Dem!”

Frem og tilbage i Gangen løb han. I den anden Ende af Korridoren stak Tjeneren og et Par Piger deres Hoveder frem og stirrede maalløse paa en tilsyneladende gal Mandsling i en skindforet Frakke hoppende omkring fra Dør til Dør. Fra den øvre Etage straaled et stærkt Lys ud over de tæppebelagte Trapper, og derop styrtede Thomas Hansen med hidsige Gammelmandsfjed. I et rummeligt og veloplyst Værelse stod Senatoren, rolig og tilsyneladende uberørt, i travlt Virksomhed med at hænge smaa sirlige Kurve paa et mægtigt Juletræ.

„Mr. Senator! Den lille Pige — i Avisen — hvor blev hun af? Hvem var det?”

„Vær rolig, Mr. Hansen,” sagde Senatoren langsomt og afmaalt. „Den lille Pige, som vi den-

gang reddede — hun var en ualmindelig klog og god Pige. Min Moder fattede Godhed for hende, og hun blev som en af vor Familie. Hun var lærenem, og blev uddannet i Stenografi — hun kom ovenikjøbet i Forbundsretten. Aa, hun var dygtig, tro mig!

Senere hen, kære Mand — meget senere, blev Kathrine Hansen min Hustru — Mrs. Kathryn Bruce; en god og kærlig Hustru og Moder til vore fire Børn, to Dreng og to Piger, som ikke ved af at de har en Bedstefar, der gaar med Faarskindskofte og \$25,000 i Inderlommen, og som pønser paa at stikke af med et fremmed Dampskib — — —”

En Dør blev aabnet og en klangfuld Kvindestemme spurgte skjælsk:

„Maa vi ikke faa Lov til at hjælpe? — Men hvem — —?”

„Kathryn,” sagde Senator Bruce bevæget, „din gamle Far er kommen paa Besøg hos os. Jeg tror nok han bliver her i Julen. Men jeg kan ikke fordrage en Udlænding til Svigerfader.”

Senatoren vendte sig mod Juletræet og tog et lillebitte amerikansk Flag fra en af dets Grene. Idet han satte det i Thomas Hansen's Knaphul, sagde han: „I Overmorgen kører vi ned i Distriktsretten og udtager dine første Papirer. Hvis Du ikke indvilliger i dette, saa landsforviser vi Dig til en øde Ø — hvad er det den hedder — Chelland!”

Men Thomas Hansen stirrede ufravendt paa sin Datter, mens han klyngede sig krampagtigt til Senatoren's Arm og hulkede som et Barn.

ET JAGTUDBYTTTE

EN HISTORIE FRA TENNESSEE.

Af P. K. Toksvig.

Illustreret af Harald Toksvig.



U faar ikke et godt Jagtgevær under 30—40 Dollars.”

„Op mod 150 Kroner. Det var dyrt. Er her god Jagt i denne Egn?”

„Det skulde jeg mene. Her er jo Snese af Kvadratomile Skov, hvor Vildtet aldrig forstyrres af noget menneskeligt Væsen — ret en Naturens Yngleplads for alt Vildt.”

„Alt Vildt? Ja, hvad Vildt er her vel? Er her Løver og Bjørne?”

„Løver er her ikke; men er Du meget svineheldig, kunde Du muligvis træffe en af de sorte Bjørne. Du skal have Held med Dig, hvis Du skal se en Ulv, en Ræv, en Vildkat, en Odder, en Flodilder eller en Bæver. Men der er rigeligt af vilde Egern, Kaniner, Harer, Murbeldyr, Stinkdyr, Moskusrotter og Pungrotter.”

„En Del af disse Dyr har jeg aldrig set i vild Tilstand, derimod nok i zoologisk Have i Kjøbenhavn. Er her ikke Fuglevildt?”

„Jo, der er vilde Kalkuner, Vildgæs og Agerhøns, samt Skovduer og en Mængde Ryper og Ænder.”

„Aa, bare jeg havde en god Jagtbøsse. Det er en rigtig Egn for mig. Jeg holder dog saa meget af at gaa paa Jagt.”

„Ja, her kan Du faa din Lyst styret.”

Denne Samtale blev ført i en Jernbanekupe i Toget nordfra ind i Tennessee mellem to Dansk-Amerikanere. Den ene — den jagtlystne — var en kraftig bygget Ungersvend med et Par brune spillende Øjne og begyndende Dun paa Hagen. Den anden var en Farmer fra Arkansas. Farmeren blandede ofte engelske Ord og Vendinger ind i sin Tale og brugte saaledes Ordet „Du” i Sætninger, hvor man i Dansk vilde sige „man” eller „en.”

En Avissælger kom ind i Kupeen, og den jagtlystne — Jens Højlund hed han — købte en Avis.

„Det er rigtigt,” sagde Farmeren, „Du skal følge med Tiden.”

Jens Højlund havde opholdt sig et Par Aar i Nordstaterne og der lært at tale og læse Engelsk. Han lod Øjnene løbe hen over Avisen og standsede ved Overskriften: **Guld i Tennessee. Folke-** ne i Longwood er vilde af Glæde.

„Hvad,” udbrød Jens Højlund, „Longwood ligger jo i den Egn i Tennessee, hvor jeg tænkte at gaa paa Jagt. Det er ganske vist ikke der, hvor jeg havde bestemt at ville staa af for derfra at trænge frem i „det mørke Fastland,” det vil sige i de store, til Dels ubeboede Skovstrækninger i Tennessee, men det er nu lige meget. Jeg kunde have Lyst til at se, hvordan Folk skaber sig, naar de er grebne af Guldfeberen, saa jeg tror, jeg staa af i Longwood.”

„Aa, Du skal aldrig tro, hvad de „Papirer” siger,” sagde Farmeren og trak sit Gulduhr op af Lommen. „Du kan være i Longwood Kl. 3½ i Eftermiddag.”

Da Toget naaede Longwood Station, tog Jens Højlund Afsked med sin Rejsefælle og steg ud.

Han saa sig om efter Stationen, men kunde ingen opdage. Han spurgte en Mand, der gik og puslede udenfor en udtjent Jernbanevogn, hvor Stationen var. „Her,” sagde Manden og pegede paa den gamle Vogn — „jeg er Stationsforstander.”

„Er her et Hotel?”

Jo, det var der da. „Derovre” — han pegede paa en nylig opført Træbygning, hvorpaa en Maler paa sit Stillads netop var i Færd med at male Ordene „Longwood Inn.”

Jens Højlund saa sig om. Der var et stort Sagskæreri i Byen, og rundt omkring dette laa nogle umalede Træhuse, der alle havde Numre. Jens Højlund saa et med Nr. 62. Hist og her laa nogle faa lysmalede Huse, hyggeligere end de andre. I Forudfølelsen af Byens Storhed havde man afstukket Gader og „Avenuer.” Op ad Broadway,

Byens Hovedgade, saa Jens Højlund en halv Snese sorte Svin komme anstigende, og henne paa Hjørnet af Broadway og Second Avenue (Gaden der førte hen til den endnu ikke opførte Stationsbygning) gik der en løs Tyr og græssede. Derksom Longwood var en By, saa var det en By netop i sin Vorden. Derpaa tydede alt.

Udenfor den ene Side af Hotellet var der et tæt Løvværk. Mens Jens Højlund standsede her ud for, hørte han Kvindestemmer bagved Løvet.

„Ja, det er nu lige meget, vi maa staa paa Kompagniets Side,” hørte han en Stemme sige.

En anden Stemme syntes at gjøre Indvendinger.

„Jo,” sagde den første Stemme, „det er Kompagniet, vi skal leve af, og saa maa vi absolut holde med det.”

„Hvad mon det er for et Kompagni?” tænkte Jens Højlund og nærmede sig Indgangen, over hvilken Maleren sad paa et Stillads. „Halløj, De der, hvem ejer dette Hotel?”

„Kompagniet, naturligvis,” var Svaret.

Jens Højlund gik ind og skrev sit Navn i Fremmedbogen, der paa det første Blad bar Ordene: „Longwood Hotel Company.”

Ved Aftensbordet havde han Maleren til Selskab, en intelligent og meddelsom Svensker ved Navn Ekløf. Denne havde kun været i Longwood et Par Maaneder; men han syntes desuagtet at være ret godt hjemme i Forholdene her.

„Ser De,” sagde Ekløf, „det er med Longwood som med en hemmelig Code; den er let at læse, naar man har Nøglen til den, og Nøglen til Longwood er Kompagniet.”

„Ja, men her er jo flere Kompagnier: „The Hotel Company,” „The Lumber Company,” „The Land Company” o. s. v. Jeg har jo set disse forskellige Navne paa Skilte rundt om i Byen.”

„Jeg kjender dem, jeg har jo selv malet dem; jeg ved ogsaa, hvad de betyder. De er, saa at sige, Betegnelser for Sider i det samme Prisme,

SIDE TYVE

det store Jernbanekompagni, der ejer alt Landet i Snese af Kvadratmiles Omkreds. Her er saa meget uopdyrket Land, saa Kompagniet kunde forsyne Befolkningen af et middelstort europæisk Kongerige med Jord, om den skulde blive hjemløs og jordløs i denne Krigstid. Vil De købe Jord?" spurgte han efter et lille Ophold.

Jens Højlund forklarede, at han var kommen til Longwood for at gaa paa Jagt. Han havde i længere Tid arbejdet paa en Sprængstoffabrik ikke langt fra Chicago og der regelmæssigt havt sine fire Dollars om Dagen med 8 Timers Arbejde. Skjønt dette i og for sig ikke var saa farligt — i alt Fald ikke saa farligt som Folk i Almindelighed antog — saa var det dog ikke frit for, at han undertiden blev lidt nervøs, naar han i Aviserne saa, at nu var den og nu den Sprængstoffabrik sendt i Luften af fanatiske Tyskere og deres Hjælpere, og han lovede derfor sig selv en god Jagtferie — den bedste Maade at feriere paa, han kjendte — naar der gaves en passende Lejlighed. En saadan kom, da alle Arbejderne paa Fabriken enedes om at strejke.

Da Ekløf ogsaa holdt meget af at gaa paa Jagt, drøftede han med Interesse Jagtplanen med Jens Højlund, og da de rejste sig fra Aftensbordet, var det en Aftale, at de skulde gaa ud sammen paa Jagt. Ekløf forklarede, at han havde netop nu god Tid til det, eftersom der foreløbigt ikke var mere Arbejde til ham i Londwood, naar Hotelskiltet var færdigt.

I Forening lagde de da Planen for Turen og aftalte, hvad de skulde føre med sig. De nødvendige Vaaben og Ammunition kom naturligvis i første Række. Derefter kom saa Jagtdragter, Jagtasker, et vandtæt Tæppe, Sysager, henkogte Sager, Drikkebægere, et Kogekar, „Indian Game Call," „Duck Call," „Turkey Call" og forskellige andre Ting, som var, saa at sige, nødvendigt, naar de skulde opholde sig i flere Døgn i til Dels ubeboede Egne. Det hele Jagtudyret maatte bæres paa Soldatermaner.

Da det ikke var muligt at faa alle disse Sager i Longwood, besluttede de sig til at forskrive det hele fra et af de store „Mail Order Houses." Efter nogle Dages Forløb ankom Sagerne, og Jens Højlund og Ekløf gjorde sig nu rede til Afmarch. Intet nødvendigt manglede. Ekløf havde anskaffet en god Jagthund.

I de faa Dage, der hengik, inden Sagerne ankom, havde Jens Højlund set sig om i Byen og nærmeste Omegn. Han søgte at faa Klarhed over Guldfeberen, han havde læst om. Men den var der ingen, der kjendte noget til. Naar han spurgte om nogen i Longwood havde fundet Guld, svarede man: Der er nok snarere nogen, som har tabt noget — „ikke saa meget, at det gjør noget" eller lignende.

„Hvordan hænger det sammen med denne her Gullistorie?" spurgte han Ekløf. „I Toget her til læste jeg om en Guldfeber, der havde bemægtiget sig alle Folk her, fordi her var fundet Guld; men ingen synes at vide noget derom."

„Humbug," sagde Ekløf. „Bluff, som Amerikanerne siger. Ejerner af Jorden her, eller vel rettere Kompagniets Agenter, har Interesse af, at Jorden her stiger i Pris, og det gjør den, naar de kan faa Folk til at tro, at de muligvis faar en Guldmine ved Kjøbet af nogle Acres Land. Selv om ikke just Prisen stiger paa Jord ved dette Kneb, gaar de dog ud fra, at Sandsynligheden for at sælge den bliver større."

„Aha — men jeg synes dog, den er lidt for tyk!"

„Naturligvis! Men Sagen er, at der har en Gang været fundet Guld her i Eggen, og der findes af og til lidt, men aldrig i saa stor en Mængde, at det har kunnet betale sig at anlægge en Mine. Et Forsøg i den Retning faldt uheldigt ud; men Folks Fantasi blev den Gang sat i Bevægelse, og siden spøger Guldet af og til i Bla-

dene — det er en Guldand eller rettere en forgyldt And. Den vækker aldrig Opsigt her, men den er ogsaa beregnet paa Folk længere borte."

„Ak, hvor er Verden dog fuld af Humbug," sukede Jens Højlund.

Endelig oprandt Dagen, da vore to Jægere kunde begive sig ud paa den store Jagttur. De havde lejet en Vogn til at bringe dem nogle Mil ud i Skoven. Den holdt nu for Hoteldøren. Sagerne blev lagt op i Vognen, Hunden blev bunden til den, og tilsidst satte de to Herrer sig op.

Farvel, Longwood!

Jens Højlund var især oprømt. Denne Kjøretur i den friske Morgenstund i den prægtige Skov og med Udsigt til et flere Dages Friluftsliv virkede i høj Grad oplivende paa ham. Det var noget andet end det kjedelige Fabriksliv. Han fløjtede danske Melodier, og han sang Stumper og Stykker af alvorlige og lystige danske Sange, mens Kusken, der var fra Longwood, opmuntrede Mulerne med Tilraab, som de to Skandinaver ikke var bekendt med.

„De sang før," sagde Svenskeren:

Møder en Nymfe Dig,
Lad hende skøtte sig!
Jæger, o lad hende fare!
Husk, at Aktoon fik
Straf for et dristigt Blik!
Jæger, o tag Dig i Vare!

„Denne Advarsel er overflødig for mit Vedkommende, eftersom jeg er skudfri, Amerikanerne vilde vel kalde det „loveproof."

„Jeg tænker, ingen er skudfri i den Forstand," bemærkede Jens Højlund.

„Jeg vil heller ikke rose mig af, at jeg har gjort mig selv skudfri," fortsatte Ekløf, „men jeg blev en Gang forelsket, lige netop saa meget, at jeg fik tilstrækkelig Modstandskraft overfor senere Anfald, De ved i Henhold til Theorien om Anvendelse af Serum mod forskellige Sygdomme. Der skal De se, Jens Højlund, der møder vi de første „Nymfer," de er sorte, tag Dem nu i Vare!"

En klodset Arbejdsvogn, forspændt med to Stude, kom kjørende mod dem. Paa Vognen sad tre Negere, nemlig Kusken, en ældre Mand, og to yngre Negerkvinder i spraglede Dragter og med tykke Guldringe — eller vel snarere forgyldte Ringe — om Haandleddene. De havde store Hatte paa med store kunstige Blomster og med vældige Strudsfejer.

Jens Højlund lagde Mærke til, at Studene havde ikke Spor af Seletøj paa. De trak Vognen i et stort klodset Træag om Halsen. Kusken styrede dem med Tilraab og med en langsnæret Pisk.

„Det er ikke langt fra at være Dyreplageri," bemærkede Jens Højlund; „men hvad i Alverden var det for Pinde, de to Kvinder sad med i Munden, eller var det Cigaretter?"

„Naa, saa De har ikke set det før. Det er noget, en Del Kvinder i Syden, baade hvide og sorte, bruger. De tager en Pind, omtrent af Størrelse som en stor Tændstik, af en egen Slags Træ, tygger den ene Ende flosset, dypper saa denne fugtige Ende i noget Snustobak, fører den ind i Munden og tygger videre paa den, idet de paa denne Maade faar Lejlighed til at nyde Tobakken."

„Det er da en væmmelig Vane!"

„Ja, vist saa; men den er da ikke værre end Mændenes Skraaen Tobak."

„Jeg kunde ikke kysse en Pige, der havde en saadan Vane, selv om hun var aldrig saa kjøn," sagde Jens Højlund.

„Jeg ikke heller — De kan tro, det ser flot ud, naar en hvid eller sort Skjønhed spytter Tokabsaucen ud mellem Fortænderne."

„Det er sandt," begyndte Jens Højlund, „da vi

vel nu snart skal til at tage fat paa det egentlige Jagtarbejde, er det vel bedst, vi faar en Aftale om, hvorledes vi skal dele Jagtudyttet. Jeg foreslaar, vi deler Uddyttet lige, hvad enten Vildtet nedlægges af den ene eller den anden."

„Godt, lad det være en Aftale," sagde Ekløf.

Aldrig saa snart var disse Ord ude af hans Mund, før Hunden ved sin usædvanlige Adfærd viste, at den lugtede Vildt i Nærheden.

Kusken fik Ordre til at holde stille, modtog i en Fart sin Betaling og kjørte saa bort, efter at alle Jagtrekvisiter var tagne af Vognen.

Ekløf stod og holdt paa Rebet, Hunden havde været bunden i; den var næsten ikke til at holde, saa ivrig var den efter at komme af Sted.

„Lad os faa alt hængt paa os og Bøsserne i skydefærdig Stand," sagde Ekløf, „for her er Vildt i Nærheden af en eller anden Slags, det er sikkert."

Da Hunden blev løsladt, for den som rasende af Sted hen til et Buskads. De to Mænd løb efter. Snart hørte de Hunden give Hyl fra sig inde i Buskene.

„Den er oppe at slaas med et eller andet Dyr, det kan jeg høre," sagde Ekløf.

Da de kom nær nok til at se, hvad der foregik, opdagede de, at et Dyr, mindre end Hunden, tumlede rundt med denne i en næsten hvirvlende Bevægelse, i hvilken begge Dyrelegemer deltog læt op mod hinanden med snart det ene, snart det andet øverst, mens Hunden uafsladelig gav Hyl fra sig.

„Det er en Vaskebjørn," sagde Ekløf, „saalænge denne Tvekamp staar paa, er vi udsat for at ramme Hunden, hvis vi skyder."

„Hunden kan ikke klare sig, uagtet den er betydelig større end Bjørnen," bemærkede Jens Højlund, „aldrig i mine Levedage har jeg dog set et Dyr saadan sno sig som denne Vaskebjørn. Se bare!"

Ja, det var tydeligt, at Vaskebjørnen var Hunden langt overlegen.

Paa en Gang sled Hunden sig løs og løb hylende med Halsen mellem Benene ad Longwood til. Aldrig saa snart var Hunden borte før Jens Højlund lagde Bøssen ved Kinden for at give Vaskebjørnen det dræbende Skud.

„Skyd ikke, skyd ikke!" raabte Ekløf. „Den har et Baand om Halsen. Den maa være tam og høre til et eller andet Sted i Nærheden. Lad os løbe efter den."

De løb ikke ret langt, før de opdagede nogle Farmhuse mellem Træerne. Forpustede naaede de Beboelseshuset, om hvilket var en Veranda med en rig Væxt af Slyngroser. Paa Verandaen stod en velvoxen kjøn Pige med en rig blond Haarfyldte. Vaskebjørnen laa ned foran hende, omklamrende hendes ene Ben med sine Forben, ligesom for at søge Beskyttelse.

Hun bøjede sig ned over den, kjærtede den og sagde næsten ømt: „Men, hvad er der dog i Vejen, lille Ven, du er jo ganske ude af dig selv, men hvad er det dog" — I det samme fik hun Øje paa de to Jægere, der nærmede sig og hilste høfligt, idet de opgav deres Navne.

„Ja, naar Skovens Vildt har en Beskytterinde som Dem, Frøken, saa er der vist ikke stort for os at gjøre her omkring," bemærkede Jens Højlund, i det han med Velbehag betragtede den smukke Pige, der stod smilende foran dem med Vaskebjørnen ved sine Fødder.

„Vi havde nær skudt den," sagde Ekløf.

„Det var godt, De ikke gjorde det," sagde den unge Pige, „thi den er alles Kjæledægge her. Vi maa holde den bunden, for den vil jage efter Hønsene. Den kommer ellers godt ud af det med andre Husdyr; men Hønsene vil den aldrig lade være i Fred. I Dag havde den revet sig løs og taget sig en Tur ud i Skoven."

En yngre Broder af den unge Pige kom nu til, og aldrig saa snart saa Vaskebjørnen ham, før

den gik hen til ham, rejste sig op paa Bagbenene og gav sig til at rode i hans Lommer. Den brugte Forpoterne ligesom Hænder. Naar den fik fat i et Stykke Sukkergodt, førte den det til Munden med Poten og spiste det. Da den ikke kunde faa det sidste Stykke Sukkergodt op, fordi det hængte fast ved Bunden af Lommen, prøvede den at naa det med Snuden ved at stikke hele Hovedet ned; men da det heller ikke gik paa den Maade, tog den og krængede hele Lommen til stor Munterhed for de to fremmede.

„Det lader til at være en klog lille Rad,” sagde Jens Højlund; det er da ogsaa nogle mærkelige kloge Øjne, den har. Vil den bide?”

„Den bider aldrig Husets Folk; men jeg er ikke ganske sikker paa, den ikke vil bide fremmede.”

En Lænke blev nu fastgjort i dens Halsbaand, og „Ours,” som de kaldte den, maatte tilbage til Fangeskabet.

Snart kom den unge Piges Bedstefader og Fader, Pierre og Jean de Forest, til Stede, og de skulde naturligvis ogsaa høre om den Fare, deres Yndlingsdyr havde været i.

Næsten helt rundt om Huset løb en Veranda, og midt i Huset var der et Værelse uden Ydervægge. Her blev Middagsbordet dækket, og de fremmede blev indbudt til at tage Plads sammen med Familien: Husfaderen Jean de Forest, dennes Fader Pierre de Forest og to yngre Brødre af Amelie. Det forbavtede Jens Højlund i høj Grad, at Amelie stod op hele Tiden ved Bordet og viftede Fluerne bort fra de spisende.

„Men bedste Miss de Forest, De faar jo ikke noget at spise selv af bare Omhyggelighed for os andre,” sagde Jens Højlund.

„Jeg spiser, naar I er færdige,” svarede hun.

„Godt,” sagde Jens Højlund, „saa skal jeg gjøre Gjengjæld og jage Fluerne fra Dem, mens De spiser.”

„Det vilde være en Ridderlighed, som jeg ingensinde har set Mage til.”

„Vilde den da ikke stemme godt med den saa megen omtalte Sydens Ridderlighed?”

„Jo, den vilde — eller rettere, den vilde overgaa den.”

„Da kan jeg slet ikke se noget særligt ridderligt deri. Det staar for mig som noget saa selv-

vedstad, Mr. Ekløf?” spurgte Amelie.

„Ja,” svarede Ekløf, „jeg overnattede en Gang der, da jeg sejlede ned ad Mississippi.”

„Mener De Memphis?”

„Ja.”

Men Memphis er ikke Tennessees Hovedstad. Det er Nashville.”

Miss de Forest sendte Jens Højlund et triumferende Blik, og denne lo og sagde: „Geografien er sandelig en vidtløftig Videnskab!”

Efter Bordet var Ekløf i Lag med Jens Højlund for at faa ham med ud til Jagtens Glæder; men Jens Højlund svarede, at han umuligt kunde gaa fra sit Ord til Amelie om at ville vifte Fluerne fra hende, mens hun spiste til Middag.

Da Miss de Forest satte sig til Bords, lavede Jens Højlund en Vifte af en gammel Avis og stillede sig paa Vagt overfor den unge Pige, som han trofast beskyttede mod Fluernes Angreb.

Amelie lo meget og sagde: „Vil De virkelig gjøre Alvor af det?”

„Ja, det vil jeg rigtig nok. Jeg holder altid, hvad jeg lover.”

Hun saa op paa ham med et Blik, der var nærved for en Tid at fratage ham Mælet. Men han havde jo heller ikke lovet at underholde hende, blot at holde Fluerne borte. For at gjøre dette samvittighedsfuldt, var han nødt til stadigt at holde Øje med hende. Der stod han saa med sin Vifte og saa paa hende, hendes blonde Haar, hendes Pande, Øjne, Næse, Mund, Hage, Hals..... han fordybede sig i de forskellige Linier, prøvede at tyde deres Mening, insugede deres Mystik.

„Jens Højlund!” lør det pludseligt fra Ekløf, der havde siddet i en Stol lige overfor paa Verandaen og læst i en Avis.

„Jens Højlund,” gjentog Ekløf, „naar har De egentlig tænkt, at vi skulde begive os paa Jagt?”

Den adspurgte hørte meget vel Spørgsmaalet, men svarede ikke. Derimod sagde Miss de Forest til Jens Højlund:

„Kommer De igjen, naar De har endt Deres Jagttur, og hvorlænge vil denne vare?”

Jens Højlund forklarede Jagtplanen: Nogle Dages Omstrejfen i de store af Kompagniet ejede Skove. Det var jo ganske mod Planen at „strandde,” som han kaldte det, her paa denne Farni, om hvis Tilværelse hverken Ekløf eller han havde nogen Anelse.

„Var det ikke muligt, De og Deres Jagtfælle kunde ændre Deres Plan? Vi staar lige netop i Bomuldshøstens travle Tid, og det er os ikke muligt at faa den kostbare Bomuld høstet uden Hjælp. Min Broder har kjørt rundt i tre Dage i Omegnen for at leje Bomuldsplukkere, men forgesves. De skal faa en god Betaling,” sluttede hun med at sige, i det hun saa op paa ham med et halvt skjælmensk og halvt alvorligt Blik.

Ja, dette Blik var jo ikke let at staa for.

„Maaske,” svarede Jens Højlund langsomt og sagte, idet han jog en næsvis Flue bort fra Ungmødens Pande.

„Hvad siger De, Ekløf?” spurgte Jens Højlund, „Til hvad?”

„At vi hjælper Familien her med at høste Bomuld i Stedet for at gaa paa Jagt. Den trænger nok svært til Hjælp.”

Denne Gang var det Ekløfs Tur til ikke at svare.

„Hør,” sagde han til Jens Højlund, da denne var færdig med sin Fluevagt, „De spurgte mig, om jeg syntes, vi skulde opgve Jagten for at hjælpe Familien med Bomuldshøsten. Jeg har let ved at svare, for jeg har baade set og hørt, at Familien her — han lagde en vis Vægt paa dette Ord — trænger svært til vor — eller hvad jeg vilde sige — Deres Hjælp; min tror jeg næppe er saa nødvendig.”

Eklund gik helt hen til Jens Højlund og saa ham leende ind i Øjnene.

„Ja, hvad mener De egenlig?”



„Den slaas godt,” bemærkede Ekløf.

„Slaas!” sagde Jean de Forest, „ja, jeg har set den slaas med tre Hunde paa en Gang, og de kunde ikke magte den. Den er ikke saa kraftig, for den er jo mindre end de fleste Jagthunde; men den forstaar at sno sig saa forbavsende.

Jens Højlund ønskede at vide, hvorledes de havde fanget den levende.

Det var gaaet til paa den Maade, at den som Unge var bleven overrasket i et hult Træ, hvor den havde søgt Tilflugt. Denne Begivenhed stod i Forbindelse med en Mængde andre af lignende Art, og da Jean de Forest var en god Fortæller og forstod at fremstille Jagtscenerne paa en livlig og fængslende Maade, glemte de to Jægere, at de selv skulde paa Jagt. Derefter kom Turen til Jagtbøsserne, som Farmerens to unge Sønner var svært interesserede i. De maatte absolut vide Prisen paa dem, og hvor de var kjøbt o. s. v. Omsider blev Ekløf dog utaalmødig og saa paa sit Lommeuhr. „Vi maa af Sted,” udbrød han, „nu er det meste af Formiddagen gaaet, og i den Tid kunde vi have været vidt omkring.”

„Nej, nu maa De endelig blive og spise til Middag,” sagde Jean de Forest, „Amelie har lige strax Maden færdig.”

„Der fik vi at vide, hvad den kjønne Datter hed,” hviskede Jens Højlund til Ekløf.

„Interesserer ikke mig,” brummede denne.

følgelig, at Manden gjør Gjengjæld.”

Jean de Forest bemærkede, at hele Spørgsmaalet faldt væk, saasntart han havde faaet sat Traadnet op paa begge de aabne Sider til at holde Myg og Fluere ude. Han havde allerede faaet det kjøbt og skulde have det sat op, saasntart han fik Tid. Denne Flueviften var en gammel Skik, der hverken var kjøn eller tidsmæssig. I Virkeligheden var det en Levning fra den Tid, da enhver Kvinde i mere eller mindre Grad blev betragtet som staaende under Manden.

„Efter hvad jeg hører, er De fra Sverig,” bemærkede Amelie til Ekløf.

„Ja, det er jeg.”

„Maaske fra selve Hovedstaden Kjøbenhavn.”

„Nej, jeg er fra Smaaland. Kjøbenhavn er Hovedstad i Danmark.”

„Ja, det er sandt,” skyndte Miss de Forest sig at sige, „Hovedstaden i Sverig hedder jo Kristiania.”

Ekløf fik pludseligt et Hosteanfald, der fik ham til at føre Lommeurklædet op for Ansigtet.

Den unge Pige mærkede, hun var gaaet i Van det og rødmede. Jens Højlund, der lagde Mærke til det, sagde, at man ikke kunde forlange, at Folk herovre i Amerika skulde vide Besked med de smaa Lande i Europa, der hver for sig ofte ikke havde flere Indbyggere end en større By her.

„Har De nogensinde været i Tennessees Ho-

SIDE TO OG TYVE

„Jeg mener, at Situationen er noget mærkelig, naar Jægeren i Stedet for at skyde, selv bliver skudt.”

Jens Højlund svarede ikke, men greb i ungdommelig Overmod fat i Ekløf og dansede rundt med ham paa Verandaen, hvorved de kom til at vælte en Blomsterbænk. Støjen hidkaldte Amelie, der spurgte, hvad der gik for sig.

„Aa, det er min Jagtkammerat Jens Højlund, der har lidt mere Glæde end til sig selv.”

Under mange Undskyldninger blev Blomsterpotterne samlede op og sat paa Plads. Heldigvis var ingen af dem gaaet itu.

Nogle Dage senere modtog Ekløf, der var vendt tilbage til Longwood, følgende Brev fra Jens Højlund.

„Kjære Ven!

Ved De hvad, jo mere jeg lærer den de Forest Familie at kjende, jo mere Interesse faar jeg for den. Det er en gammel fransk Huguenotfamilie, hvis Stamfader de Forest sammen med Trosfæller flygtede fra Frankrig 1562 paa Grund af Religionsfølgelse. De søgte og fandt et Fristed i Amerika; men ogsaa her maatte de lide meget. De kom først til Syd Carolina, men flyttede 3 Aar senere til Florida. Det skulde de ikke have gjort; thi her blev de strax efter deres Ankomst angreben af en Bande fanatiske spanske Katholiker, der ihjelslog dem paa nogle faa nær, som var heldige nok til at undslippe. Flere hundrede blev myrdede, og de fanatiske Spaniere, der udførte denne Udaad, erklærede: „Dette gjør vi ikke, fordi de er Franskmænd, men fordi de er Lutheranere.” Men 3 Aar efter ankom en Del bevæbnede Franskmænd fra Frankrig, og ved Hjælp af Indianere erobrede de Spanierne befæstede Plads og hængte Udaadsmændene paa samme Sted, hvor Huguenotterne var henrettede. Paa Stedet ophængte den franske Fører en Tavle med følgende Inskription: „Jeg har ikke gjort dette mod Spaniere, men mod Førrædere, Røvere og Mordere.”

En af de Franskmænd, der reddede sig ved Flugt, var en de Forest. Fra ham nedstammer den herværende Familie. Miss de Forest viste mig en Dag et Portræt (Oliemaleri) af en af sine Forfædre. Hendes Bedstefader Pierre de Forest deltog som frivillig i den amerikanske Borgerkrig paa Nordstaternes Side (det store Flertal i Tennessee var paa den anden Side). I denne Krig blev ikke mindre end 454 Slag udkæmpet i Tennessee Stat, større Antal end i nogen anden Stat. Et af dem, som Pierre de Forest deltog i,

blev delvis udkæmpet paa dennes Fædrejord.

Vi har nu begyndt paa Bomuldsplukningen. Det er slet ikke saa let, som jeg troede. Øvede Arbejdere kan plukke 150 till 200 Pund om Dagen. Det kan enhver af Familien de Forest gjøre, med Undtagelse af Pierre, der sikkert har kunnet gjøre det en Gang. Jeg Stakkel drev det ikke videre den første Dag end til 50 Pund; men jeg lægger nogle Pund til hver Dag. Hver Plukker har en Pose til Bomulden hængende foran sig eller paa Siden, og det er morsomt at se, hvor hurtigt Miss de Forest er i Stand til at lade den kjønne hvide Bomuld forsvinde ned i den. Jeg kan kun bruge den højre Haand til Plukningen, mens jeg holder paa Planten med den venstre. Hun bruger begge sine paa en Gang. Se, det er netop Kunsten. Naar Sækkene er fulde, tømmer vi dem af i store Kurve, som saa ved Aftenstid bringes hjem for at vejes. Efter Indhøstningen bliver det hele kjørt til en Fabrik for at blive rensat og presset i Pakker af en vis Vægt.

Jeg er henrykt over det herlige kolde, klare Kildevand, som her er saa rigeligt af, og over den Mængde af alle Slags Frugt, der altid staar til min Raadighed.

Spiritus og Tobak under en hvilken som helst Form er forbudt her paa Gaarden. Jeg savner ingen af Delene.

Jeg fortryder alligevel ikke, at jeg kom paa denne Jagttur.

Deres,

JENS HØJLUND.

Nogle Dage efter modtog Jens Højlund et Kort fra Ekløf, hvorpaa fandtes følgende Linier:

„Deres Brev om Familien de Forest, Bomuldsplukningen, Frugten og Kildevandet interesserede mig meget. Hvis De ogsaa havde skrevet om Kjærlighed, vilde det have været komplet.

Deres

EKLØF.”

Jens Højlunds næste Brev bragte to vigtige Nyheder.

„Kjære Ven!

Dagen efter at den sidste Bomuld var plukket, kjørte jeg efter Opfordring af Miss de Forest en Tur med hende til en Familie af de Forests Bekjendtskab nogle Mil herfra. Da vi var ene to paa Vognen, havde vi god Lejlighed til at tale fortroligt sammen. Miss de Forest dvælede udførligt ved Slægtens Traditioner og betonedede meget stærkt, at Hadet til alt Tyranni — det være sig religiøst, politisk, økonomisk eller hvad — laa enhver de Forest i Blodet. Som hendes kjære Bedstefader havde kæmpet mod Slaveriet,

MISTELTENEN

saaledes vilde enhver de Forest, der var en ægte Efterkommer af de fribaarne franske Huguenotter, til enhver Tid og paa ethvert Sted bekæmpe alt Tyranni.

Hun sluttede med at sige: „Det er af megen Vigtighed, De forstaa mig, Jens Højlund — tror De, at De gjør?”

Jeg forstod først senere, hvad der laa gjemt i dette Spørgsmaal. Det var af større Vigtighed for mig, end jeg den Gang anede. Jeg svarede: „Jeg forstaa, at det at leve og det at kæmpe for Frihed er et og det samme for Familien de Forest.”

Dette Svar maa have gjort et dybt Indtryk paa hende, for hun kastede sig lidenskabeligt om min Hals og hulkede.

Inden vi naaede hjem, var vi forlovede. Der er en stærk og dyb Følelse i denne intelligente Kvinde, der drager mig til hende. Den Mand, der knytter sin Skæbne til hendes, maa forstaa hende, og det gjør jeg.

Det var den ene Nyhed; den anden angaar de Forest's Ejendom.

Kompagniet har nogle Gange prøvet paa at købe den, men uden Held. De Forest har nok anet, det havde sine særlige Grunde til at ville eje den; men det er dog aldrig falden ham ind før, at Jorden havde synderlig større Værdi end den, godt Farmland har. Paa mit Forslag sendte han noget Jærnerter, fundet paa hans Jord, til Statslaboratoriet til Undersøgelse. Derfra er nu kommen en Analyse, der viser, at det omtalte Produkt maa henregnes til det rigeste Jærnerter, der nogensinde er fundet i Tennessee. En nærmere Undersøgelse af Jordbunden har vist, at det er til Stede i uhyre Masser. Et pengestærkt Firma i Pennsylvania har budt en halv Million Dollars for Retten til at anlægge og drive en Jærnmine paa Ejendommen; men de Forest mener, det er for lidt og vil ikke sælge.

Denne Gang tog jeg da Kjærligheden med. Nu tænker jeg, De er tilfreds.

Deres

JENS HØJLUND.”

Herpaa indløb følgende Svar:

„Hjærtelig Lykønskning!

Men hvor kan De dog tænke, jeg skulde være tilfreds, naar De har lovet mig det halve Jagtudytte, og De selv beholder det hele.

Jeg vil paa det mest energiske gjøre min Ret gjældende.

Deres,

EKLØF.”

Dette Brev fremkaldte megen Munterhed i Familien de Forest.

Sønden Aa.

Skitse af Martin Samsing.



ELLEM Kongeaa og Thyras gamle Vold ligger der et Landskab, saa smukt, saa frugtbart, saa udpræget dansk. Det er et af de faa Steder i Verden som af Skæbnen er udset til at være en stadig Valplads — hvor væbnede Skarer har kæmpet gennem Tiderne. Dronning Thyra byggede sin Vold for at værne Danmarks Rige mod Fjenden i Syd. Gang paa Gang, længe før Thyras Tid og mange Gange siden, er der sket Indfald fra Syd. Paa de slesvigske Sletter er der rundet meget Blod; der er bleven kæmpet heltemodigt for at værne Hjem og Arne mod Røverer i Syd, som stædse ønskede at slaa sine gridske

Kløer i dette frugtbare, men ældgamle danske Land. To store Kejserdømmer maatte tilsidst forene deres Kræfter for at vinde det.

Landskabet er som sagt typisk dansk. Man ser det ved første Øjekast — i de gamle Købstæder, ude i Landsbyerne. Man ser det paa selve Befolkningen — alt er saa kerne-dansk som nogen Egn med sin Befolkning norden Aa. Og dog har dette Land, disse Mennesker nu været i Fjendevold i over et halvt Aarhundrede. Man ser, at Fjenden har lagt sin brutale Haand paa dette Land. Man ser Mærker af hans tunge Jernhæl overalt. Men trods den brutale Haand og den tunge Jernhæl, hvis Maal stædse har været at kue og undertrykke — trods alt er baade Land

og Folk saa dansk som nogensinde og vil ogsaa vedblive at være det.

Det er en Dag i Juli — en smuk Sommerdag, som saa mange andre, der er oprundne over Sønderjylland. Lærken synger sin Lovsang ud over Markerne, som den har gjort det hver eneste Sommerdag før. Kornet bølger i den lette Luftning. Kløveren staar i Stak. Rugen har alt begyndt at gulne. Hele Landskabet synes saa fredfyldt og frodigt, at Synet deraf maatte stemme enhver til Glæde. Men ingen synes at lægge Mærke til Rigdommen og Fylden — til at Lærken synger og Solen skinner. Sindene synes at være opfyldt af noget andet — noget alvorligt. Der hø-

MISTELTENEN

res ingen lystig Latter fra Markerne, hvor Folk arbejder. En tung Sorg synes at hvile over Landet — der lyser knugende Sorg ud af de fleste Blikke, man møder.

En Mand kom gaaende hen ad Vejen mod Landsbyen. Tung og ludende var hans Gang, som saa han ikke Markernes Fylde, som hørte han ikke Lærkesangen eller saa at Solen skinnede. Dog var disse Marker hans, men han ænsede dem næppe. Hvor ofte før havde ikke Synet af det bølgende Korn glædet ham. Han havde næppe selv forstaaet det, men lige siden han var lille havde han følt sig saa stærk — saa stolt, naar han saa ud over disse Marker. Naar han tænkte paa disse Marker, havde han stedse kunnet se Fjenden i Øjnene med Trods i Blikket. Den Jord var hans — af den var han runden. Gaarden der og disse Marker havde tilhørt hans Fader og Bedstefader; her havde hans Slægt boet, saa langt tilbage som Familietraditionerne gik. Her skulde hans Sønner have boet efter ham, var ikke denne frygtelige Krig kommen. Denne Krig — og hans Sønner; hans stærke, kraftige Sønner, som havde været hans Stolthed og Glæde! To Sønner havde han haft. Nu laa den ene begravet nede i Belgien — det arme Land, som Tyskerne havde skændet. Men hvorfor blev det en af hans Sønner, som kom til at

Til sidst lovede han at anbefale min Anmodning. Han skrev den endogsaa for mig og underskrev den med det samme."

"Har I hørt noget fra Peter fornylig?"

"Ja, vi fik Brev fra ham for et Par Uger siden. Han skrev, at de døjede forfærdeligt, men ikke noget videre om andre Ting. Det maa de vel ikke, kan jeg tro."

Jens saa sig omkring, som for at forvise sig om, at de ikke blev beluret. Saa sagde han hurtigt og lavt: „Anders Sattrups har hørt fra deres Søn, Hans, Du ved."

Nis Rostgaard saa op. Han forstod nok den Sag. For kort Tid siden var Peder kommen hjem paa Orlov. Og for en Uge siden var han sporløst forsvunden. Folk talte derom i Fortrolighed, naar de var sikre paa ikke at blive overhørt af uvedkommende.

"Søren Tinglev bragte dem Bud," vedblev Jens Fuglsang. „Søren er sikker nok. Oppe ved Grænsentalte han med en Mand, som havde gaaet og ventet paa ham i to Dage."

"Men hvorledes kom Hans bort?" spurgte Nis ivrigt.

"Han vadede om Natten ud i Stranden og gik Nord paa. Da Morgenen kom stod han i Vand til Armene og saa ind mod Land. Men det Syn, han der saa, fik ham til at ønske, at han ikke havde

SIDE TRE OG TYVE

„Lys, lys, Jens — du bliver for ivrig," mindede Nis. „Det gaar ikke an at tale paa den Maade."

Jens Fuglsang søgte at beherske sig.

„Ja, jeg blev nok for ivrig," sagde han stille. „Men jeg veed, du er at stole paa. Og jeg ved ogsaa, at du forstaar mig. Min Dreng var saa stærk og velskabt som nogen — bare 18 Aar! Om tre Uger kan jeg vente ham hjem — med kun et Ben! For hvis Skyld maatte han ofre det andet, Nis? Det Spørgsmaal bliver ved at sidde mig i Hovedet. Jeg længes efter min Dreng, men jeg gruer næsten for at mødes med ham. Jeg er bange for, at jeg ikke kan holde mig —."

„Krigen har ogsaa taget fra mig, Jens," sagde Nis stiltfærdigt.

„Ja, det har den. Jeg er ikke den eneste. Ja, det er sandt, Nis."

Som han selv havde sagt, var der Sorg i næsten hvert eneste sønderjysk Hjem.

Med et forstaaende Blik rakte de to Naboer hinanden Haanden og gik hver til sin Side.

— — —

Line Rostgaard sad i Sovekammeret, hensusket i Tanker. Hendes Blik var træt og Udtrykket i hendes Ansigt røbede dyb, stille Sorg.

Paa et lille Bord stod et Fotografi af en ung Mand i Uniform. Hvor han havde set kæk og mandig ud, hendes ældste Søn, da han første Gang var kommen hjem som Soldat! Hvor stolt havde hun ikke været af ham, selv om han ogsaa bar en tysk Uniform! Nu laa han begravet et Sted langt nede i Belgien.

Hun tog Billedet i Haanden og saa længe paa det. Og hun tænkte og følte det samme, som er udtrykt i disse Linier:

Han sover nu i fremmed Jord,
min muntre, blonde Dreng.
Hans Billed, som jeg fik i Fjor,
det har jeg stillet paa mit Bord
ved Siden af min Seng.

Hver Morgen er de kære Træk
det første, Øjet ser.
Kan jeg det tro, at han er væk,
min store Dreng, saa klog og kæk,
at han ej kommer mer?

Hvor blev min Stue kvalm og trang
og livløs Skov og Eng,
da mer' ej lød hans glade Sang.
Og Tiden blev saa trist og lang,
min egen, egen Dreng!

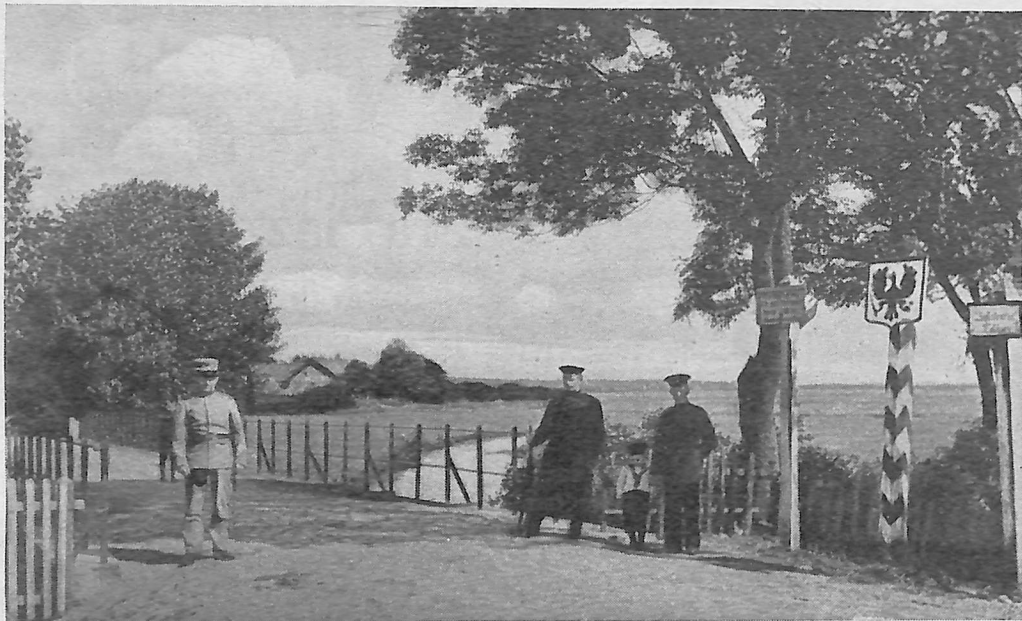
Hun satte Billedet tilbage og tog from af Skuffen et Brev — hans sidste Brev til hende og Faderen, inden han døde derude paa Slagmarken. Hun foldede Brevet ud. Det bar Spor af Taarer, mange Taarer, som hun havde fældet over det. Hun havde læst det atter og atter; det var det sidste personlige, hun havde fra ham, og hun syntes at se ham lyslevende for sig. Nu læste hun atter Brevet:

"Kære Forældre!

Naar I faar dette Brev, er Julen forbi. Det blev denne Gang en Jul, som vi maatte fejre adskilte, men jeg haaber at komme til at fejre næste Jul sammen med Jer.

Vi fejrede ogsaa Jul hernede, saa godt det efter Omstændighederne lod sig gøre. Om Eftermiddagen begyndte Julestemningen at komme over os, skønt vi ikke havde faaet de længe ventede Julepakker. De naaede os ikke til Jul. I vore Jordhuler blev der pyntet til Jul, saa godt det lod sig gøre med Grankviste og Julelys.

Da Klokkeren var 6 om Aftenen, samledes vi sex Nordslesvigere i en af de største Huler og holdt saa Jul sammen en Timestid. Lysene blev tændt, og der blev gjort saa hyggeligt som muligt. Under Tilberedelsen kom der en og saa ind til os.



Grænsevægten ved Foldingbro.

lide derfor?

Den yngste var ved Østfronten. Skulde han mon ogsaa miste ham?

„Goddag!" lød det lige ved Siden af ham. „Goddag, Nis! Du kender nok ikke gamle Naboer idag!"

Nis Rostgaard saa hurtigt op. Han havde gaaet i saa byde Tanker, at han ikke havde set Naboen, inden denne tiltalte ham.

„Goddag, Jens Fuglsang," svarede han.

De saa lidt paa hinanden, saa sagde Naboen: „Rugen tegner ellers godt i Aar."

„Ja, men hvorledes faar vi den bjerget, Jens? Jeg staar her ganske ene med kun Kvindfolk til Hjælp. Hvad skal det blive til?"

Den anden sukkede dybt. Ogsaa ham havde Krigen ramt haardt. Hans eneste Søn havde mistet det ene Ben og laa nu paa et Lazaret nede i Tyskland.

„Jeg var ellers ovre hos Kommuneforstanderen for at faa hans Anbefaling til at faa Peter hjem," vedblev Nis Rostgaard.

„Hvorledes tog han Sagen?" spurgte Jens Fuglsang med Tvivl i Blikket.

„I Førstningen var han hoven og vilde næppe nok høre paa mig, men da jeg lagde Vægt paa, at jeg absolut maatte have Hjælp for at faa Høsten bjerget, blev han mere velvillig stemt.

vovet Forsøget. Inde paa Engene mente han nemlig tydeligt at kunne skelne en Teltlejr. Til sin store Skuffelse mente han da at være gaaet fejl i Mørket, og at han endnu befandt sig ud for Slesvigs Kyst. Hvad skulde han nu gøre? Han var saa forkommen af at gaa i Vandet saa længe, at han i Fortvivlelse besluttede sig til at gaa i Land — komme, hvad der komme vilde. Men til sin store Glæde fandt han, at det han havde taget for at være Telte, var Høstakke, og at han virkelig befandt sig i Danmark. Nu er han paa Vej til Amerika.

Nis smilede: „Det var heldigt for ham, at han kom saa godt fra det."

„Heldigt, ja," vedblev Jens, som nu var bleven ivrig. „Ja, han slap fra det med Livet. Jeg ved nok, det siges at være en Vanære at desertere — men i denne Krig —. Havde min Søn blot gaaet den Vej i Tide, siger jeg. Og jeg tænker, Du siger det samme om din Søn, Nis. Over 3,000 af vore bedste unge Mænd ligger nu i ukendte Grave i Belgien eller i Polen — over 3,000, Nis! Der er Sorg i næsten hvert eneste sønderjysk Hjem, og der er Savn overalt i Landet. Og hvad er det, de er kaldet ud for at værne? Værne vort Land, hedder det sig. Vort Land! Var der nogen, som vilde angribe vort Land? Nej, det er de forbandede Prøjs — — —"

SIDE FIRE OG TYVE

Det var en teologisk Kandidat fra Nordslesvig. Han sagde: „Godaften” og „Jeg kommer snart igen” paa Dansk. Lidt efter kom vor Kaptain og sagde med Taarer i Øjnene: „Naa, her fejres nok ogsaa Jul. Lad Jer ikke forstyrre.” Derpaa ønskede han os en glædelig Jul og udtalte Haab om, at det maatte se bedre ud for os næste Jul. Vi takkede og ønskede i lige Maade, og med et „God Nat” forlod han Hulen.

Vor Stue var ikke stor men vi kunde være der. Jeg vil lige beskrive den. Rundt om Væggen var der en Jordbænk, over mod den ene Side et lille Bord, der var opslaaet af et Par Brædder. Væggene var pyntede med Grankviste med et Par Lys paa, som blev tændt; et Par Papirposer og en Stjerne var ogsaa anbragt, og under dette havde vi nogle Julekort opslaaet. Bordet var dækket med en Avis og der laa nogle Juleblade, Bibelen og et Par smaa Salmebøger paa Bordet. Henne ved Døren stod vore Geværer med 5 skarpe Patroner i, og Bajonetten paa, parat til at tages i Brug — men godt, at vi slap for at bruge dem denne Aften. Det var vor Julestue.

Da vi var samlede, begyndte vi med at synge „Julen har bragt velsignet Bud.” Jeg var Forsanger. I Førstningen bar Sangen os, og den lød frejdigt, men allerede da vi kom midt i det første Vers, begyndte Stemmerne at blive usikre. En Landeværnsmand, som har Kone og fem Børn hjemme, slap først; han kunde ikke synge med mere — han græd. Vi andre mandede os op lidt endnu, men da vi kom til Slutningen af det andet Vers, var det forbi; vi kunde ikke mere, vi græd alle. Efter nogle Øjeblikkes Ro fik vi begyndt paa det tredje Vers og kom ogsaa igennem, men Taarerne blev ved at løbe os ned ad Kinderne. Vi tænkte paa Jer, I Kære derhjemme. Hvad de franske Kugler endnu ikke havde faaet os til, det formaade Julesalmen. Den fik os til at græde, uden at vi skammede os derved.

Efter Sangen blev der Ro en lille Tid. Det var nu Mening, at vi vilde læse Juleevangeliet, men ingen kunde. Da kom den før omtalte Kandidat os til Hjælp. Vi bad ham saa læse det, hvilket han var meget villig til, og han knyttede nogle Ord til. Hidtil havde vi staaet som Soldat med Huen paa Hovedet, men da Juleevangeliet lød, da tog vi Huen af og foldede Hænderne, saavidt de da ikke brugtes til at tørre Taarerne bort med. Og da vi var færdige og bad Fadervor, da bad vi højt — det vil sige, jeg maatte give tabt, og de andre kunde kun lade sig høre ved enkelte Bønner. Ja, aldrig har jeg været med til en mere oprigtig Juleaften. Efter Evangeliet sang vi de to sidste Vers af „Dejlig er Jorden.” Derpaa læste Kandidaten et Stykke mere, og vi sang „Glade Jul” og „Den yndigste Rose er funden.” Saa gav vi hinanden Haanden og ønskede hinanden en velsignet Jul. Endnu sad vi en Stund og talte om Julen derhjemme. Men saa kaldte Pligten os; vi maatte ud at staa paa Vagt, og vi skiltes. Men jeg tror aldrig, vi vil glemme denne Juleaften, om det saa bliver os forundt at leve — og blive gamle Mennesker.

Ja, saadan var vor Juleaftensfest. Men hele Tiden, mens vi stod paa Vagt, var vore Tanker langt borte. De var hjemme, hvor I Kære holdt Jul. Og om det ogsaa frøs temmelig haardt, saa kunde det for mit Vedkommende ikke holde Taarerne tilbage; men ved Tanken om Jer derhjemme listede den ene Taare efter den anden sig ned over mine Kinder.

Jeg har det ellers godt, er sund og rask og sender Jer alle en kærlig Hilsen med Ønsket om, at vi maa komme til at fejre Julen sammen næste Aar. Og nu de kærligste Hilsener til Eder alle — til Dig, min lille Moder, til min kære Fader, og I bedes sende Hans min kærligste Hilsen. Har I hørt fra ham fornylig? Er han i Live.

Eders hengivne Søn

NIELS.”

Sammen med dette Brev laa der et andet, som hun ogsaa læste. Det lød:

„Det er min sørgelige Pligt at meddele Jer, at Eders Søn, Jørgen, er falden. Vi havde lovet hinanden at skrive hjem, hvis en af os gik bort. At der nu er hengaaet 6 Dage, kan jeg ikke gøre for, thi Marschure og svære Anstrængelser har hindret mig i at skrive. Vi var sammen i Række og har talt sammen om Fortiden og lagt Planer for Fremtiden. Vi har delt mangt og meget under Marschen, og naar Aftenen kom, lavede vi vort Fællesleje til Rette i Laden og laa tæt sammen. Vi talte om dem derhjemme og sendte mange kærlige Tanker hjem til alle Jer, som staa os nær. Saa sov vi varmt og trygt, til den næste Morgen bragte os nye Anstrængelser. Alligevel gled Tiden let og hurtigt hen for os. Vore Tanker gik hjemad og fremover mod en bedre og lysere Tid, da vi igen skulde mødes med Jer og fylde vor Plads hjemme.

Jørgen faldt under en Træfning i en stor Fyrreskov med tæt Underskov. Han blev ramt gennem Overarmen ind i Brystet. Han døde Kl. 7 om Aftenen. Det var mig en stor Sorg, og dyb Vemod greb mig, da jeg næste Morgen saa ham blive lagt i Jorden. Det klang i mig:

Ingen Ven Jert Haandtryk fik,
ingen hørte Afskedssukket!

Han ligger i en Fællesgrav sammen med 12 Kammerater inde i Skoven. Hvil i Fred, Kammerat! I har mistet en trofast Søn og Broder, og jeg en hengiven Ven og Kammerat i ham. Saa mangt et Haab er med ham sunket i Jorden for Jer, og jeg er bleven ene.

Eders hengivne

ANTON JEPPESEN.”

Hu drog et langt, dybt Suk. Ak, hun kunde ikke græde mere — kun sukke. Det bævrede om hendes Mund. Hvorfor — hvorfor? Hvilken Ret havde de til at dræbe hendes Søn? Undertiden følte hun, at hun maatte skrike ud sin Sorg. Der hørtes Skridt ude i Gaarden. Hun lagde Brevet tilbage i Skuffen og rejste sig. Nis kom tilbage fra Kommuneforstanderen og hun gik ham i Møde.

Hun saa forskende paa sin Mand: „Hvad sagde saa Kommuneforstanderen? Tror Du, Peter faar Lov at komme hjem?”

„Jeg tror, det lader sig gøre, Line. Jeg fortalte ham, at jeg absolut maatte have Hjælp for at faa Høsten bjerget, og han underskrev Ansøgningen. Bare den nu ikke bliver nægtet paa højere Steder.”

„Tror Du virkelig, han faar Orlov?”

Et Glimt af Glæde lyste op i det bekymrede, sorgfulde Ansigt.

— — —

To Uger senere var Rugen moden, og da kom Peter Rostgaard hjem paa en Maanedes Orlov.

Rugen blev mejet og senere kørt ind, og man gik i Gang med den anden Sæd. Peter sled i det som aldrig før. Det gjaldt om at faa saa meget som muligt gjort i den korte Tid, han kunde være hjemme.

Om Aftenen sad Peter for det mest oppe i Havestuen sammen med sine Forældre. Fragtmanden, Søren Tinglev, havde været der et Par Gange.

Det var mod Slutningen af Peters Orlov. En Eftermiddag hen imod Aften kørte Nis Rostgaard og Sønnen nordpaa. Det var Midnat, inden Nis kom tilbage — alene.

Saa gik der et Par Dage i feberagtig Spænding. Den tredje Dag kom Søren Tinglev med Bud.

Nis og Line stirrede begge paa ham, som vilde de af hans Miner læse sig til Udfaldet, endnu inden han begyndte at tale.

Søren sendte dem et betydningsfuldt Blik, nikkede og sagde sagte: „Det gik!”

De to drog et langt Lettelsens Suk.

Saa fortalte Søren mere omstændeligt, at Peter

godt og vel var kommen over Aaen. En tysk Grænsevagt havde raabt ham an, men da Peter forklarede, at han ønskede at købe en Hest, som stod tøjret i Engen, fik han Lov at gaa. Lige ud for Hesten blev der skudt en lang Brandstige over Aaen til ham. Peter krøb hurtigt over og søgte Skjul. Han var allerede ude af Danmark nu.

„Gud være lovet!” hviskede Line Rostgaard, da hun og Manden var bleven alene.

„Ja, Gudske lov at det gik godt. Men han kan jo aldrig komme hjem til os mere.”

„Han slap dog bort med Livet! Naar denne skrækelige Krig faar Ende en Gang, saa maa ske — hvem ved, hvordan det — — aa!”

De sidste Dage havde været saa fulde af ængstelig Spænding. Men nu var hendes Søn endelig i Sikkerhed. Hun brast ud i en lindrende Graad.

Den nylig afdøde, folkekære danske Forfatter

Vilhelm Bergsøe's

Store og navnkundige Romar



„Fra Piazza del Popolo”

kommer i Handelen her i Amerika den

15de Januar 1917.

\$1.25 portofrit
overalt.

Denne glimrende og hyppigt efterspurgte Novelle-Cyclus har indtil nu i Danmark altid kostet Kr. 8.50. Med Undtagelse af Etlar's „Gjøngehøvdingen” er der ingen stor dansk Roman, der gennem Tiderne har haft saa vid og taknemmelig en Læsekreds som Bergsøes omfattende, over 500 Sider store, Bog. Enhver der kender den, vil ønske at læse den igjen. Som Titlen antyder foregaar Handlingen dels i Italien i de rige og bevægede Tider da Thorwaldsen og H. C. Andersen levede, men i næsten hvert Kapitel tager Forfatteren en Afstikker hjem til Danmark og skildrer Datidens Mennesker og Begivenheder paa sin djærve danske Vis, baade i tragiske og gemytlige Optrin. Vi har ikke noget bedre, og vel vanskeligt nok saa godt, i senere dansk Litteratur.

Send Bestilling nu eller inden 15 Januar. Ordre udsendes prompte paa nævnte Dato.

AXEL H. ANDERSEN

312 BROWN BLOCK.

OMAHA, NEB.



PROFESSOR P. S. VIG

Af Roger Nielsen.



VIS De en Dag paa Gaden eller paa en Jernbanestation eller paa et hvilket som helst andet befærdet Sted skulde blive tiltalt af en ældre, graasprængt Mand, som spørger Dem, om De er Dansk, og hvor De er født, og hvor længe De har været i Amerika, saa bliv ikke straks bange for, at det er en lumsk Agent eller en uværdig Landsmand i Nød, der er paa Spor efter Dem. Der er nemlig en stor Chance for, at det er Professor Vig, som paa Rejse et eller andet Sted hen for at indsamle Materiale til Dansk-Amerikanernes Historie benytter nogle Øjeblik-

og Bekendte herovre, og om Folk, som De slet ikke kender, men som bare stammer fra Deres Hjemegn, og Deres ubarmhjertige Interviewer lader sig ingenlunde nøjes med Gætteværk og løse Oplysninger, men fordrer ren Besked og ganske nøjagtige Datoer og Aarstal. Da de selvfølgelig ikke kan huske disse Tal eller aldrig har vidst dem, ender De med at love Forhørsdommeren, at De vil skrive til de paagældende Mennesker eller hjem til Danmark for at faa Tingene opklaret, og naar De først har gjort denne Indrømmelse, er De hjælpeløst fortabt og for al Evighed indrulleret i den store Hær af Medhjælpere, som Professor Vig har Landet over.

buskede Bryn, Blikket alvorligt, men med en Skælm gemt i Øjenkrogene, værdig og samtidig djærv og folkelig som den lille, sorte Snadde, han altid har i Munden — saadan er Peter Sørensen Vig, en ægte Skipper Klement Skikkelse, en dansk Bondehøvding af den Type, der var Grundtvigs Ideal, skønt Grundtvig ikke netop er Peter Sørensen Vigs.

Den Interesse, man straks kommer til at nære for Professor Vig, forøges stærkt under en Samtale med ham. Han kan ikke blot spørge, men forstaar ogsaa at fortælle. Han har de gamle Bønders Evne til at male en Person eller en Begivenhed frem for En med ganske smaa og stilfærdige Midler og i Ord, der, netop fordi de vælges med saa stor Varsomhed, virker saa meget stærkere. Og hvilken Rigdom af Stof ligger han ikke inde med! Intet synes at undgaa ham. Han kender de Prominentes Historie, og han ved Besked med de Tusinders Skæbne, med den jævne, danske Mand herovre, hvis Liv og Arbejde og Oplevelser maa fylde Hovedparten af Dansk-Amerikanernes Krønike, fordi hans Skikkelse er den mest typiske, ofte ogsaa den interessanteste. Vig har samlet et kæmpearkiv af Optegnelser, af Breve og Bladudklip til Belysning af det danske Amerikas Historie, og hans hertil hørende Bibliothek, der fylder alle fire Vægge i hans Arbejdsværelse, er sikkert det mest fuldstændige i sin Art, der findes.

Alene disse Samlinger er værd et Besøg i Blair. Her ligger en Bunke gulnede Breve og et Par falmede Fotografier af en dansk Mand og hans Kammerat, som var blandt de første Guldgravere i California og oplevede mærkelige Eventyr i disse vilde og gyldne Dage. Her støder man paa en Fortegnelse over Danske, som var med i Borgerkrigen, og her paa et Bladudklip om et Dødsfald, der synes ganske interesseløst, indtil man hører, at den Afdøde var en Ætling af en af Danmarks berømteste Adelslægter, som paa Grund af ulykkelige Tilbøjeligheder maatte flygte hjemmefra og leve under et paataget Navn. Her finder man nogle Nybyggeroptegnelser fra den Tid da Nebraskas danske Farmere ikke boede i flotte Villaer eller holdt Automobil, men levede i Jordhytter paa Prærien og ofte maatte se Græshopperne løbe af med deres magre Høst. Her ligger der en Svarskrivelse fra en amerikansk Præst, som bekræfter, at han nedstammer fra en dansk Mand, der i Slaget paa Københavns Rhed 1807 blev taget til Fange af Englænderne og paa den Maade kom udenlands, først til Storbritannien, derpaa til Sydamerika og endelig til de Forenede Stater.

Saaledes afdækker man Kapitel efter Kapitel af Dansk-Amerikanernes Historie, den ene mærkelige Livsskæbne efter den anden. Ikke altid har det været let at skille Hveden fra Klinten, for Kilderne er som Regel faa og vanskeligt tilgængelige, og Folk er glemsomme, og Folk er unøjagtige, og visse Folk lyver som Manden i Iowa med det højtklingende svenske Adelsnavn og Dokortitelen fra Københavns Universitet, der ved en nøjere Undersøgning viste sig at være en jævn Borgersøn med Navn paa —sen og en daarlig Dyrlæggeexamen!

Med enestaaende Flid og Nøjagtighed har Professor Vig i 30 Aar samlet og rensat sit store, historiske Materiale, som han vaager over med en aldrig trættet Omhu. Denne Kærlighed til



Professor P. S. Vig.

kes Ventetid til at opspore mere Materiale og har lugtet Stof i Dem.

Altsaa, bliv ikke bange, for — som Deres gennem mange sørgelige Erfaringer skærpede Blik vil sige Dem øjeblikkeligt — Professor Vig er den hæderligste Mand i Verden. Men tro Dem paa den anden Side dog ikke helt uden for Fare. Naar De selv er blevet pumpet læns for alt, hvad De rummer af Interesse, vil Professor Vig begynde at udspørge Dem om Deres Venner

Og dog (et Ord der stadig løber En i Pennen, takket være Hr. G. S. Strandvold, hvis berømte Udtryk: „Maaske? Dog snarere ikke!“ har forfulgt En uden Naade i tre Maaneder) — og dog, trods den betydelige Risiko, De løber, vil De aldrig fortryde at stifte Bekendtskab med Professor Vig fra Blair. Han er en af de interessanteste Mænd, man kan træffe. Han er interessant alene at se paa. Høj, anselig, bredskuldret, med et langt, graat Tveskæg, stærke Øjne under de

SIDE SEKS OG TYVE

Historien er ham i Kødets baaret. Han tilhører en af de gamle jydskes Bondeslægter, der var stærke i Traditionen, og hvis Familiehistorie gik i Arv fra Fader til Søn ned gennem Tiderne. En kraftig, hæderlig, velbegavet Slægt, som det nok er værd at stifte nærmere Bekendtskab med, og som der derfor i det efterfølgende skal gives nogle Oplysninger om med den Afhandling til Kilde, som Professor Vig selv for nogle Aar siden skrev i Ribe Amts historiske Tidsskrift.

Professor Vig kan føre sin Families Historie over 200 Aar tilbage i Tiden, til ca. 1700, da hans Tip-Oldefader, Peder Hansen, kaldet Peder Vig, ejede Gaarden Østervig i Vorbasse Sogn i det sydlige Jylland. Peder Vig havde syv Børn, hvoraf de interessanteste var Datteren Mette Pedersdatter, kaldet „Mæt' Sprøngs," der var skrap i Munden og sagdes at forstaa sig paa de sorte Kunster; og Sønnen Søren Pedersen Vig, der blev Professor Vigs Oldefader. Denne Søren Pedersen var en dygtig Mand, og skønt han var den yngste af Sønnenne, fik han dog Fædrengaarden til Eje og forbedrede den saa betydeligt, at han med Aarene kunde købe ogsaa Nabogaarden. Han havde 12 Børn, deraf 8 Sønner, som han kaldte „Knægterne" og holdt strengt til Arbejdet. Hændte det, at Drengene ikke kom hurtigt nok ud, naar han kaldte, stillede han sig op udenfor Døren for at tage imod dem, men Moderen, der var en blid og mildrende Karakter, som ofte maatte dæmpe hans heftige Sind, hjalp dem da ud af et Vindue paa den modsatte Side.

Af Søren Pedersen Vigs otte Sønner var Jens en ivrig Jæger, saa ivrig, at han som ældre Mand forkølede sig paa en Nattevagt efter Ænder og døde af Lungebetændelse. Hans Broder Kristen var Søvnvænger og gik engang i Søvnne gennem et Vindue og skar sig slemt; man prøvede at stille en Balje koldt Vand ved Foden af hans Seng for at vænne ham af med Natteturerne, men selv den Slags Afkølinger kurerede ikke hans Tilbøjelighed. En Søster Engel var gift med Peder Bennedsen, der under Napoleonskrigene laa inde som Soldat i 10 Aar og var med i Frankrig; da han endelig kom tilbage til sit Hjem, vilde hans Moder ikke tro, det var hendes Søn, før han trak sine Klæder af og viste hende et Modermærke paa sin Lænd. Søren Vig, den yngste af Børnene, var ligesom Broderen Jens en ivrig Jægersmand. Han reparerede selv sine Bøsser, hvad der nær var kommet ham dyrt til at staa i hans unge Dage, da han engang kom for nær til Smedens Esse med sin Bøsse, saa den exploderede og sendte ham et Skud Krudt op i Underlivet, der bar blaa Mærker deraf, saa længe han levede. Han fik Østervig efter Faderen, og skønt han holdt mere af at ligge paa Lur efter Grævling og Ræv end at passe Gaarden, var han en snu Handelsmand, der tjente gode Penge. Engang, da han kom fra Siesvig med Kreaturer, sendte han sin Brodersøn (Professor Vigs Fader) med en Pakke uldne røde Huer til Toldstedet i Foldingbro, og mens Betjentene her havde travlt med at undersøge de toldfrie Huer, slap han selv med Kreaturerne over Kongeaen længere vestpaa. Efter at være blevet ulykkelig gift med en Kvinde, der forlod ham for at rejse over til en Elsker i Amerika, hvor hun begik Selvmord, solgte han Østervig og købte den gamle Herregaard Adersbøl. Men dennes tidligere Ejer, Mogens Lollænder, fik ham i sin Magt ved Hjælp af Kæltringstreger og Aagerkarlenter, og han blev snart færdig som Herremand. Maaske havde han heller ikke passet Bedriften saa godt — det hed sig saaledes, at han havde 16 Heste paa Gaarden, men de 14 henlaa rigtignok som Aadsler for at tiltrække Rævene. Han holdt alle sine Dage fast ved sin Ungdoms Klædedragt: høj Silkehat, Træskostøvler, Skindbukser, der gik til Knæerne, og sølvknappet Vest. Han var særlig

paa sine gamle Dage en stor Original og han fik en original Begravelse. Det store Ligfølge kunde nemlig ingen Salmer huske og lagde ham da i Graven til Tonerne af „Dengang jeg drog af Sted —"!

Den bedst begavede og mest bemærkelsesværdige af Søren Pedersen Vigs mange Børn var imidlertid den ældste Søn, Peder Vig, Professor Vigs Bedstefader og Navne. Han fik aldrig nogen videre Skolegang, og særlig god var den heller ikke, for Skolelæreren var nok mest optaget af at spille Kort og drikke med Bønderne. Det fortælles om denne Lærer, at han om Søndagen trods sine Degneplichter sad og sov i Kirken, og naar Præsten ruskede i ham for at faa ham til at lede Salmesangen, istemte han en Drikkeviser i Stedet for, ja, engang, da han pludselig vaagnede op under Præstens Prædiken, troede han endnu at befinde sig paa Kroen og raabte højt: „Er Klør Trumf, saa spiller jeg med!" Men Peder fik lidt Undervisning hjemme, og Livets praktiske Skole lærte ham Resten, skønt Maaden vistnok langtfra var den blideste. Allerede som lille Dreng maatte han hjælpe med i Arbejdet paa Gaarden, og Faderen vaagede med streng Haand over ham og Brødrene. Kun Søndagen havde de fri og den benyttede de til at grave Tørv, som de brændte til Kul og solgte. Paa den Maade tjente Peder de Penge, han købte sin første Ungstud for, men, skønt Faderen godt kunde se hans Evner som Handelsmand, skulde Arbejdet dog passes først, og Peder fik derfor kun Lov til at handle i Middagsstunden, naar de andre hvilte sig.

Da Peder Vig var blevet voksen og havde tjent Kongen som Soldat ved Livjægerkorpset i Kjøbenhavn, giftede han sig med Ane Marie Pedersdatter i Fitting. Hun var Datter af Per Sørensen, i hvis Tid der endnu fandtes Ulve paa Fitting Marker; hans lille Hyrdedreng blev saaledes engang bortslæbt af en Ulv og først funden ovre i Ringive Sogn. Ann' Mari' var en sjælden begavet Kvinde og lod sig ikke imponere af noget. Da hendes Broder Christian, der laa inde som Kyrrådser og var en stor Karl, engang kom hjem ved Juletid for at besøge sine Forældre, blev han siddende paa Hesten ude i Gaarden og lod, som han kun kunde tale Tysk. Ingen kendte ham, og ingen vidste, hvad man skulde gøre med ham, før Ann' Marie' kom til og sagde: „Staa Du kun af Din Hest, gu' Karl, og bring den ind i Stalden! Og tal Du kun Dansk, for det forstaaar baade Du og vi bedst!" Skønt eneste Datter havde Ane Marie villet se sig lidt om i Verden og havde tjent adskillige Steder som Pige, blandt andet i Fredericia, hvor hun var blevet forlovet med en Soldat ved Navn Johannes. Han døde imidlertid kort før deres Bryllup skulde staa, og efter hans Død blev Ann' Mari' Moder til en Pige, hvilket for Fremtiden holdt Frierne borte fra Gaarden i Fitting.

Men det var en god Gaard, skønt noget forsømt og behæftet med Gæld, og det var nok snarere den end Ane Marie, som Peder Vig giftede sig med i 1819. Ægteskabet blev imidlertid, skønt det var et Fornuftparti, og Ann' Marie' var 14 Aar ældre end sin Mand, meget lykkeligt i alle Maader, og Parret fik i 1822 en Søn, Søren Pedersen Vig, Professor Vigs Fader. Peder Vig tog straks fat paa at opdyrke Gaarden i Fitting, for modsat sine jagtivrige Brødre Søren og Jens var han en ægte Landmand, som mente at „Skytteri og Fiskeri — det er Narreri." Han begyndte at pløje Heden op og lægge den til Gaardens Jorder, men nu traf det sig saa uheldigt, at Renterne af en Gæld, som hans Svigerfader havde stiftet, skulde betales, og skønt han mange Gange græd over det, maatte Per til at sælge sine gode Stude for at betale de forfaldne Penge. For om muligt at genvinde det tabte, rejste han da over til Markedet i Odense, hvor man, efter hvad han havde

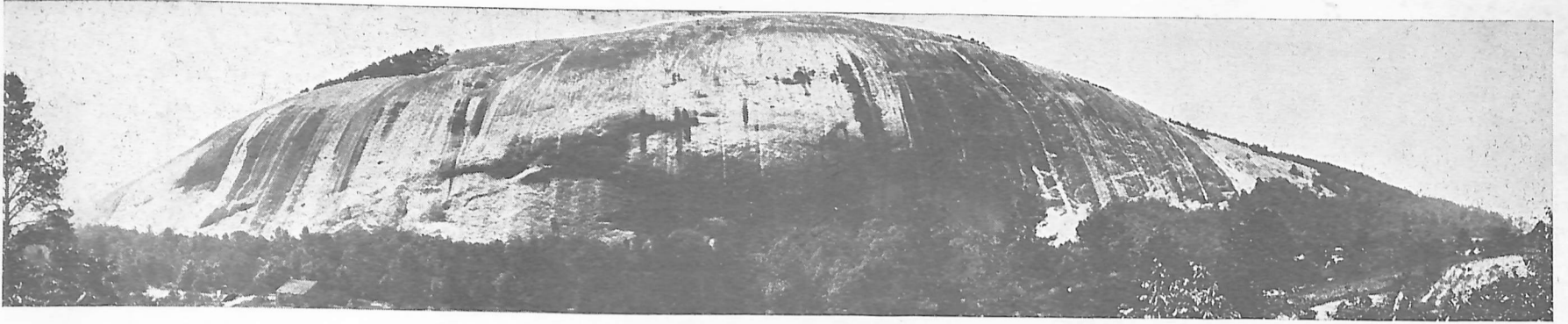
hørt, kunde købe Heste billigt. Den unge Jyde med de underlige Klæder og det sære Vorbasse-Jydsk stak stærkt af imellem Fynboerne, og da han spurgte en Mand, som stod paa Markedet med en Hest, om hvad „a Biest" skulde koste, troede Manden at have med en Tosse at gøre og forlangte en urimelig lav Pris. Men Peder Vig tog Vidner paa hans Tilbud og fik Hesten til den opgivne Pris, og senere gjorde han saa mange gode Handeler, at han kom hjem til Jylland igen med „en hel Snore Heste," saa han baade kunde betale af paa sin Gæld, købe nye Stude til at pløje med og endda have en køn Skilling tilovers.

Efter dette blev Peder Vig Handelsmand i større Stil og opkøbte Stude, Køer, Heste og Svin i Vorbasse og omliggende Sogne, som han drev „synder op" til Slesvig og Holsten og solgte paa de store Markeder. Han tjente gode Penge, som han gemte i en „Pengekat" om Livet. Da der i '48 gik Rygter om, at Slaverne i Rendsborg var brudt ud og i store Skarer marcherede Nord paa, blev Pengekatten gravet ned i Mosen, for Banker var der ingen af dengang, og havde der været det, vilde Peder Vig vistnok ikke have haft større Tilid til dem, end han havde til disse hersens „Dokterer." Men over Handelen glemte Peder Vig ikke sin Gaard, som han drev stærkt op og helt igennem ombyggede. Han var i det hele taget en usædvanlig driftig Mand, som vel var en haard Husbond, men paa den anden Side aldrig sparede sig selv. Han fik sjælden ret meget Søvn i Øjnene, da han paa Handelens Vegne maatte færdes meget ude om Natten. Vejene var dengang ikke saa helt ufarlige ved Nattetid, men der tilstødte dog aldrig Peder Vig noget, udover at han en Nat saa en Vogn køre foran sig, og lige med et skiltes den ad, og Hjulene, som var gloende, løb hver til sin Side. Det var Per ganske overbevist om at have set, men bange var han ikke, for han havde en god Samvittighed, og saa behøver man ikke at frygte noget.

Da Peder Vig kom til Fitting, var han den yngste Mand i Byen og til med en fremmed, og de andre Gaardmænd vilde derfor gerne se ham over Hovedet og drille ham. Men han satte sig snart i Respekt og blev efterhaanden baade Sogneforstander og Lægdsmand. Han forstod som Embedsmand at hævde sin Værdighed, og da en vis Per Skødebjerg engang i Sogneforstanderskabet blev gal paa ham og kaldte ham „en Spejlsliber" og „en Kørerknægt," tog Peder Vig Vidner paa hans Mund og sagde: „Det skal Du komme til at svare til, min gode Mand, for jeg er Fanden støde mig Formand i æ Kommissjon." Og da han virkelig stævnedes Per Skødebjerg for Ærekrænkelser, maatte denne bide de fornærmelige Ord i sig fgen.

Peder Vigs første Hustru døde i 1838, og han var senere gift to Gange til. Med sin sidste Hustru, som han ægtede, da han var 51 Aar gl., og som var 20 Aar yngre end han, havde han 6 Børn, og sammen med Moderen kom de nok efterhaanden til at staa for Styret. Paa sine gamle Dage følte han sig ensom til Mode og blev let vred, selv over Smaating. Saa bandede han: Fanden fløjte mig! For som hans Sønesøn beklagende bemærker: hver Bonde i Vorbasse Sogn havde sin Yndlingsed, ligesom hver Konge sit Valgsprog. Han døde i 1879, 87 Aar gammel, efterladende sig „et hæderligt og uplettet Navn til sin Efterslægt."

Medens Peder Vig saaledes førte et baade bevæget og begivenhedsrigt Liv, var hans eneste Søn af første Ægteskab, Søren Pedersen Vig, mere stille af Natur. Han drev en mindre Gaard i Egtved ved Kolding, men henlevede de sidste 15 Aar af sit Liv herovre i Amerika hos sin ældste Søn, Professor P. S. Vig, der nævner ham som

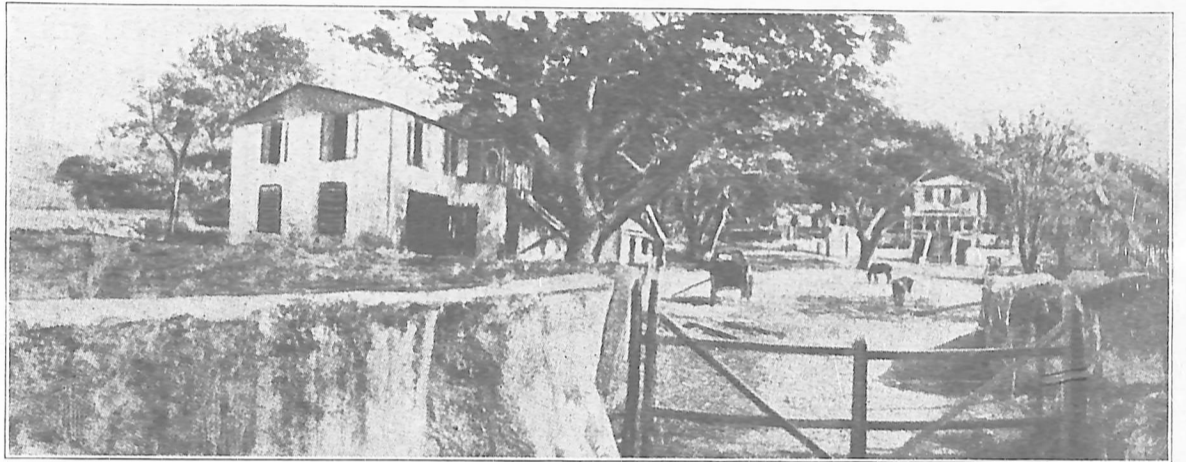


Billedhuggeren Gutzon Borglum, som stammer fra danskfødte Forældre, har af U. S. Regering faaet Bestilling paa et stort historisk Monument, der skal fremstille Borgerkrigens Armeer paa begge Sider med de ledende Generaler i Spidsen. Det gigantiske Arbejde bliver hugget i et massivt Granitbjerg, som ligger i Nærheden af Atlanta, Georgia. Værket vil kræve otte Aar til dets Fuldførelse og kommer til at koste 3 Millioner Dollars.



Prinsesse Margrethe af Danmark.

Den unge danske Prinsesse, hvis Billede vi her bringer i Konfirmationsdragt, er en Datter af Kong Christian X's Onkel, Prins Valdemar og afdøde Prinsesse Marie. I sin Fødeby, København, er Prinsessen mindst ligesaa populær og afholdt som hendes franskfødte Moder i sin Tid, og forøvrigt/beskæftiger Verdenspressen sig hyppigt med den unge Dame som en mulig fremtidig Dronning af England. Skulde disse Rygter blive til Virkelighed er det som bekendt ikke første Gang at en Prins af Wales har søgt til Danmarks Hovedstad om en Livsledsager og Stammer til Britaniens Herskere.



En Sukker Plantage paa St. Croix, Dansk Vestindien.

De dansk-vestindiske Øer er atter engang kommen ind i Verdensdiskussionen, idet der foreligger et Bud fra de Forenede Stater, som ønsker Besiddelserne af strategiske Grundte. Købesummen er denne Gang 25 Millioner Dollars; langt mere end der tidligere har været Tale om. Det forestaaende Salg har bragt de indenrigs-politiske Bølger til at gaa højt i Danmark og ført Regeringspartiet i Ilden.



Det Danske Brodersamfunds Overbestyrelse ifærd med at revidere Samfundets Generalfond, der nu er naaet omtrent en halv Million Dollars.

Det Danske Brodersamfund er som bekendt den største danske Forening udenfor Danmark og har stadig et vidt Virkefelt for sig, hvilket er konstateret ved den Væxt som har fundet Sted siden den seneste Konvention i St. Paul, Minn.

Paa Billedet ser man fra venstre til højre: Over-Sekretær J. Michaelsen af Omaha, Over-Kasserer Rolf Rasmussen af Chicago, Over-Præsident T. P. Nielsen af Seattle, Over-Tillidsmand Chr. Nielsen af Minneapolis, Over Vicepresident Søren Iversen af New Haven, Over-Tillidsmand John Christensen af Cincinnati og Over-Tillidsformand A. Th. Jørgensen af Oakland. Paa Bordet ligger de Værdipapirer, hovedsageligt kommunale Obligationer, der repræsenterer den store gjen-sidige Assurance Forenings Grundfond og som udgjør tæt ved en halv Million.



DE DANSKES VEJ TIL ROS OG MAGT
 har altid været de salte Vover; men det hører til Sjældenhederne, at unge Mænd født her i Landet af danske Forældre finder Adgang til den amerikanske Marines eksklusive og navnkundige Søofficersskole ved Annapolis i Maryland. Der indlades aarligt kun to unge Mænd fra hver Stat i Unionen, og for at deltage i den skarpe Konkurrence maa man blandt andet være anbefalet af en Forbundssenator. Denne Ære er imidlertid bleven opnaaet af de to unge Mænd af dansk Afstamning, hvis Billeder vi her bringer. Billedet tilvenstre er William Nielsen af Minneapolis, som efter at være udgaaet fra Annapolis Akademiet med høj Karakter nu har modtaget Regerings Stipendium og studerer Teknologi ved Boston Institutet. Hans Fader er Christian Nielsen, en velkendt Fabrikant i Minneapolis og et energisk Bestyrelsesmedlem i Det Danske Brodersamfund. Chr. Nielsen stammer fra Nørre Snede i Aarhus Amt. Billedet tilhøjre er Lawrence Jensen af Omaha, som optoges paa Akademiet i Foraaret 1916 efter flere Aars Tjeneste i Marinen, og højlig anbefalet af den i udenrigske Affærer aktive Senator Gil-



bert M. Hitchcock. Den unge Jensens Fader er Iver N. Jensen, en af Omahas agtede danskfødte Borgere som stammer fra Aalborg Egnen.

PRINS ERIK.

Prins Erik af Danmark, tredie ældste Søn af Prins Valdemar og afdøde Prinsesse Marie, er født den 8de November 1890, og fejrede sin sidste Fødselsdag i Canada. Prinsen, der er uddannet som Landmand paa en af Danmarks større Gaarde, rejste for et Aarstid siden til Canada for at sætte sig ind i canadisk Landbrug, og han har brugt sin Tid godt. Han færdes blandt Farmerne som deres Lige-mand og hører ikke gerne at man kalder ham kongelig Højhed.

Prinsen har ogsaa tilbragt nogen Tid paa de større Rancher og øvet sig i Ridning paa Tyre og vilde Heste. Han er ligesom Søsteren, Prinsesse Margrethe, en dygtig Chaffør, og mangen en canadisk Farmer har faaet sig en fornøjelig Køretur med den danske Prins.

Det kneb lidt den første Sne Dage, da han ingen kendte, og han har senere udtalt til en dansk Landmand,

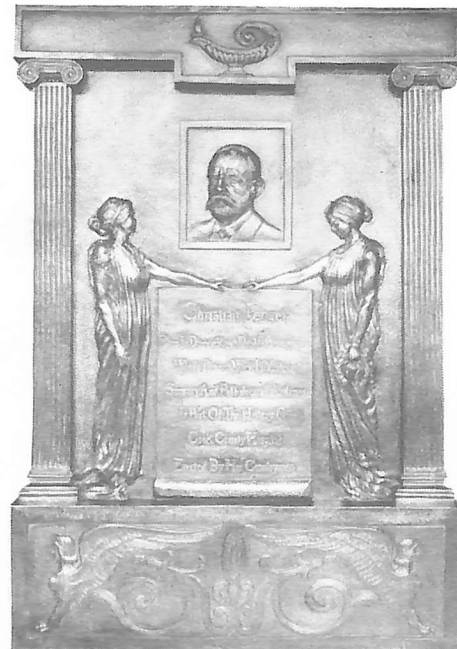


Jørgen Schmidt, som bor deroppe i Canada: "Bevares, hvor jeg kedede mig de første otte Dage. Jeg var lige ved at rejse hjem igjen."

Men nu gaar det godt og fornøjeligt; han befinder sig som hjemme paa den canadiske Prærie, er livlig og omgængelig blandt Naboerne, som til Gjengæld har lært at sætte Pris paa ham.

Under sit Ophold i Canada har Prinsen taget Ophold hos Mejerist D. Mørkeberg i Markerville.

Danske i Chicago har i November anbragt en Mindetavle i Cook County Hospitalet for den navnkundige, danskfødte Læge og Videnskabsmand Dr. Christian Fenger, som døde i Chicago i 1902, og som almindeligt herovre nævnes som den moderne Kirurgis Fader. Tavlen, der er 3x5 Fod, er hamret i Kobber af Kunstsmed Ludvig Dørge efter Model af Billedhugger Carl Holm.

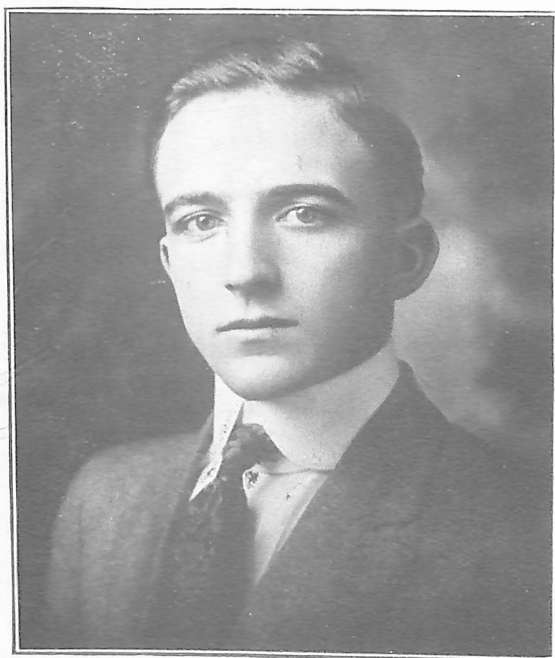


EDGAR E. SMITH.

Den unge Amerikaner, hvis Billede vi her bringer, tiltraadte den 1ste December Stillingen som Privatsekretær for Mr. Champ Clark, Formand for Kongressen i Washington, D. C. Vi interesserer os for den lovende kun 22-aarige Yngling, særlig fordi han paa Mødrene Side er af dansk Afstamning. Hans Bedstemoder kom nemlig til Missouri fra Gram i Sønderjylland sammen med hendes Forældre i 1858. Hans Moder er født af danske Forældre i Missouri, medens hans Fader er en Amerikaner ved Navn Jackson Smith, som driver en Mølle i Owensville, Mo.

Uden at optræde som Profet tror vi at kunne forudsige Edgar Smith en god Kariere paa Embedsvejen eller muligvis Diplomatiets Omraader. Han er i Besiddelse af en fortrinlig Uddannelse og afgik blandt andet med Udmærkelse fra Normal Skolen i St. Louis. I Amerikas Hovedstad er det næsten bleven et Ordsprog, at Landet store Mænd begynder deres Løbebane som Sekretær for en Statsmand. Der er Exempler nok, saasom Cortelyou, Loeb, o. a.

Men hvorledes er Edgar Smith da kommen i Vej med det første Skridt paa Embedsstigen? Jo, det er saamænd sket gennem hans gamle Bedstefader C. P. Andersen, der endnu lever frisk og sund i Bland, Mo. „Gamle C. P.,” som han kaldes af alle Mennesker i Gasconade County, er en af



vore ældste nulevende danske Pionerer i Amerika. Han deltog som 15-aarig i Krigen '48 og var med baade ved Isted og Mysunde. Efter at han kom til Amerika tjente han i 3 Aar som ameri-

kansk Volunteer i Borgerkrigen, og blev her Sergeant ved Artilleriet. Siden har han levet et fredeligt Familieliv i Redbird, Mo., hvor han bl. a. gennem mange Aar var Fredsdommer. Det var her at han blev en Ven og Understøtter af Kongresmand Champ Clark, og da nu Sønnesønnen kom til Skels Aar og Alder, behøvede „old C. P.” blot at give sit Ønske tilkende, førend Edgar var ansat.

Gamle C. P. Andersen, som nu er 83 Aar, er en skikkelig og fredelig Mand at tale med; men der er dog to Mennesker i denne Verden, som han ikke kan lide eller forliges med. Den ene er Kejser Wilhelm. „Gjennem tre Generationer er mine Venner og Naboer derhjemme i Gram falden for hans Kugler. I denne sidste Krig er der falden 30 fra min Egn — og de er ikke færdig endnu,” siger han.

Den anden som gamle C. P. ikke kan lide er Wm. J. Bryan. For det var hans Skyld, at Champ Clark ikke blev Præsident for fire Aar siden. Tænk blot, at Edgar kunne være bleven Sekretær i det hvide Hus!

Men lad os haabe, at den unge Mand kan skabe sig en glimrende Kariere trods Tidernes Ugunst. Og det kan han sikkert, for der er en Blanding af sønderjysk og missouriensk Blod i hans Aarer — og det er som det hedder paa bredere amerikansk: „some mixture.”



ALASKA

To danske Mænds Pionerarbejde i de Forenede Staters nordligste Territorium.
Af Anthon C. Sørensen.



1728 blev Alaska opdaget af en dansk Sømand, Vitus Jonassen Bering, som samtidigt fandt Søvejen mellem Amerika og Asien, der efter ham fik Navnet Beringsstrædet.

Vitus Bering var født i Horsens i 1681 og tilhørte en anset Slægt, som har talt flere betydelige Jurister og Theologer, og hvis Efterkommere endnu lever i Danmark; men hans Hu stod til Søen, og i en meget ung Alder kom han ud paa lange Rejser, paa hvilke han bl. a. besøgte Amerika og Ostindien. I Begyndelsen af det 18de Aarhundrede kom han i den russiske Regerings Tjeneste og deltog i Ruslands Krige mod Sverig og Tyrkiet; han vandt Czar Peter den Stores Bevaagenhed, tjente sig frem til Marinekaptejn's Rang og blev betroet Ledelsen af en Række Expeditioner i det nordlige Stillehav, med den særlige Opgave at udforske Kamchatka og Farvandene der omkring. Det var paa disse Rejser at han opdagede Bugten, Øen, det mægtige Farvand, som udgør den nordligste Del af Stillehavet, og Strædet mellem Amerika og Asien, som alle bærer hans Navn, samt Alaska.

Fra Opdagelsen i 1728 indtil sin Død i 1741 foretog Vitus Bering en Del Opmaaling og Kortlægning af Alaskas Kyst og Øerne omkring den, saa vel som af Sibiriens Kyst, og i dette Arbejde blev han hjulpet af to andra Danske, Peter Lassenius og Spangsborg, ligesom han selv i russisk Tjeneste. Det var paa Tilbagereisen fra en saadan Forskningsrejse at Vitus Bering døde, af Skørbug, paa Kobberøen, Øst for Kamchatka, hvor han blev begravet; en simpel Mindesten blev siden rejst paa hans Grav, men fra Døds-aaret 1741 til 1822 kendetegnedes Graven kun ved et simpelt Trækors. I Petropavlovsk, Kamchatkas Hovedstad, er rejst en stor Stensøjle til Ære for Vitus Berings Minde.

Det var kun som Opdager af nye Landomraader at Vitus Bering interesserede sig for Alaska. Hverken han eller den russiske Regering, som i Kraft af Opdagerretten kom i Besiddelse af Alaska, anede, hvilke uhyre Muligheder dette fjerne, kolde Landomraade laa inde med. Imidlertid søgte dog russiske Eventyrere at udnytte Landet saa godt de formaaede, navnlig ved Jagt paa Pelsdyr, under hvilken de udsugede og mishandlede de Indfødte paa en saa oprørende Maade, at disse tilsidst gjorde en blodig Opstand imod dem, som medførte en næsten fuldstændig Udryddelse af de Hvide i Territoriet. Senere gjorde den russiske Regering forskellige Forsøg paa at kolonisere Kystlandet og oprettede forskellige Handelskompagnier, der tildels fik Monopol. En af de dygtigste blandt de Russere, som søgte at bringe noget ud af Alaska, men som udelukkende holdt sig til Kysten og Øerne, uvidende om Rigdommene i det indre af Landet, var Alexander Baranoff, som dannede Kolonier ved Beringsstrædet og paa den Ø, som nu bærer hans Navn, og som anlagde Alaskas nuværende Regeringssæde, Sitka.

Det var altsaa en dansk Mand, som skrev de første Linier i Alaskas Historie og bragte Territoriet ind under russisk Herredømme. Det blev ikke Ruslands Selvhersker, som kom til at udstikke de Linier, efter hvilke Alaskas Udvikling

kom til at skride frem. Alaska er nu i de Forenede Staters Besiddelse, det sidste af de Fastlandsterritorier, som i Tidens Løb er kommet ind under det store Statssamfund. Hvad Alaska nu er, er det blevet under Uncle Sams Styrelse og Vejledning. Siden de Forenede Stater i 1867 sikrede sig Alaska ved Køb, er der indenfor dets Landegrænser fundet uanede Rigdomme, som allerede mange Gange har betalt Købesummen, der nærmest betragtedes som spildte Penge, da den blev betalt. Men Alaska er endnu kun i sin Vorden. Hidtil er det navnlig Guld, Sølv, Kobber og andre Mineraler, Kul, Pelsværk og Fisk, som har udgjort de Rigdomskilder, der har gjort Alaskas Navn kendt over hele Verden. Men i de sidste Aaringer er det traadt ind i Rækken af agerdyrkende Lande.

Og her er det atter en dansk Mand, som har



C. C. Georgeson, D. Sc.

brudt Banen for Alaska og har vist det Vejen til en solid og varig Civilisation, grundet paa og baaret af Agerbruget, og som har aabenbaret de næsten ubegrænsede Muligheder det ligger inde med for at blive et rigt producerende Land paa Landbrugsomraadet, der ikke blot kan brødføde sig selv og den transiente Hær af Minearbejdere, Fiskere og Mænd, som arbejder i en mangeartet Industris Tjeneste, men som efter al Sandsynlighed med Tiden vil blive istand til ogsaa at gøre sig gældende paa Markederne for Agerbrugsprodukter ogsaa udenfor Territoriets Grænser. Denne Mand er Langelændingen Professor C. C. Georgeson, der i 18 Aar som den amerikanske Regerings specielle Agent har ledet Agerbrugs-Forsøgsstationerne i Alaska og den med disse forbundne Virksomhed, og derved udført et Arbejde, til hvilket ingen anden af Regeringens Forsøgsledere paa dette Omraade kan opvise Mage.

Inden vi gaar over til nærmere at omtale Pro-

fessor Georgesons Virksomhed som Leder af det Arbejde, hvis Maal er at gøre Alaska til et selvunderholdende og producerende Agerbrugsland, vil det være paa sin Plads at give en kort Oversigt over the Omstændigheder, som lagde Territoriet i Armene paa de Forenede Stater.

Da Handelen om Alaska blev afsluttet i 1867 ved at de Forenede Stater betalte Rusland 7,200,000 Dollars for Territoriet, skete det for Køberens Vedkommende nærmest for at gennemføre en Afrunding af de Forenede Staters Landomraade, en passende geografisk Ordning. Der ventedes ingen særlig Fordele ved Anskaffelsen af dette „isklædte“ Land; men de Forenede Stater var efterhaanden voxet ud til Stillehavet og var blevet en Verdensmagt paa den vestlige Halvkugle, under Monroe Doktrinens Beskyttelse. Magterne i den gamle Verden var villige til at indrømme, at de gamle Kulturstater var udelukkede fra det nordlige Amerika hvad Oprettelse af Kolonier og Vasallande angaar. Rusland havde desuden inæret som helst Brug for dette Landomraade, der aldrig havde givet Dækning for de Udgifter, som dets Administration medførte, og som det nærmest var glad ved at blive af med paa en skikkelig Maade.

Under den amerikanske Borgerkrig havde Rusland stillet sig særdeles venskabeligt overfor de Forenede Stater, havde endog ved visse Lejligheder stillet Skibe til dets Raadighed, og det havde derved gjort sig fortjent til en Gentjeneste af dem, da Krigen var endt. Dertil kom, at U. S. daværende Statssekretær og Udenrigsminister, William H. Seward, som var en Mand, der saa langt ind i Fremtiden, havde dannet sig en meget høj Mening om Alaska og dets Muligheder, uden egenligt at have nogen fast Grund at bygge den paa. Det skyldtes navnlig ham, at de Forenede Stater i Marts Maaned 1867 afsluttede Handelen. Den almindelige Opfattelse var, at Købesummen, som dengang blev anset for meget høj i Forhold til modtagen Værdi, var en Løn for udviste Tjenester, og Statssekretær Seward blev senere Genstand for ret voldsomme Angreb for denne formentlige Ødslen med Landets Penge — 7 Millioner Dollars betød i de Dage adskilligt mere end nu om Stunder — og det var for en stor Del dette Forhold, som tvang ham til at fratræde sin Post i de Forenede Staters Regering.

Handelen blev i hvert Fald betragtet som fordelagtigst for Rusland, financielt set. Det var en Transaktion, som havde ikke saa lidt tilfælles med det nu forestaaende Køb af de dansk-vestindiske Øer; den satte et nyt Udraabstegn bag den i Forvejen stærke Monroe Doktrine. — Alaskas Betydning for de Forenede Stater var, om den i det hele eksisterede, mere strategisk end kommerciel; dette var den almindelige Opfattelse i de Aar der fulgte nærmest efter Erhvervelsen.

Det varede dog ikke længe, før den offentlige Mening angående denne Sag begyndte at forandre sig. At Farvandene omkring Alaska var rige paa Fisk var almindelig kendt, og allerede saa langt tilbage som i 80 Aarene blev der gjort en Del Forsøg paa at udnytte denne Fiskerigdom rationelt ved at organisere store Fiskeriselskaber med tilhørende „Pakkerier“ paa Kysterne ved selve Fangstvandene. Vanskeligheden ved at til-

SIDE TREDIVE

vejebringe Arbejdskraft til en Industri, der naturligt var bundet til en øde og ubeboet Afkrog af Verden, som Alaska var dengang, var en alvorlig Hemske for denne Virksomhed. Men den kom snart med og blev en vigtig Faktor i Udviklingen. Nu anslaaes det aarlige Udbytte af Alaskas Fiskerier til mindst 15 Millioner Dollars.

Langt lettere blev det ved Hjælp af de store Guldfund, som blev gjort i det sidste Tiaar af det sidste Aarhundrede at fastslaa, at det ikke var nogen „hvid Elefant,” som Uncle Sam havde faaet paa Haanden med Alaska. At der var Guld at finde i Alaskavandløbenes Sand og i Bjergklipperne, som kunde udvindes ved Udvandskning og Mining, vidste allerede de russiske Eventyrere og Vildtfangere, som havde vovet sig ind i det Indre af Landet; de havde meddelt den russiske Regering om deres Fund; men den følte ingen Lyst til at støtte Guldsøgere i en Besiddelse, der laa saa langt udenfor dens Magts Rækkeevne. Da de Forenede Stater overtog Landet, gik det bedre; Prospectors begyndte at gennemsege de hemmelighedsfulde Egne, store Fund blev gjort, det første paa Douglasøen ved Enden af Lynnkanalen, hvor den første rationelle Udvaskning af guldholdigt Sand og Grus blev foretaget. Derefter blev der gjort det ene Fund efter det andet af guldholdigt Kvarts og Sand rundt om i Territoriet, og snart blev Guldudvindingen dets alt overvejende Næringsvej, som bar dets Ry ud over Verden og samlede Guldsøgere fra alle Verdens Lande. Ganske særligt var det Fundene i det canadiske Yukon i 1896 og ved Nome i 1898, som vakte Opsigt og bidrog til, at hver Afkrog i Territoriet blev afsøgt for at finde det kostelige Metal. Nu drives Guldudvindingen for Størstedelen systematisk af store Minekompagnier, ved Maskineri og Kvartsmøller af den mest tidssvarende Type. Der udvindes nu i Alaska aarligt Guld til en samlet Værdi af mellem 20 og 25 Millioner Dollars; et enkelt Distrikt, Fairbanks, har ydet omtrent en Tredjedel af alt det Guld, der er kommet ud af Territoriet, ca. 80 Millioner Dollars. Der er ingen som helst Grund til at antage, at Alaskas Guldrigdomme paa langt nær skulde være udtømte. Tvært imod taler Sandsynligheden for, at Udvinningen vil stige efterhaanden som Territoriets Transportmidler forbedres ved Anlæg af Jernbanelinier, et Arbejde, som Regeringen nu har paataget sig. Dette vil aabne nye Guldfelter, som nu kun er lidt kendte, for Bearbejdelse, og Behandlingen af Kvartsen vil blive langt billigere at udføre end hidtil, idet Kullene da kan tages i Brug til dette Arbejde, som hidtil næsten udelukkende er sket ved Forbrænding af Træ, som i Alaska har en temmelig ringe Varmeevne.

Guldsøgningen i Forbindelse med de senere Aars omfattende Arbejde af Regeringens geologiske Bureau har ført til Opdagelse af store Mineralrigdomme paa forskellige Steder i Alaska: Kobber, Jern, Tin, Antimon o. s. v., som vil komme under Bearbejdelse efterhaanden som Jernbanebygningen udvikler Transportmulighederne i det Indre. Hidtil er det hovedsagelig i Kystegnene, at der er foretaget Udmining af Mineraler. Det samme gælder tildels om Alaskas Kullejer og Oliefelter. Der findes betydelige Kullejer paa mange Steder i Territoriet, lige fra det nordlige Yukon til de aleutiske Øer, og medens de første Kulfund tydede paa, at Alaskakullene var af meget ringe Kvalitet paa Grund af deres Svovlholdighed, har senere Fund godtgjort, at der eksisterer meget store Lejer af værdifulde Anthracitkul i det Indre, hvis Udnyttelse vil stige efterhaanden som der kommer nye Jernbaner. Den nye Banelinie fra Seward ved Prince Williams Sund mod Nord, som bygges af Regeringen, vil føre lige ind i Hjertet af et af Territoriets rigeste og bedste Kulfelter.

Alaskas naturlige Rigdomme stiller Territoriet en glimrende Fremtid i Udsigt. Det gælder imid-

lertid her som overalt i Verden, at et Lands bærende Kraft, Hovedhjørnestenen for dets sunde sociale og økonomiske Udvikling, er og bliver Agerbruget. Ganske særligt gælder dette for et saa afsides liggende Land som Alaska, hvis Udviklingsmuligheder vilde i høj Grad forringes, hvis Forsyningen med Livsfornødenheder skulde ske ved Transport fra fjerntliggende Egne.

Heldigvis for Alaska har det vist sig, at dette vældige Territorium, som man tidligere nærmest ansaa for at høre til de arktiske Egne, ligger inde med baade klimatiske og geologiske Muligheder for Udvikling af et endog meget betydeligt Agerbrug. En Antydning af dette fremgik af den Kendsgerning, at adskillige Hundrede Nybyggere i Aarenes Løb, endnu inden de Forenede Staters Regering havde taget sig af denne Side af Territoriets Erhvervsliv, nedsatte sig paa forskellige Steder indenfor dets Grænser og fandt en god Levevej ved at dyrke Jorden og ved Kvægavl. Dette var dog kun spredte Tilfælde. Men de bidrog til at henlede Regeringens Opmærksomhed paa Sagen, og den begyndte i Slutningen af det sidste Aarhundrede at tage Udviklingen af Alaskas Agerbrugsmuligheder under alvorlig Overvejelse. Her maatte der imidlertid regnes med „ubekendte Størrelser,” og det gjaldt særligt om at finde en Mand, som havde Evner og Udholdenhed samt tilstrækkeligt Fremsyn til at kunne paatage sig et saa tilsyneladende problematisk Arbejde. Manden blev fundet, og det har vist sig, at han tilfulde har været den vanskelige Opgave voksen.

Det var Dansk-Amerikaneren C. C. Georgeson, som i 1898 fik betroet det vanskelige Hverv at udforske Mulighederne for Agerbrug i Alaska, og det skyldes i alt væsentligt ham, at der nu i det fjerne Nord er et Kulturland i Fremvæxt, som i alle kommende Tider vil staa som et lysende Exempel paa hvad der kan udrettes, naar det gælder Gennemførelsen af det guddommelige Bud til det første Menneskepar om at „dyrke Jorden og gøre sig den underdanig.”

Professor Georgeson hører til den Type af Dansk-Amerikanere, eller rettere danskfødte Amerikanere, hvis Evner, Karakter og Opfattelse af deres Stilling i og Ansvar overfor deres nye Fædreland gør dem til en særlig værdifuld Bestanddel i „den amerikanske nationale Smeltedegls” Indhold. Han staar i Klasse med saadanne Mænd som f. Ex. Jacob A. Riis, Mejerimanden John Henry Morad, den praktiske Plantefysiolog Niels Ebbesen Hansen og adskillige andre, som er fødte i Danmark og har arvet den danske Nations Trang til at tilegne sig Kundskaber og Dygtighed hver paa sit Omraade, og som i større eller mindre Grad fik denne Trang tilfredsstillet i Danmark eller i danske Omgivelser, saaledes at da de kom i Berøring med den amerikanske Udvikling, var de tilstrækkeligt modne til at kaste hele deres Energi og Fremskridtstrang ind i deres Arbejde herovre og kunde snart gøre sig fuldt ud gældende her.

Georgeson er født i Tranekær Sogn paa Langeland, af Bondeslægt, blev tidligt faderløs, men havde et godt Barndomshjem hos sin Moder og en god og dygtig Stedfader, en Landhaandværker, der tog sig omhyggeligt af ham, ogsaa efter at hans Moder døde kort Tid efter hans Konfirmation. Efter denne kom han til at arbejde paa en Bondegaard og senere i Gartnerlære, og blev Gartner hos en dansk Godsejer i Sverige. Allerede som Barn følte han en kraftig Udlængsel, som ved Læsning om Amerika, om Borgerkrigen og om Naturforholdene i det store Land hinsides Atlanterhavet, særligt kom til at samle sig om dette Land. Der vakttes hos ham en uimodstaalig Trang til at se dette Vidunderland; men samtidigt formede denne Trang sig til en Forstaaelse af, at der var visse Forudsætninger for at kunne gøre sig gældende i det. Denne Forstaaelse

MISTELTENEN

gav sig Udslag i, at han benyttede enhver Anledning under sin Læretid til at forøge sine Kundskaber, ved Selvstudium, Privatundervisning hos Folk, som forstod den unge Mands Udviklingstrang, Besøg paa en Aftenskole o. s. v. Dette førte til, at da han i Maj 1873, knapt 22 Aar gammel, havde sparet saa mange Penge sammen, at han kunde realisere sin Barndomsdrøm, Rejsen til Amerika, sad han inde med et godt Fond af Skolekundskaber, og navnlig havde han opnaaet den store Fordel, at han var nogenlunde hjemme i det engelske Sprog, saaledes at han kunde klare sig ved det, da han steg i Land i New York, uden at kende et Menneske, men med en usvigelig Tillid til Fremtiden.

Af dette sunde danske Raamateriale udviklede sig forholdsvis hurtigt en Amerikaner af den Type, som de Forenede Stater har god Grund til at være Indvandringen taknemlig for. Kundskabstrangen, som allerede var vakt hos ham i Fædrelandet, udvikledes under de nye Forhold; han lærte i sine nye Omgivelser at forstaa, at en grundig Uddannelse, ikke blot faglig, men almindelig Kundskabstilegnelse, var ikke blot en væsentlig, men en absolut og uafviselig Betingelse for at kunne gøre sig gældende i Samfundet herovre. Og han forstod tillige, at denne Kundskabstilegnelse alene ikke var nok; han maatte lade sig besjæle af den i Befolkningen raadende Samfundsaaend, lære de nationale Opgaver at kende og gøre dem til sine egne, kort sagt blive en ægte amerikansk Borger. Denne Opfattelse har Professor Georgeson aldrig svigtet under sit Arbejde her i Landet; den har været den røde Traad i hans Virksomhed, og det er den, som har været Grundvolden for hans Sukces.

Hans Betragtning af Indvandrerens Stilling i det nye Fædreland og hans Forhold til det Land han forlod vil bedst illustreres ved en Udtalelse, som han nylig har fremsat i Brev, i hvilket han kommer ind paa denne Sag:

„Det er min Tro,” skriver han, „at jo før en Indvandrer kan blive Eet med sine Omgivelser i det nye Hjem, des før vil han opnaa Sukces i sit Liv og i sin Gerning. Det er min Tro, at det er et Fejlgreb af ham stadigt at bestræbe sig paa at leve i det Forbigangne, at vedligeholde Traditionerne, at fastsætte Ideerne i det Land, han forlod, som Norm for Arbejdet og Uddannelsen herovre. Jeg mener ikke hermed at sige, at han skal afskære sig fra al Forbindelse med Fædrelandet eller stille sig ligegyldig og afvisende overfor den moralske og aandelige Lære, som han har faaet indpodet der. Men han skal voxte sig sammen med Livet i det nye Fædreland.”

Disse Ord er Hovedsummen i en sund og rigtig Betragtning af en Indvandrers Forhold til det Land, i hvilket han bygger sig et nyt Hjem; og Professor Georgeson har bevist i Praxis, at den holder Stik.

Allerede 24 Timer efter at den unge langeland-ske Gartner gik iland i New York med nøjagtig \$150 i Lommen, begyndte han at arbejde i sit eget Fag paa et Landsted i New Jersey for \$15 pr. Maaned; Malkning af Familiens Ko hørte med til Arbejdet, og han udførte sine Pligter saa tilfredsstillende, at han efter den første Maaned fik en Lønforhøjelse. I 9 Maaneder blev han i dtne Plads og opnaaede derefter en bedre Stilling, som lønnedes med \$50 om Maaneden og gav ham Ansvar som Leder af Arbejdet paa en Landejendom. Men Trangen til mere Oplysning og Uddannelse som Grundlag for en bedre Tilpasning til de sociale Forhold voxede stadigt hos ham. Han læste flittigt amerikanske Blade og Landbrugsfagskrifter, og der opstod hos ham Ønsket om en videre Uddannelse paa et College; kun manglede han Midlerne dertil. Hos Redaktøren af et amerikansk Landbrugsblad, til hvem han henvendte sig om Raad i denne for ham saa vigtige Sag, fandt han imidlertid Forstaaelse; han fik Hjælp

MISTELTENEN

til at komme ind paa Michigan Agricultural College, betalte for Opholdet der ved at arbejde i Skolens Drivhuse i sin Fritid, maatte af og til forlade Skolen for at tjene tilstrækkeligt til at fortsætte sine Studier, og i 1878 graduerede han fra Skolen efter at have gennemgaaet et fuldstændigt videnskabeligt Kursus. Saa vidt var han naaet 5 Aar efter at han forlod Danmark uden Penge og uden nævneværdig Uddannelse. Dette var Indledningen till en landbrugsvidenskabelig Karriere, som faa Mænd her i Landet kan opvise Mage til. At den Skole, fra hvilken han er udgaaet, føler sig stolt over denne Lærling ses blandt andet af, at den iaar har belønnet ham med Graden „Doctor of Science” som Paaskønnelse for hans Arbejde i Videnskabens, Landbrugs og Landets Tjeneste.

Georgesons første Arbejde efter at han havde forladt Skolen i Michigan var som Hjælperedaktør af Landbrugsbladet „Rural New Yorker,” hvis egenlige Leder han blev paa Grund af Hovedredaktørens langvarige Sygdom. Hans eget Helbred blev angrebet paa Grund af Overanstrengelse, og det var tildels af den Grund at han 2 Aar senere overtog Stillingen som Professor i Agerbrug ved Texas Agricultural College, et Arbejde, som tilfredsstillede ham i høj Grad, men som han forlod 3 Aar senere paa Grund af en Uoverensstemmelse med Skolens Bestyrelse. Medens han beklædte dette Embede, indgik han Ægteskab med en Amerikanerinde, en ung Dame fra Pennsylvania af Kvækerfamilie og med en udmærket Uddannelse. Da deres første Datter blev født, paa Agerbrugsskolen i Texas, viste Georgeson sin Kærlighed til det gamle Fædreland ved at give hende det gode danske Navn Dagmar.

Efter at han havde forladt Skolen i Texas drev han nogle faa Aar en Farm i den nordlige Del af Staten og stod netop i Begreb med at oprette et større Gartneri i Nærheden af Denison, da han af den japanske Regering fik et uventet og ærefuldt Tilbud om at overtage Professoratet i Agerbrug ved Universitetet i Tokio, Japans Hovedstad. Han modtog det og tiltraadte Posten i 1886. I 4 Aar virkede Georgeson i denne Stilling og var den første til at indføre videnskabelig Landbrugsundervisning og ordnede Agerbrugsforsøg i Japan, han affattede tillige den første japanske Agerbrugsbulletin. Det var under det gamle japanske Regimente, før Konstitutionens Indførelse, og Landets mægtige Udvikling var næppe begyndt dengang. Men mange af de Mænd, som har medvirket til denne, sad dengang som Tilhørere ved hans Forelæsninger, og de har siden ført de Kundskaber, som de indvandt ved hans Undervisning, ud i Livet. I Japan, ligesom nu i Alaska, udførte Georgeson et Pionerarbejde paa Agerbrugs Omraade, hvis Frugter aldrig vil forgaa. Det var saaledes ham, som ordnede Forsøgene med Dyrkning af Ris, som nu er blevet Landets Hovedafgrøde. Heller ikke skal det glemmes, at han under sit Ophold i Japan gjorde Studiet af Nytteplanter til en Specialitet, med det Resultat at adskillige af dem blev ført til Amerika og blev Genstand for almindelig Dyrkning her. Blandt disse kan nævnes et betydeligt Antal Lægeplanter, en Hindbærart, som nu bliver almindeligt dyrket her i Landet, og frem for alt den japanske Soyabønne, som nu er et fast Led af Farmafgrøderne baade her i Landet og enkelte Steder i Europa.

I Efteraaret 1889 udløb Georgesons Kontrakt med den japanske Regering, og han vendte tilbage til Amerika, hvor han strax blev tilbudt Stillingen som Professor i Agerbrug ved Kansas Agricultural College i Manhattan. Her virkede han som Lærer og Forsøgsleder til 1897. Det var medens han var ansat her at han, i 1892 og Begyndelsen af 1893, besøgte Europa, og særligt

Danmark, som speciel Udsending for Agerbrugs Departementet i Washington, og det er fra denne Rejse at hans bekendte Rapport til Departementet: „The Dairy Industry of Denmark,” skrives sig Denne Afhandling, eller Bog, betragtes den Dag idag som et Kildeskift for amerikansk Studium af dansk Mejeridrift og Kvægavl. Den er skrevet ud fra et rent amerikansk Synspunkt, men med en Indsigt og Forstaaelse, som lader ane, at Forfatteren nærer en særlig Kærlighed til det Emne, som han behandler, ikke blot for dets egen Skyld, men ogsaa fordi det gror ud af den Jordbund, i hvilken han selv oprindelig hører hjemme. Mulig er det rent uvilkaarligt at Rapporten har faaet dette bestemte Præg; men det viser, at Danskeren endnu stikker den amerikanske Forfatter i Blodet.

Det var Professor Georgesons første — og eneste — Besøg i Danmark, siden han optog sit Arbejde i Amerika, og han benyttede Lejligheden til at besøge sin Fødeop og sin gamle Hjemegn. Den Beskrivelse han giver af dette Besøg minder paa faldende om, hvad Jacob A. Riis i „The Making of an American” fortæller hændte ham engang, da han under et Besøg i Danmark laa syg i Helsingør, i et Værelse med Udsigt over Øresund; han saa et Skib sejle forbi gennem Sundet med det amerikanske Flag vajende fra Agterstavnen; og først da følte han tilfulde, her i Fødelandet, i hvilket Omfang hans Liv, Hjærte og hele Tanke-sæt tilhørte hans nye Fædreland.

I 1897 tog Georgeson Afsked som Lærer ved Kansas Colleet paa Grund af politiske Forhold, tog Civil Service Examen og blev ansat under Agerbrugs Departementet i Washington som Planteforsker. Allerede næste Aar blev der stillet ham den Opgave at undersøge Mulighederne for Agerbrug i Alaska.

Det var uden Tvivl med Ængstelse at Georgeson paatog sig dette Arbejde. Bortset fra den finansielle Støtte, som den amerikanske Regering ydede ham, maatte han begynde paa saa at sige bar Bund, regne med ubekendte Størrelser ofte under Følelsen af, at Klima og andre Naturforhold gjorde en tilfredsstillende Løsning af Opgaven umulig. Det paahvilede ham ikke blot at paavise, hvor der fandtes Land indenfor Territoriets Grænser, som kunde anvendes til Agerbrug eller Kvægavl, og dets Udstrækning, men ogsaa at finde de Kulturplanter, som kunde dyrkes under de stedlige Forhold, og de Husdyrarter, som kunde trives der. Og naar Plantevarieteter og Husdyrarter og Stammer af denne Art ikke kunde indkøbes, gjaldt det om at skabe dem af de Materialer, som var for Haanden. Det blev altsaa i endnu højere Grad end almindeligt et Experimentarbejde i Landbruget, en Forsøgsvirksomhed, idet baade Materialet og dets Behandling skulde findes, før det kunde føres ud i Livet. Art efter Art af Kulturplanter og Afgrøder af disse maatte prøves for at fastslaa deres Leve- og Ydeevne under de lokale Forhold, og ikke mindst deres Tilpasningsevne efter en længere Voxetid, med Frøavl paa Stedet. Ved Udvalg og Krydsbefrugtning maatte der skabes nye Varieteter, som kunde klare sig i det haarde Klima, og der maatte findes Jordbehandlings- og Dyrkningsmetoder, som kunde føre til Maalet: at tilvejebringe konstante Husdyr- og Planteformer, som passer for Alaska, og finde de for disse Formers Levedygtighed og Udvikling bedst skikkede Behandlingsmaader.

I 18 Aar har Professor Georgeson staaet i Spidsen for dette kolossale Arbejde og er voxet i den Grad sammen med det, at han nu er kommet til at betragte det som sin egenlige Livsgerning, for hvilken hans tidligere Virksomhed kun har været en Forberedelse. Det er ikke vanskeligt at forstaa, at han er kommet til denne Betragtning. maade af sit Arbejde, naar man hører, at han

SIDE EN OG TREDIVE

saa at sige med sine egne Hænder har revet en hel Agerbrugsverden ud af det, som man tidligere havde anset for helt at høre hjemme i Isregionerne. Rundt om i Territoriet har han anlagt Forsøgsstationer, i Sitka, hvor Hovedstationen ligger, i Rampant ved Yukonfloden, længst mod Nord, Fairbanks længer mod Syd, i Terroriets største Agerbrugsdistrikt, i Kenai ved Cook Inlet og paa Øen Kodiak ved Alaskahalvøen længst mod Sydvest, foruden flere mindre Bistationer. Ved dem alle drives der Plante- og Husdyravlsforsøg i et meget betydeligt Omfang, ved hvilke det er paavist, at ikke blot kan de almindelige Korn- og Haveafgrøder voxe og modnes i Alaska; men de kan dyrkes paa en fuldt ud lønnende Basis, naar de rette Metoder anvendes. Frugt- og Bærvavl har paa sine Steder vist sig at give et fortrffeligt Udbytte, og Kvægavl og Mejeridrift vinder stedse mere Indpas blandt Nybyggerne i Agerbrugsdistrikterne, ja endog blandt de Indfødte.

Alt dette Arbejde fører Professor Georgeson personligt Tilsyn med, hvilket medfører stadige Rejser i det Indre af Territoriet. Man faar et Begreb om hans Arbejdsfelts uhyre Udstrækning naar man hører, at der efter hans egen Opgivelse findes ca. 100,000 Kvadrattmile Land i Alaska, som egner sig til Dyrkning i en eller anden Form. Dette svarer til ca. 64 Millioner Acres, og af disse ligger de 57 Millioner Acres i det Indre. Nogle af disse Strækninger i det Indre har den bedste Jordbund i Verden, med en saa at sige ubegrænset Ydeevne. Dette gælder saaledes om Tanana og Matanuska Dalene og ikke mindst Fairbanks, hvor der drives et meget betydeligt Agerbrug og navnlig dyrkes Byg af en Varietet, som er tilvejet bragt fra Experimentstationer i Sibirien, medens man inden lang Tid venter at finde Hvedevarieteter, som kan modnes der. Havre og Alfalfa har allerede i flere Aar været dyrket med Held forskellige Steder i det Indre, og i Kystegnene er der frodige Græsgange, paa hvilke der drives en betydelig Kvægavl, tildels med rene Kvæg-racer eller Krydsninger af disse.

Det er forholdsvis faa Dage af Aaret, at Professor Georgeson kan tilbringe i sit Hovedkvarter og Hjem i Sitka; hans Arbejde kræver en Alletidsnærvarelse, som holder ham stadigt paa Rejser. Men han har dog faaet Tid til at udarbejde en Række Beretninger om Resultaterne af Forsøgsarbejdet paa de forskellige Stationer, som udgør en i Sandhed underholdende Lektüre for de, som forstaaer at glæde sig over Frugterne af menneskeligt Arbejde og Energi og af en fast Tro paa Opnaaelse af det Maal man har sat sig. Udenfor dette literære Arbejde har Professor Georgeson skrevet forskellige mindre Bøger med Oplysninger for vordende Nybyggere i Alaska, i hvilke han kort og tydeligt fremsætter ikke blot de Fordele der bydes dem, men, og ikke mindst, de Krav, som Livet i de endnu ret afsides Egne stiller til dem, som vil nye godt af dem. Han afmalder ikke Forholdene med rosenrøde Farver; men han lægger heller ikke Skjul paa, at et haardt, men udholdende Arbejde ude i Nybyggerlandet, med nogle Aars Ofre, vil bringe en Løn saa rig som nogen Nybyggeregn indenfor de Forenede Staters Landomraade. Heller ikke lægger han Skjul paa, at selv om det kan lade sig gøre at begynde Landbrug paa udyrket Land i Alaska med tomme Hænder, saa er en lille Kapital at begynde med her endnu mere end i Præriestaterne ønskelig for at faa Arbejdet til at lykkes. Han nævner \$1,000 som en passende Sum for Nybyggeren, som saa kan anskaffe sig de fornøede Redskaber og Trækraft til Opdyrkningen, der naar de skal lejes, om dette i det hele kan lade sig gøre, vil løbe op til en meget betydelig Sum.

Det fortjener her at omtales, at blandt de

SIDE TO OG TREDIVE

mange „Settlere,” som har benyttet sig af de Muligheder, som Alskas Agerbrugsjord ligger inde med, er der ikke faa af Professor Georgesons Landsmænd. Under de mange Illustrationer af Nybyggerhjem i de forskellige Egne, som ledsager hans Bøger, finder man jævnligt danske Navne og det er ingenlunde tarvelige Resultater

af Arbejdet, som disse Illustrationer viser. Som et Exempel kan nævnes den af Axel Olsens Homestead i Matanuska Dalen, som præsenterer en Hjord Holstein- og Jerseykøer og en Flok Potand-China Svin, som ingen Iowa eller Nebraska Farmer behøvede at skamme sig over. I Mata-

nuska Dalen, som ligger ikke langt mod Nordøst for Cooks Inlet, har allerede 300 Familier udtaget Homestead, og den nye Regeringsjernbane vil uidentvilt bringe saavel denne Egn som Tanana Dalen og Fairbanks en meget betydelig Indvandring af Landsøgere, der efterhaanden vil sprede sig over hele Alskas Agerbrugsland.



Dansk Chautauqua.

Et Forslag af Axel H. Andersen.



den vestlige Del af Staten New York, ikke langt fra Eriesøens Bredder, ligger en lille By ved Navn Chatauqua. Der bor kun 400 Sjæle i den, og den kan ikke opvise en eneste af de Attributer, som plejer at være Maalestokken for kommunal Storhed her i Amerika.

Der er ikke et eneste Svineslagteri eller en Dampmølle, ikke en Geværfabrik eller et Metal-smelteri i Chatauqua; og Beboerne maa endog køre de fire Mil til Mayville, naar de vil sætte deres eventuelle Valuta i en Bank.

Trods denne urimelige Ubetydelighed er Chatauquabyens Navn bleven et Magtord gennem de Forenede Stater, og har en Indflydelse, som hvis den kunde maales, maatte lægges paa en anden Vægtskaal end den med hvis Decimaler vi almindeligt kendetegner en Bys Storhed her i Landet. Thi det er nemlig paa det aandelige Omraade Navnet Chatauqua øver sin Virkning.

En Chatauqua betyder et folkeligt Friluftsmøde, hvortil Mennesker fra Land og By strømmer for at lytte til Mænd af Rang i Aandens Verden. Man kan vente at høre et Foredrag om næsten alt muligt ved en Chatauqua, men altid er det holdt i den brede Stil, der gør det muligt for Folk af alle Samfundslag at følge Ordet og løftes ved det. Tillige ydes der ved disse folkelige Sommermøder Musik, Sang og anden Underholdning. Som Regel varer et Møde 3—4 Dage, Foredrag og Underholdning finder Sted i et Kæmpetelt og der sørges for Familiehuse for Gæster, der kommer langvejs fra, og som paa denne Maade arrangerer en Ferie for deres Familier.

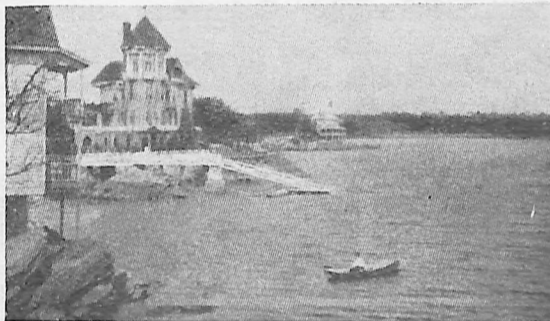
Oprindeligt var det en methodistisk Biskop, som fik den Ide at samle Folk til en Slags Sommerskole ved den smukke Chatauquasø, hvor Deltagerne kunde nyde godt af en Hvile i Naturens herligste Omgivelser, samtidig med at de tilegnede sig religiøs Opbyggelse. Men Planen viste sig saa god, at den hurtig overførtes til det almenfolkelige Omraade og førtes frem over hele Landet.

I Spidsen for en Chatauqua staar et stort Selskab, der er forlenet med fornøden Kapital og Erfaring. Midt om Vinteren kommer en Representant for et saadant Selskab omkring i Landet, hvor der er Krav og Mulighed for Afholdelsen af en Chatauqua den følgende Sommer. Han vælger gerne de smaa Byer i landlege, naturskønne Omgivelser, og samler ved sin Ankomst Byens Spidser om sig. Spørgsmaalet er da: Ønsker man en Chatauqua der paa Egnen?

Enhver By sætter en Ære i at rumme Chatauqua'en, forsaavidt som man kan overkomme det finansielle Ansvar. Agenten er parat med Tallene: han nævner en Sum paa adskillige Tusind Dollars, hvori den Profit er indberegnet, som Selskabet maa beregne sig for at operere. Saa og saa meget maa Chatauqua'en indbringe, og den-

ne Sum maa garanteres førend Kontrakten kan sluttes. Byens Borgere tegner sig; Bankiererne, Købmændene, Hotelværterne og Foreninger for \$100, \$500 eller \$1,000 — alt efter Evne. Kontrakten er sluttet; Selskabet skal arrangere en Chatauqua i Byen paa aftalte Datoer, nøjagtigt Regnskab føres over alle Indtægter, og hvis de ikke kommer op til det stipulerede Beløb, maa Underskudet dækkes pro rata af Garanterne.

Halvaaret ruller rundt, og en varm Solskinsdag i Juli eller August kommer der fremmede Mennesker til Byen og rejser det store Telt. Forud er der gjort stor Reklame for Sommermødet, og de Besøgende kommer fra nær og fjernt, med Hest og Vogn, i Automobile eller med Togene. Der udfolder sig det herligste Feriehumør. Familier slaar sig til Ro i Telte eller Sommerhuse, man driver,



Ved Port Chester, N. Y.

bader, fisker — kort sagt Folk ligger paa Landet. Og om Eftermiddagen eller om Aftenen gaar man til Møde og Underholdning i det store Telt mod en passende Entre.

Hvad kan man se og høre ved et amerikansk Chatauqua Møde? Ja, paa dette Omraade er det netop at man sporer Ideens uberegnelige Værdi. Thi Chatauqua'en bringer en Del af de Fordele ud til de mange Millioner Mennesker paa Landet og i Smaabyerne, som Byfolk er vant med. Lever man i en By paa over 50,000 Indvaanere har man som Regel Lejlighed til at høre de bedste Talenter paa ethvert Omraade, der findes i Amerika — og finder ikke alt Talent omsider Vej til Amerika?

Anderledes er det med den største Halvdel af Befolkningen, som lever i mindre Byer eller paa Landet. Det vilde under almindelige Omstændigheder ikke betale sig for de bedste Kræfter paa Foredragets, Sangens, Musikens eller Mimikens Omraade at optræde i de smaa Byer — dertil er Lokalerne paa de enkelte Pladser for ringe og Publikum for faatalligt. Men under Chatauqua-ernes vidtrækkende System er det muligt for de 50 Millioner Mennesker, der ikke lever i Storbys, at nyde et Foredrag af saadanne Kapaciteter som LaFollette eller Jerome K. Jerome, Champ Clark eller Opie Read, Wm. J. Bryan eller Irwin Cobb. Operasangeren Caruso er saa vidt vides endnu ikke bleven fristet af en Chatauqua

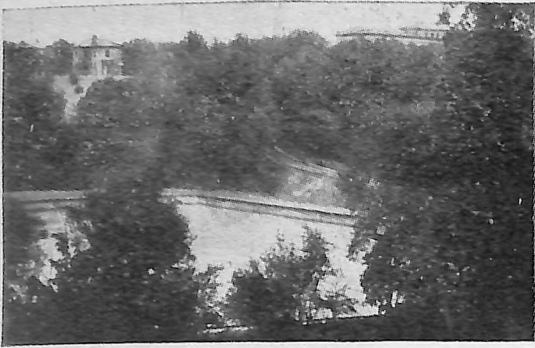
Kontrakt, men den eminente Kontralto, Schumann Heinck, lader hver Sommer sin enestaaende Stemme lyde for store Folkemasser ved Sommermøderne, og mange af Landets bedste Sangkor fra Kirke eller Opera gaar ligeledes paa Tournee i det aabne. Enhver Chatauqua har sit store Orkester for Hornmusik eller Symphoni med mange Soloister, og der bydes paa andre gode Attraktioner, som det nok er værd at rejse nogle Mil for at overvære.

Kun sjældent gjør en Chatauqua Taler Propaganda for en speciel Sag eller Retning. Fremragende Politikere vogter sig f. Ex. vel for at berøre Patiemner, og religiøse Emminenser taler som Regel fra det bredeste kristelige Grundlag, med Villie undgaaende de sekteriske Gebeter. Netop derved faar Chatauqua'erne deres store Betydning, thi de vækker Tilhørerne til Eftertanke og udvider de folkelige Anskuelser.

De folkelige Friluftsmøder har ved Hjælp af Chatauqua'er naaet deres største Udbredelse i Amerika; men de er dog ikke ukendte i andre Lande. I Danmark finder hvert Aar Sommermøder Sted, selv om de oftest er arrangerede indenfor snævrere Auspicier, Skamlingsbanken, Himmelbjerget og de ledende Højskoler er velkendte Mødesteder; Aakjær, Bredsdorf, I. C. Christensen samt mange andre, er kendte Folketalere. Det skulde ikke undre om de Folkemøder i Danmark, der er anlagt paa det bredeste Grundlag, for Tiden er 4de Juli Festerne paa Ræbild Bakker i Jylland; og det er betegnende at det her er dansk-amerikanske Auspicier der raader.

Vi kommer herved ned til Kærnen i denne Artikel, der bør forme sig som et Forslag til de Danske i Amerika. Kan det lade sig gjøre og kan det betale sig aarligt at arrangere en Række specifikt danske Chatauqua'er gennem de Forenede Stater paa de Steder, hvor de fleste udvandrede Danske boer?

Det er en ret gigantisk Ide, som vilde kræve den alldygstige Ledelse saavel som den solideste pekuniære Organisation. Og hvis vi indrømmer at begge disse Ting kan fremskaffes blandt Danske i Amerika, saa maatte der endda, og først og fremmest, være Stemning og Popularitet for denne Plan, for at den kunne bringes til Udførelse. Spørgsmaalet er altsaa: vilde danske Chatauqua'er i stor Stil gjøre Lykke blandt Danske i Amerika? For at dømme herom er det værd at se tilbage paa de sidste 20-25 Aar, gennem hvilke vi af og til har haft Gæster paa Tournee herovre. Disse Tourneer har ikke altid været lige heldige; ofte har de været forbundne med pekuniære Tab. Men hvis man søger om Aarsagen dertil, saa vilde det være uretfærdigt at sige, at der ikke var noget Krav eller Ønske om at høre disse Talenter fra Danmark; snarere tør man paastaa, at det ikke ved enhver Lejlighed var netop de lødige Talenter, der kom herover, og dernæst at Programmet som Regel var for en-



Ved Waukegan, Ill.

kelt. Det var jo gerne en enkelt Person, der drog paa Tournee, og hans eller hendes Præstationer begrænsedes gerne til et lillebitte Program bestaaende af nogle Viser eller maaske et Foredrag, der ikke altid var tilpasset efter de Krav, som næredes herovre. Naar saa hertil kommer Mangelen af et ordnet System for Tourneen og en spinkel Finansering, saa kan man godt forstaa, at tidligere Kunsttourneer ikke altid har været populære eller succesfulde.

Skulde man lære noget af den Erfaring som er høstet herovre paa Gæstebesøgenes Omraade, da maatte det vel nærmest være dette, at Dansk-Amerikanerne for det første har Smag og Evne til at nyde det bedste, Danmark kan byde paa Kunstens eller Ordets Omraade, og dernæst, at de ogsaa har Raad til denne Nydelse, naar Lejligheden tilbyder sig. Anden Rangs Kunstnere vil sikkert altid finde en ujævn og vanskelig Vej blandt Danske herovre, og de faa første Rangs Kræfter vi har haft Fornøjelsen at se iblandt os, har vi ikke været systematisk udrustede til at gøre en rigtig stor Succes af.

Men lad os et Øjeblik indrømme, at vi har en Jordbund herovre for en virkelig første Klasses Influx af baade Lærdom og Underholdning fra Nutidens Danmark. Paa denne Basis skal i det følgende udlægges en Plan, som kan bringes til Udførelse eller betragtes som en smuk Drøm, alt efter som vi Danske i Amerika ejer Evne og Enthusiasme.

Vi vil da tænke os et Konsortium startet af ca. 15 Danske Mænd, hvis Hjem og Arbejdsmark ligger spredt gennem hele Landet fra Kyst til Kyst. Det skulde helst være Mænd, som allerede har fastslaaet deres Evner og Succes paa andre Omraader, og Majoriteten af dem skulde være pekuniært stillede saaledes, at deres Ord og Gerning kunde øve tilstrækkelig Indflydelse paa de rette Steder.

Dette Konsortium skulde samles paa et centralt Sted og organisere sig med en Kapital, som vi forsøgsvis vil ansætte til et Par Tusind Dollars — enten laante eller tegnede i Aktier. En eksekutiv Komite skulde vælges og en Direktør eller Sekretær engageres. Derefter begynder det egentlige Arbejde.

Lad os forestille os de Forenede Stater inddelte i 16 Distrikter, idet der tages Hensyn til den danske Befolkningsmængde paa de forskellige Egne. Rent forsøgsvis er her anført en saadan Distriktsinddeling med Antallet af Danske, født i Danmark, indenfor hvert Distrikt:

- 1 Dist.—Maine og Massachusetts, 4,500 Danske.
- 2 Dist.—Connecticut, New York og New Jersey, 21,000 Danske.
- 3 Dist.—Pennsylvania, Ohio og Indiana, 5,800 Danske.
- 4 Dist.—Michigan, 6,500 Danske.
- 5 Dist.—Wisconsin og Illinois, 39,000 Danske.
- 6 Dist.—Minnesota, 16,500 Danske.
- 7 Dist.—Iowa, 18,000 Danske.
- 8 Dist.—Nebraska, 14,000 Danske.
- 9 Dist.—Colorado, 3,000 Danske.
- 10 Dist.—Utah, 8,500 Danske.
- 11 Dist.—Nordlige California og Nevada.
- 12 Dist.—Sydlige California (tilsammen 15,000 Danske.
- 13 Dist.—Oregon og Washington, 3,500 Danske.
- 14 Dist.—Montana, 2,000 Danske.
- 15 Dist.—North Dakota, 5,500 Danske.
- 16 Dist.—South Dakota, 6,500 Danske.

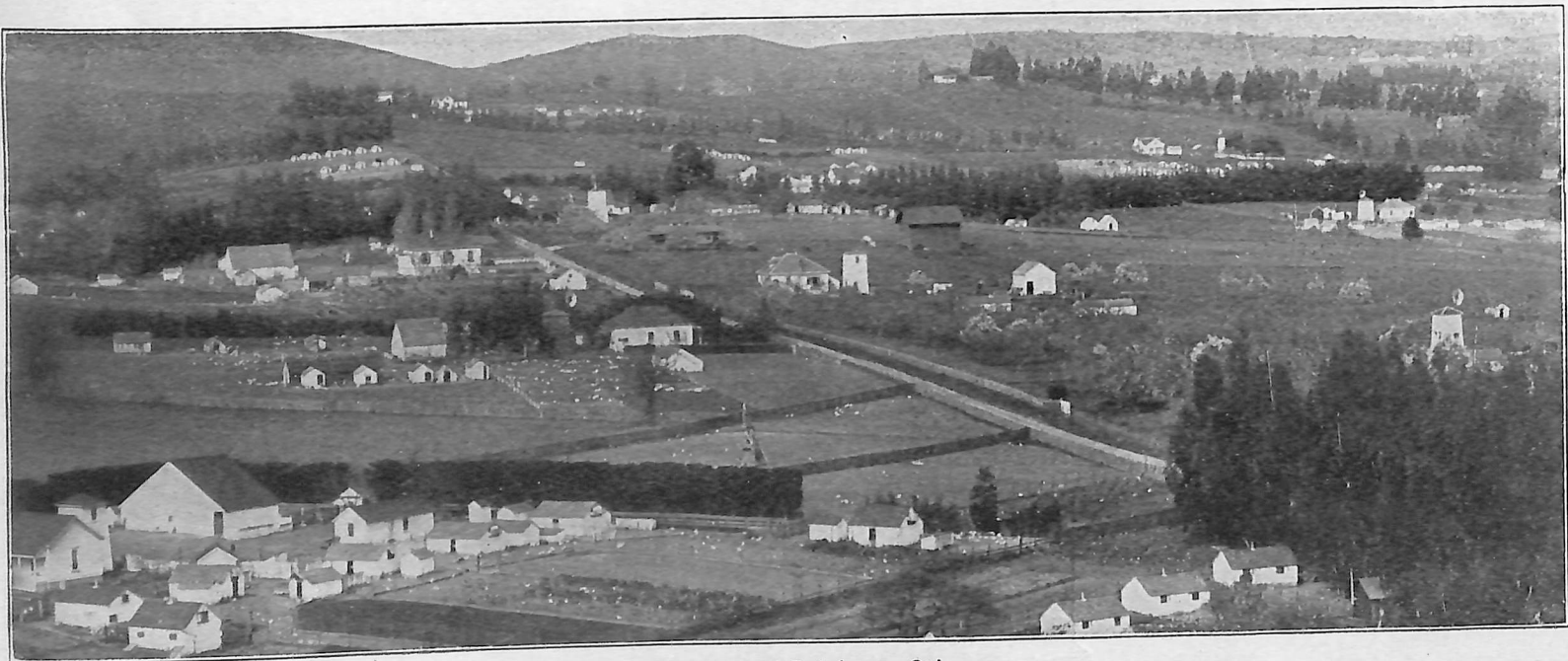
Konsortiet skulde dernæst gennem sin Representant sætte sig i Forbindelse med de forskellige Foreninger og Loger indenfor hvert Distrikt, og skaffe sig Garanti for de Udgifter, som er forbundne med Chatauqua'ens Afholdelse i Distriktet. Ifølge et Overslag, som senere skal blive anført, vil vi atter rent forsøgsvis ansætte Totaludgifterne for 16 Chatauqua Møder igennem Landet og med en samlet Varighed af ca. 40 Dage, til \$22,000, og for ikke at regne for lidt, vil vi anslaa den nødvendige Garanti i hvert enkelt Distrikt til \$1,500. Man opdager hurtigt, at Chancerne for at tegne denne Garanti er vidt forskellige i de forskellige Distrikter. I et enkelt Distrikt som det 5te eksisterer der saaledes over 60 danske Foreninger, mange af dem overordentlige store, solide og velhavende. Distrikter som det 9de eller 10de mønstrer til Gengæld kun 6—8 danske Foreninger, og det kan vel her være vanskeligt nok at løbe Risikoen i Forbindelse med en Chatauqua. Dog maa det tages i Betragtning, at de tyndest befolkede danske Egne ofte er var-



Fra Waterloo, Iowa.

mest i deres Sympathi for en Bevægelse, som den vi her er ifærd med at udmale. Og det bør heller ikke tabes af Syne, at der hos Handelsstanden i den By, hvor Chatauqua'en skal afholdes, ofte kan vindes Støtte paa mere end en Maade. Men hvorom alting er, vil vi ihvertfald lade Konsortiet underhandle med Foreningerne i ethvert Distrikt og nære de bedste Forhaabninger.

Lad os her atter fastslaa, at det ikke er Meningen, at de forskellige danske Foreninger skal betale de \$1,500 som Chatauqua'en kommer til at koste i hvert Distrikt. Meningen er tværtimod, at de garanterende Foreninger skulde tjene et lille Udbytte derved under gunstige Omstændigheder. Hvis man tør tro, at 10% af de danskfødte i hvert Distrikt vil indfinde sig, og hvis man ogsaa tør gøre Regning paa et lille Kontingent af Amerikanere som Tilhørere, saavel som nogle tilfældige Norske og Svenske, samt endelig, hvis man kan beregne en Indtægt fra diverse Koncessioner paa Chatauqua Pladsen i Form af Firlufts Restaurationer, „Ice Cream,” Telte og lignende — saa kan man begynde at beregne, hvor stor Entreen vil blive ved hver enkelt Distrikt Chatauqua. Man vil se, at 50 Cts. pro Persona vil være tilstrækkeligt paa visse Egne, medens \$1.00 vil være nødvendigt paa andre Steder. Naturligvis maa man dernæst tage i Betragtning, at Folk i de fleste Tilfælde vil være nødsagede til at rejse til en anden By for at overvære Chatauqua'en, hvilket medfører Rejsseudgifter og i adskillige Tilfælde Hotelophold ihvertfald en Nat. Dette bør dog ikke virke afskrækkende; Folk er jo nutildags ikke helt ukendte med en Sommerrejse eller de dermed forbundne Fornøjelser saavel som Udgifter, og desuden spiller Automobiler i vor Tid en meget stor Rolle, og mange Danske, ikke



Omegnen af Petaluma, Cal.



I Ogden Canyon, Utah.

mindst Landboere, foretager næsten ugentlig Køreture, som for blot 20 Aar siden blev betragtet som veritable Begivenheder. Endelig har vi hvert Aar forskellige Foreningsmøder, Konventioner og Sammenkomster, som passende kunde henlægges til Chatauqua Stedet og Tiden. Hvis der f. Ex. den 17 August afholdes en Chatauqua i Greenville, Mich., er der intet i Vejen for, at en af vore større Kirkesammenslutninger eller Ungdomsforeninger kunde holde deres Aarsmøde samme Sted den 18de og 19de August.

Hvis det lykkes at tegne Garantier hos danske Foreninger i de 16 Distrikter er Arbejdet godt paa Vej — men der er meget tilbage endnu. Det paahviler nu Konsortiets Ledere at vende Øjnene mod Danmark og undersøge hvad Talent der kan erhverves. Vi kunde passende overlade „Mistel-tenen”s Læsere det behagelige Hverv at forestille sig det Program, som de helst lyttede til ved et eventuelt Sommermøde i August 1918. Men da vi nu er begyndt at sætte Planen paa Papir, saa maa vi ogsaa her forsøge at anføre et Exempel, som enhver jo saa efter egen Smag kan rette paa. Lad os da foreslaa at det første Chatauqua Program kommer til at indeholde følgende Personel:

En Foredragsholder af Rang, f. Ex. en Professor i Literatur eller Historie. Som Emne kunde man f. Ex. tænke sig en historisk Værdisættelse af det danske Folk, vore Dyder og Lyder i Fortiden. En virksomhedsfuld og kyndig Taler kunde ad denne Vej holde et Spejl frem for os, saa vi lærte os selv og vore nationale Muligheder bedre at kende.

Et Par ledende Kræfter fra den danske Nationalscene, muligvis en Herre og en Dame. Der kunde maaske opføres en enkelt Scene fra et kendt Drama eller Skuespil.

En Kwartet fra Studenterforeningens Sangkor, deriblandt en Soloist.

En Orkesterdirigent og fire Virtuoser fra et af de bedste danske Symphoniorkestre. Disse fem kunde i Amerika suppleres med tyve Mand valgte med Omhu blandt danskfødte Musikere, der har Ansættelse i amerikanske Orkestre. Ad denne Vej vilde Chatauqua'en være forsynet med et Symphoniorkester paa 25 Mand og der kunde udføres en Del danske Kompositioner. Man vilde spare 20 Mandes Rejseomkostninger fra København til New York.

To store Films, optagne specielt for den danske Chatauqua i Amerika. En Film kunde f. Ex. opvise en dansk Friluftsforestilling af „Elverhøj” eller „Dansen paa Koldinghus.” Den anden Film kunde bringe levende Billeder fra en Automobil-tur gennem Danmark, hvorved det vilde være muligt at bringe ihvertfald et Glimt fra næsten enhver Egn i det gamle Land. De to Films maatte selvfølgelig ledsages af en Operatør og en Foredragsholder.

Ifølge ovenstaaende kunde et Chatauqua Program komme til at se omtrent saaledes ud:

Eftermiddag Kl. 2.

Orkester.
Kvartetsang.
Foredrag.

Solosang.
Orkester.

Aften Kl. 7.

Orkester.
Kvartetsang.
Optræden af to Skuespillere.
Film Opvisning ledsaget af Orkester.
Optræden af to Skuespillere.
Film Opvisning ledsaget af Orkester.
Chatauqua Selskabets Rejseprogram kunde tænkes arrangeret saaledes:

1ste August, Springfield, Mass., 1ste Dist.
3die August, Port Chester, N. Y., 2det Dist.
6te August, Erie, Pa., 3die Dist.
8de August, Greenville, Mich., 4de Dist.
10de August, Waukegan, Ill., 5te Dist.
12te August, Albert Lea, Minn., 6te Dist.
14de August, Waterloo, Ia., 7de Dist.
16de August, Lincoln, Nebr., 8de Dist.
18de August, Denver, Colo., 9de Dist.
21 August, Ogden, Utah, 10de Dist.
24de August, Petaluma, Cal., 11te Dist.
26te August, Los Angeles, Cal., 12te Dist.
29de August, Aug. Tacoma, Wash., 13de Dist.
3 Sept., Deer Lodge, Mont., 14de Dist.
5te Sept., Kenmare, N. D., 15de Dist.
7de Sept., Viborg, S. D., 16de Dist.

Først naar et Konsortium kom rigtig ind i de forberedende Arbejder til en saadan Tournee vilde det være muligt at sige omtrent hvor meget de 16 Chatauqua'er vilde koste. For det nærværende bør det være nok at danne et løst Over-slag, og vi vil da opstille de følgende Udgifts-poster:

Oceanrejser, 12 Deltagere fra Danmark \$ 3,000.00	
Jernbanerejser og Ophold, 41 Deltagere	
omfattende 7 Optrædende, 25 Orkes-	
termedlemmer, 1 Film Operatør, 6	
Teltmænd og Medhjælpere, 2 Direktø-	
rer eller Regnskabsførere	8,500.00
Salærer og Lønninger	6,500.00
Telt, Avertering og Forskelligt.....	1,500.00
10 pCt. til Konsortiets Grundkapital og	
Fortsættelse	1,950.00
	<hr/>
	\$21,450.00

Baade Programmet og Udgiftsposterne kan selvfølgelig varieres i det uendelige. Hovedsagen er, at det er muligt at opstille et praktisk Regn-skab, som gør hele Planen mulig ved Hjælp af Garantier fra Foreninger eller Privatmænd gjen-nem hele Landet. Disse Garantier vil endda i nogle Tilfælde staa saa lavt som \$30.00 pr. Fore-ning, medens det andre Steder vil være nød-vendigt at tegne \$100 eller \$200 for hver Fore-ning. Der er ingen Grund til at tro at et eneste

Distrikt behøvede at give Underskud, og i adskil-lige Tilfælde vilde der uomtvisteligt blive tjent Penge, som da burde fordeles mellem de garan-terende Foreninger. Paa denne Maade bliver hver enkelt Forening stærkt interesseret i Fore-tagendet, og vore mest energiske Landsmænd alle Vegne vil gjøre deres bedste for at reklamere Chatauqua'en og gøre en Sukces af den. De fleste Foreninger holder en eller flere Fester gennem Sommeren. Undertiden tjenes der Penge og til andre Tider kommer Komiteen hjem med et Un-derskud. Der maa tages en Chance, men der er mere Sandsynlighed for at en Chatauqua vil be-tale sig end en almindelig Festlighed uden sær-ligt Tiltrækningspunkt.

Meget vilde afhænge af de Mænd, som satte sig for at lede et saadant Foretagende. De skul-de ikke paaregne pekuniære Fordele, ligesom man heller ikke skulde tænke sig svimlende Godtgørelse til de Kunstnere, som kom herover. Det hele skulde antage Præget af et nationalt Foretagende med en vis Imødekommenhed fra dansk Side — en Velvillie overfor udvandrede Danske, som man ved eksisterer paa rette Steder i det gamle Land.

Helt umuligt er det ikke, at der kunne samles et Konsortium her i Landet, som korteligt skitset-ret i denne Artikel. Der er før bleven udrettet imponerende og uegennyttige Arbejder blandt Danske i Amerika. Ræbild Parken og den dan-ske Udstillingsbygning i San Francisco er et Par Exempler. Chatauqua Planen er her frem-sat til nøje Overvejelse blandt alle Danske i Ame-rika — det er ikke nogen vild Ide, men et Grund-rids til et praktisk Foretagende, der vil kunne gavne og glæde de Danske i Amerika paa mange Maader.

Salomon's Almanak 1917

faas hos

AXEL H. ANDERSEN,
312 Brown Block, Omaha, Neb.

En meget nyttig Haandbog omfattende næsten alt hvad der angaar de Danske i Amerika.

50 Cts. portofrit.

Uundværlig for mange; praktisk for enhver.



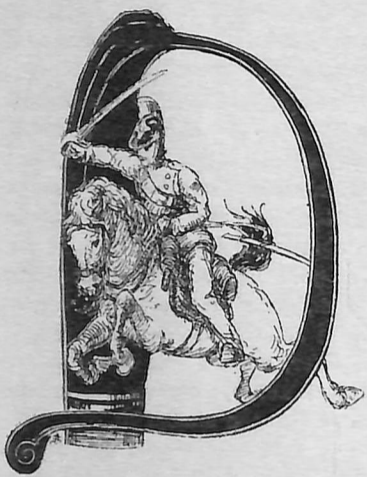
Parkparti ved Tacoma, Wash.



Den Gamle Veteran



Fortælling fra Danmark



ET var en Storm- og Regnvejr- dag kort før Jul. Inde hos Sogneraads- formanden i Svendstrup sad en gammel krum- bøjet Mand. Han var næsten fuldstændig skaldet, og et tyndt, kortklippet hvidt Skæg dækkede

hans indfaldne Kinder. En Klædeshue, hvis Farve Slid og Ælde havde gjort ubestemmelig, holdt han i Haanden, medens han forknyt lyttede til Formandens Ord. Sømmen i hans luvslidte Jakke var hist og her løben op, saa Foret tittede frem. Hele hans Paaklædning og Udseende vidnede om dyb Armod.

Da Formanden tav, udbrød han med rystende Stemme: „Herregud! jeg faar altsaa ikke de hundrede Kroner, Niels Knudsen?” De matte, graa Øjne fyldtes med Vand, og han gjorde nogle smaa, nervøse Kast med Hovedet. Det var øjensynligt en bitter Skuffelse for ham. Hans Læber bævede, og det var kun med Anstrengelse, at han holdt Graaden tilbage.

Medlidende saa Niels Knudsen paa den gamle, sammensunkne Skikkelse, hvis furede, vejrbitte Træk fortalte en lang Historie om Kummer og Modgang. Det var Sognets ældste og fattigste Veteran, og desuagtet var hans Ansøgning om at faa Del i Statens Hædersgave til de gamle Krigere bleven afslaaet.

„Det er jo slemt, at Du ikke kan huske dit Nummer, Rasmus Møller, for de kan ikke finde Dig i Krigsministeriet,” svarede Niels Knudsen deltagende.

„Jeg blev indkaldt 1840 og laa tre Aar som Ky- rasser,” begyndte den gamle ivrigt og saa op, idet der ligesom kom nyt Liv i det halvt udslukte Blik. „Jeg blev indkaldt igen 1847; men da Kri- gen udbrød, blev jeg overført til 6te Dragonregi- ments 1ste Eskadron, og jeg tror, mit Nummer var 37.”

„Der staar skreven paa din Ansøgning med Blyant, at de ikke kan finde Dig i 48; men der var en af det Navn i 49 ved 6te Dragonregiments 2den Eskadron Nr. 44, som arbejdede paa Depo- tet i Odense, og der er føjet til, at det ikke kan ses, at Vedkommende har været paa Felt- fod,” sagde Formanden.

Den gamle tav lidt og saa grundende ned for sig. Niels Knudsen betragtede ham med spændt Opmærksomhed; han mærkede nok, at den gamle og finsindstyrede Mand var ved at gaa i Barndom og havde ondt ved at rede for sig, hvor- for han vel vogtede sig for at forstyrre ham i hans Tankegang.

Endelig udbrød den gamle: „Det er vist rigtig nok; men jeg var ogsaa med i Kri- gen, for jeg

var bestemt med i Slaget ved Bøffelkobbøl.”

„Bøffelkobbøl,” gentog Formanden. Men der stod jo ikke noget Slag ved Bøffelkobbøl! Hvor ligger Bøffelkobbøl?”

„Lige over for Sønderborg.”

„Nej, der ligger jo Dybbøl.”

„Ja, saadan var der ogsaa noget, der hed,” ind- rømmede den gamle med et dybt Suk. Det hele stod øjensynlig i hans gamle Hoved som en ta- get Drøm.

„For Aaret 1850 kunde de heller ikke finde Dig, staar der, og de formoder, at Du har været hjem- permitteret. Jeg kan se, at de i Ministeriet har gjort sig megen Umage med at finde Dig,” ind- skød Formanden.

„Nej, jeg ved, at jeg var med i alle tre Aar,” paastod Veteranen med rystende Stemme.

„Det er slemt, at Du ikke give bestemt Besked, og saa er der vist ikke noget at gøre. Her er jo ingen, der har ligget i Tjenesten sammen med Dig, hos hvem jeg kan faa Oplysninger; De er fra Jylland, og Fynboerne laa ved 2det Dragonregi- ment,” sagde Niels Knudsen med Deltagelse. Det gjorde ham rigtig ondt for den gamle Mand.

Den gamle sank atter sammen og stirrede haabløst ned for sig. Omsider løftede han Hove- det og spurgte lavmælt: „Jeg faar saa ikke noget?”

Formanden ledte mellem nogle Papirer, der laa paa hans Skrivebord. Da han havde fundet, hvad han søgte, svarede han medlidende: „Nej, her kan Du se! Paa din Ansøgning staar stemplet med store blaa Bogstaver: Afslaaet.”

Den gamle Mand bøjede sig forover for bedre at kunne se Papiret, som Formanden holdt hen imod ham. „Jeg kan ingen Ting se,” mumlede han bedrøvet.

Det var heller ikke saa underligt, for hans Syn var stærkt svækket, og i Øjeblikket blændedes hans Øjne af Taarer, som han forgæves søgte at skjule ved hastigt at tørre dem bort med Haan- den.

„Jo, se der!” sagde Formanden og pegede paa Ansøgningen.

„Ja ja, jeg kan nok tænke, at det forholder sig som Du siger,” svarede Veteranen, der ved sine Ord røbede, at han alligevel intet havde set.

Det var en tung Skuffelse for ham. Nedslaaet dukkede han atter Hovedet, Sindsbevægelsen kaldte Sveden frem. Den perlede i store, klare Draaber paa hans blankhvide Isse og afstøstes straks af andre, naar han aftørrede dem med sit Jakkeærme. De smaa, nervøse Kast med Hove- det kom igen og røbede tillige med bævende Trækninger om Munden, hvor nær han tog sig Afslaget.

Da han havde siddet en Stund saaledes, rejste han sig tungt og sagde stille: „Ja, nu maa jeg ikke tøve længere. Min Kone ligger i Sengen, hun er ikke rask i denne Tid. Farvel og Tak for i Dag, Niels Knudsen.”

„Farvel, Rasmus Møller! Men skal jeg ikke følge med ud og hjælpe Dig ned ad Trappestene- ne?” spurgte Formanden venligt.

„Nej, Tak! Det gaar nok,” svarede den gamle og forlod Stuen uden at se tilbage.

Niels Knudsen traadte hen til Vinduet og saa efter Oldingen, som langsomt og krum- bøjet med

smaa, korte Skridt stavrede ud af Gaarden.

Gamle Rasmus Møller rokkede med bøjet Ryg og ludende Hoved ned ad Vejen. Atter og atter prøvede han paa at finde Rede i sine Erindringer, uden at det dog lykkedes ham. Af og til, naar der kom et stærkt Vindstød, truede det med at kaste ham omkuld. Saa tumlede han over Vejen som en drukken Mand og undgik flere Gange kun med Nød at lande i de vandfyldte Grøfter. Regnen drev ned ad ham, men han mærkede det næppe. Mekanisk strøg han sig hen over Ansigtet med det vaade Jakkeærme, naar Vandet samlede sig i Draaber i hans Øjenbryn og Skæg.

„Man er et Fæ,” mumlede han modløst og standsede forpustet et Øjeblik bag en tæt Tjørne- busk, der ydede lidt Læ mod Vinden og Regnen.

Med et vemodigt, kummerfuldt Udtryk stirrede han op mod de mørke, drivende Skyer, der af Stormen joges hen over Himmelhvælvingen med fejende Hast.

„Jeg har dog ligget længere i Tjenesten end nogen af de andre,” mumlede han igen og suk- kede tungt; „men de fine Herrer i Ministeriet kan jo ikke finde mig,” tilføjede han klagende.

Et heftigt Vindstød førte hylende gennem Bus- ken, saa dens Grene piskede og svajede til alle Sider. En af dem slog ham i Ansigtet og rev en Flænge i hans Kind, der begyndte at bløde.

Han flyttede sig lidt og viskede Blodet af med Haanden, saa aandsfraværende paa det og fort- satte undskyldende: „Ja, ja, det er vel min egen Skyld....de høje Herrer kan ikke finde mig.... Men jeg kan jo heller ingen Ting huske mere.... Ak, ja! man er bleven for gammel....Det havde været bedre, om man den Gang var gaaet til Ryes Brigade....saa var man bleven sparet for meget....Aa ja, ja....”

Saadan blev han ved at smaasnakke med sig selv. Omsider gik han videre. Han rystede af Kulde. Regnen havde gennemblødt hans tynd- slidte Tøj og røvede Varmen af det gamle, udtæ- rede og affældige Legeme.

Nu bøjede han af fra Vejen og gik ind over Markerne. Han var allerede kommen saa nær Hjemmet, at han kunde se den faldefærdige Rønne, hvor han boede til Leje. Stormen havde revet store Huller i dens Tag. Kalkpudset var de fleste Steder falden af Murene, og de lerkline-



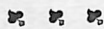
SIDE SEKS OG TREDIVE

de Vægge, hvori Tidens Tand havde gnavet dybe Mærker, frembød et trøstesløst Skue.

Da kom et hvinende, buldrende Stormflød farenende hen over den aabne Mark, det ligesom svøbte omkring ham og piskede ham med Vælde Regnen lige i Ansigtet, saa han næsten tabte Vejret. Fortumlet lukkede han Øjnene, hjælpeløst svingede han hid og did, tabte Fodfæstet og tørnede over mod et raadent Risgærde, der med et svagt Brag gav efter for hans Vægt.

Et Skrig af Rædsel undslap ham, idet han rullede ned ad en stejl, leret Skrænt. Forgæves famlede han efter noget, hvorved han kunde holde sig fast. Men det var en dyb, vandfyldt Mergelgrav, der laa op til Stien, og i denne tumlede gamle Rasmus Møller ned.

Med et halvkvalt Raab forsvandt han under Vandet, fik endnu en Gang Hovedet op, men sank saa paany. Nogle faa store Luftbobler steg op mellem de talrige smaa, som den heftigt strøm-mende Regn dannede, — og den gamle Veteran var gaaet ind for at mødes med Kammeraterne i „Ryes Brigade.”



Efter Middag sagtnede Stormen og Himlen klarede af. Ved den Tid, Børnene gik fra Skolen, begyndte Sognets gamle Krigere at samles ude paa Legepladsen. Sogneraadsformanden havde tilsagt dem til at møde i Skolen Klokken 3 for at faa Hædersgaven udbetalt.

Det var godt at mærke, at de gamle Smaakaarsfolk glædede sig svært til de hundrede Kroner. De vexlede Haandslag med oprømte Miner og smilede ad enhver Bemærkning, der faldt. Flere af de gamle Mænd stod og smaalo uafbrudt, de kunde ikke lade være. Forgæves prøvede de paa at lægge Ansigterne i alvorlige Folder; det nyttede imidlertid ikke, Smilet kom straks igen, naar de kom til at se paa hverandre. Hundrede Kroner var i deres Øjne jo en hel lille Formue. Det var slet ikke saa let i deres Alder at tjene Penge, og saa mange havde de næppe før ejet paa en Gang.

Kun en lod uberørt. Det var Søren Skalbjærg, Sognets Vejmand. Med stor Sindsro ventede han paa Formanden; medens han dampede paa sin Pibe stod han og støttede sig til en Skovl. Han havde nu rigtignok ogsaa sit paa det tørre, syntes flere af de andre — som Vejmand fik han jo 50 Øre om Dagen paa egen Kost, saa han kunde sagtens. Det var en lille, sluttet Skikkelse med et Par hvasse, graa Øjne. Skønt faamælt, stak han nødig sin Mening under Stol og lod sig endnu vanskeligere rokke fra den. Men alle gav ham det Skudsmaal, at han var en dygtig og rettænkende Mand, saa han nød stor Anseelse mellem sine Standsfæller.

Da Veteranerne fandt, at der blev vel koldt ude paa Pladsen, trak de ind i Skolestuen, og kort efter kom Niels Knudsen. Man kunde se, at han var en praktisk Mand; thi paa faa Minutter havde han udbetalt Pengene. Han fik hundrede Kroner tilovers, for en af de gamle Krigere var ikke mødt.

De begyndte at lede efter deres Huer og Stokke — nu var der jo ikke mere at tøve efter. Men Formanden standsede dem.

„Forinden I gaar, vilde jeg dog gerne tale et Par Ord med Jer,” sagde han ligesom lidt tøvende.

De saa opmærksomt paa ham og samlede sig lyttende i en Halvkreds om ham. Paa det usikre Tonefald kunde de høre, at han ligesom var i Tvivl om, hvordan han bedst skulde komme frem med, hvad han havde at sige dem.

„Som I ved,” fortsatte han nu, „har gamle Rasmus Møller ikke faaet bevilget sin Ansøgning om Hædersgaven. Ministeriet kan ikke finde ham; den gamle kan ikke rigtig klare for sig. Jeg tror, at han saa smaat er ved at gaa i Barndom. Men vi kan vel alle være enige om, at han er den æld-

ste og mest trængende af Jer alle, saa jeg synes, at det er Synd, at han slet ingen Ting faar. Kunde vi ikke blive enige om at afse hver en tre-fire Kroner til ham? Jeg skal gerne give min Skærv med. I er atten, saa fik han da en 60 Kroner. Det vilde være en god Støtte for ham, og det vilde jo trøste ham svært, det gamle Skind. Men I skal naturligvis selv om det,” lagde han rask til.

Uvisse saa de paa hverandre. Ingen var rigtig for at give sin Mening til Kende først. Selv Søren Skalbjærg tav; han holdt skarpt Øje med sin Nabo, Lars Bødker, der lod til slet ikke at synes om Forslaget.

Kredsen blev brudt, og i Smaagrupper drøftede man nu Opfordringen. Lars Bødker gik ene frem og tilbage paa Gulvet; han havde en underlig, vrikkende Gang, saa Skøderne paa hans sorte Vadmelstrakke svingede i et regelmæssigt, jævnt Tempo fra højre til venstre. Af de andres Ytringer kunde han skønne, at de vist vilde blive enige om at skyde sammen til deres trængende Kammerat, og det passede ham ikke. Paa en løjlerig Maade forvred han Munden og gumlede ivrigt, som om han tyggede paa en Skraa. De vidste dog alle, at han ikke brugte Tobak under



nogen som helst Form, det kunde han ikke nænne.

Klæderne hang paa hans tynde, ranglede Krop som en Sæk paa en Gærdestav, og Minespillet i hans magre, rynkede Ansigt røbede en pinlig Forlegenhed. Vilde de andre give, kunde han jo ikke godt være bekendt at trække sig tilbage!

Formanden, der sad paa Katederstolen og i Taushed afventede Udfaldet af deres Forhandlinger, tilkastede ham et ringeagtende Blik; temmelig nøje kendt med enhvers Formuesforhold i Sognet vidste han, at Bødkeren, skønt Smaakaarsmand, vel nok var den, der bedst evnede at afse en Skærv til en gammel Kammerat. De øvrige skævede ogsaa efter ham og smilede til hverandre; de kunde nok se, at han var kommen i en slem Kattepine.

Han blev mere og mere urolig. Noget maatte der gøres, dersom han skulde redde sine kære Kroner. Med et paataget Smil udbrød han med hævet Røst: „Du siger, Niels Knudsen, at Ministeriet ikke kan finde ham. Saa har han vel heller ikke været med i Krigen og tilkommer vel heller ikke noget!” Han saa om paa de andre og lo spottende.

Flere studsede — den Tanke var ikke falden dem ind. Havde han ikke været med i Krigen, saa var der jo ingen særlig Grund til for dem at støtte ham.

Formanden aabnede Munden for at hæve den Tvivl, som Lars Bødker behændigt havde udsaaet; men Søren kom ham i Forkøbet. Uvilligt saa han paa sin Nabo og sagde mut: „Jo, Gu' har han været med! Hans Slingøre, som blev begravet i Fjor, laa jo i Tjenesten sammen med ham. Det har Hans saa tidt talt om.”

Niels Knudsen smilede bifaldende til Søren og oplyste, at Ministeriet paa en Maade nok havde fundet ham, da en Mand af hans Navn havde ar-

bejdet paa Depotet i Odense. Men de kunde ikke se, om han havde været paa Feltfod, som Loven jo fordrede.

„Kan det kaldes at være med i Krigen, naar han aldrig har fyret en Bøsse af mod Tyskerne, hæ!” sagde Lars Bødker og lo paany.

„Det har Du saamænd heller ikke, Nabo! Du var ligesaa dygtig som Ræven til at lugte Krudt, og Du skulde nok passe at blive syg, naar vi skulde i Ilden,” svarede Vejmanden tørt.

De andre brast i Latter, og Bødkeren saa noget slukøret ud. „Sygdom er dog hver Mandes Herre,” sagde han andægtig.

„Ja, det sagde han ogsaa Degnen i Ravnekær, da han var fuld og faldt ind ad Kirkedøren,” indvendte Søren med uforstyrrelig Ro.

„Ja, det sagde han ogsaa, Degnen i Ravnekær, da han var fuld og faldt ind ad Kirkedøren,” indvendte Søren med uforstyrrelig Ro.

„Der er ingen, som kan sige, at jeg ikke har været med i Felten, for jeg blev jo taget til Fange,” svarede Bødkeren hidsigt.

„Ja, det blev du jo,” indrømmede Søren. „Men der var ellers dem, som mente, at det var din egen Skyld; for du rendte nok over til Tyskerne og spurgte dem efter, om de ikke havde set Peder Nielsens Erik i Voldby, der var bleven væk for Dig,” føjede Vejmanden sindigt til.

Havde Folk ikke leet før, saa lod de nu; men der viste sig ikke saa meget som en Antydning til et Smil i Søren's vejrbidte Ansigt.

„Det er Løgn, Søren, ved Du det!” raabte Lars Bødker, dirrende af Vrede.

Søren saa paa ham med irriterende Ro og trak paa Skulderen uden at svare.

„Naa, naa, Folkens! Det var jo ikke den Sag, vi skulde tale om,” lod det beroligende fra Niels Knudsen, der saa nogenlunde igen havde vundet Herredømmet over sine Lattermuskler.

Lars Bødker var nu saa opbragt, at han ikke længere brød sig om at skjule sin sande Mening, og han sagde haanligt: „Rasmus Møller har haft mere end vi andre. Havde han passet bedre paa, saa behøvedes der ikke at tigge til ham nu. Jeg tykkes nu ikke, at jeg vil være med til at give noget.”

„Saa vidt mig bekendt, har han aldrig ødt noget paa uordentlig Vis; men — det er jo ikke givet alle at være en fedtet Gnier, Lars,” svarede Formanden skarpt.

Bødkeren blev svært rød i Kammen, og det saa ud, som om han skulde faa et Tilfælde af Arrighed. Niels Knudsen vovede han dog ikke at svare igen, og med indædt Forbitrelse skubbede han sig ind paa en Bænk bag ved de andre, hvor han blev siddende uden mere at tage Del i Samtalen.

I det samme gik Skoledøren op, og den manglende Veteran traadte ind. Han fik sine Penge, og Formanden, der begyndte at blive utaalmodig, spurgte kort: „Vil Du give noget til Rasmus Møller, Jens?”

„Det behøves ikke,” svarede den tiltalte alvorligt.

„Hvad mener Du med det?” udbrød Niels Knudsen forundret, medens de øvrige tav stille for at lytte.

„Jeg fandt ham i Gorm Hansens Mærgelgrav, da jeg gik herop; det er derfor, at jeg kommer saa sent,” sagde Veteranen.

„Han har da ikke taget Livet af sig selv?” spurgte Formanden stærkt betagen.

„Nej, det ser ud som om den gamle Stakkel i den stærke Blæst er falden over paa det raadne Gærde, der er uden om Mærgelgraven, for det var i Stykker; lod Svaret.

„Det var da sørgeligt! Den gamle Stakkel! Ja, saa behøver vi ikke at samle ind til ham,” sagde Niels Knudsen medlidende.

„Vi kan jo give hans Kone i Stedet for, hun kunde vel nok behøve det nu,” foreslog Søren i Skalbjærg og saa spørgende paa de øvrige.

MISTELTENEN

„Ja, lad os det,” lød flere Stemmer samtidig. Dermed betragtede Søren den Sag som afgjort. Rolig lagde han fem Kroner paa Katederet, saa paa Formanden og sagde: „Du vil vel nok tage mod dem, Niels Knudsen?”

„Hellere end gerne,” svarede denne beredviligt. Og en efter en kom de gamle Krigere hen til Katederet med deres Skærv.

„Ja, naar alle de andre vil gi', saa faar jeg vel ogsaa,” sagde Lars Bødker med et stramt Smil og rejste sig.

Langsomt talte han nogle 10- og 25-Øre op af en fedtet, slidt Pung; det kostede ham øjensynligt stor Overvindelse at komme af med de kære Penge. Han rystede paa Haanden som en Dranker, der ikke har faaet sin Morgensnaps.

„Er der ikke nu 3 Kroner?” spurgte han og skød Smaapengene hen til Formanden.

„Der mangler 15 Øre, Lars,” svarede Niels Knudsen smilende.

Det gav et Sæt i Bødkeren, som om han var bleven slemt forskrækket. „Ih, nej! gør der det!” udbrød han og stak omtrent Næsen ned til Møntstykkerne. „Det gør der jo ogsaa,” indrømmede han og fik Pungen frem igen. Efter en Del Familien fik han opfisket 15 Øre til.

Formanden tog mod dem, rejste sig og sagde: „Dette synes jeg, at I har Ære af, Folkens! Her er indkommen 76 Kroner, som Enken nok skal faa endnu i Dag. Og jeg vil sige jer Tak alle sammen paa hendes Vegne!”

„Selv Tak!” lød det fra de gamle, der saa fornøjede paa ham. De var ikke ufølsomme for Rosen. Derpaa sagde de Farvel og listede af.

Lars Bødker sørgede for at komme til at gaa alene; han frygtede for at faa Stikpiller af de

SIDE SYV OG TREDIVE

andre. Frakkeskøderne svingede lidt stærkere i Dag end ellers. Han syntes, at han var gaet Skam over, og saa var han endda blevet af med sine Penge. Med en daarlig Samvittighed skyndte han sig hjem efter.

Otte Dage efter blev Rasmus Møller jordfæstet. Der var et stort Følge; hans ulykkelige Endeligt havde vakt Folks Medlidenhed. De gamle Veteraner mødte alle; kun Lars Bødker lod sig ikke se.

Klokkerne ringede, Orgelet spillede og Alterlysene var tændte. Det kunde ikke have været højtideligere, hvis det havde været en af Sognets største Gaardmænd, der var død.

Da Følget forlod Kirkegaarden, sagde Søren Skalbjærg alvorligt til en af sine gamle Vaabenfæller: „Fik Rasmus Møller end ikke Hædersgaven, saa fik han dog en hæderlig Begravelse.”



Ouverturer i Moll.



I. GOULASH-BARONEN eller BYEN MED DE GLATTE ANSIGTER.

Nu skal vi høre et Eventyr.

Der var engang et Fødeland. Saadan hed det, fordi dets Indvaanere satte en overordentlig høj Pris paa Føden — baade paa Flæsket, Smørret og Æggene. Men da der en Dag blev Krig mellem alle de store Naboer udenom Fødelandet, saa blev Føden endnu meget dyrere end nogensinde før.

Kort sagt, den var slet ikke billig. Ja, man kan bare forestille sig at saadant et ellers meget almindeligt Fødemiddel som et Stykke med røget Sild, der før Krigen kun blev nydt af Sukkerroeoptyngningsassistenterne, det blev nu ligesaa vanskeligt at opdrive som f. Ex. en Østers. Hvad gi'r De saa!

Dog, de rare Mennesker i Fødelandet var ikke derfor forknytte. Thi de fleste maalte 144 Centipeter om Livet (det er i udenlandsk Maal og Vægt ongefær 71144 Flueskridt) — for det havde siden Hr. Arildsens Tid været Skik og Brug, at enhver, der var hjempermitteret, strax begyndte at lægge sig lidt ud til at tære paa.

Altsaa, da Krigen kom, tærede man. Men man gjorde ogsaa noget andet; for der var begyndt at komme en Guldflod ind over Landet, og nu fik alle — lige fra Etatsraadinden i Hypotheksgade til Taxameterkusken paa Gasvejen — alle fik de travlt med at sanke Guld. Hovedpuderne, paa hvilke der før stod „Sov i Ro,” blev nu ombdorede, saa der kom til at staa: „Man skal smede mens Jernkansleren er varm.” Saa man kan nok regne ud at den var emsig.

Alt blev omsat i Guld. Først gik de fede Stude og de forskrækkede Høns. Saa solgte man Kalvene med Knæ og det hele, Heste med Sivsko og Spat, Orner med Omdømme og Vejrhaner med Persille. Tilsidst lavede man Leverpostej af Kartoffelmel og hæderlig Omtale, men den blev dog lidt for stiv, fordi man havde glemt at komme Vognsførelse i.

Stadig strømmede Gullet ind. Man kunde ligefrem ikke producere nok, skønt man hængte i, det bedste man havde lært. Ude i Provinsen gik gamle Koner og slog Hø mellem Brostenene til 80 Dukater pr. Ton; i Paladshotellets Blomsterkasser blev der i største Hast saet Pastinak Roer, og ude paa Landet var der en Kone blandt andet, der solgte sit sidste og eneste Vindæg for en Dukat og femfirs Pundet.

Det var rent ubeskriveligt. Paa Torvene i hver af de halvfjers kønne, smaa Byer stod der en folkekær Statue til Hest saavel som til Glæde for



Befolkningen. Men tænk, saa var der en entreprenant Rebslager, som fik Koncession paa at dyrke Spinat i de hule Hænder paa samtlige halvfjersindstye Statuer. Det kunde da blive til noget med saa megen Haandkraft.

Inde i Fødelandets Hovedstad boede der i disse bevægede Tider en lille Dreng, som hed Filadelfia Jekum Jensen Naboløs. De to midterste Navne havde hans Moder givet ham efter hendes Slægt, og det sidste havde hun givet ham efter Gaden, hvor han var født — for man virkelig ikke hedde Jensen mere. Men det første Navn var det aller vildeste, og gdet havde han efter sin Far, som nok var kommen sejrende i sin Tid med et venligsindet Krigsskib fra et stort Land paa den anden Side Havet.

Det var ellers alt den lille Dreng vidste om sin Far — at han hed Filadelfia og var Sømand. Skolekammeraterne sagde, at det var hans Skib, der hed Filadelfia; men naar Drengen klagede sig til sin Mor, saa rystede hun blot paa Hovedet. Hvordan kan en enligstillet Kvinde ogsaa vide Besked med alting i denne store Verden.

Dog en Ting mere kunde Drengens Moder fortælle om hans Far, nemlig at han ikke havde Spor af Skæg, men var ganske glat i Ansigtet. Den lille Dreng laa tidt og drømte om sin Far, der ikke lignede hverken Urtekræmmeren paa Hjørnet eller Tambourmajoren paa Hovedvagten, men var køn ligesom en af Thorwaldsens. Og det lovede han sig selv, at naar han blev stor vilde han ligne sin Far og ikke gaa med Skæg. Ja, han

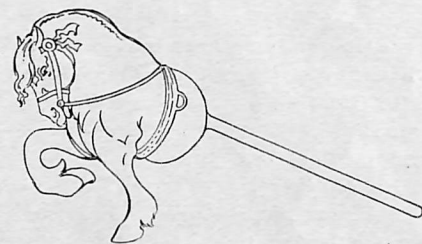
vilde gaa videre end det, for han vilde lære at være Barber, og saa vilde han barbære Skægget af alle sine Kunder, uden at tage dem ved Næsen, og saa vilde Nationen blive ligesaa køn som han selv og hans Far.

Som man ser var Hr. Filadelfia J. J. Naboløs en født Reformator.

Det værste var dog med at komme i Barberlære; thi hverken den lille Dreng eller hans Mor havde nogen Penge. Alt, hvad Drengen ejede, var en Kæphest af den Slags med Spanskrørshale og Savsmuld i Maven.

Men saa var det at Guldfloden kom, og da den havde varet en Stund, kom der en Dag en Hesteopkøber fra Naboriget ridende gennem Naboløs. Filadelfia sad paa Trappen og lod sin Kæphest snappe sig i Ærmet, for den var saa kælen af sig.

„Hvad skal Du haffe for den Munkedaler?”



spurgte Opkøberen.

„Den er ikke tilfals,” svarede Filadelfia gnævnt. Han kunde ikke lide den Opkøber, for han havde Krøller paa Overskægget.

„Ja, ja,” sagde Opkøberen; „godt Ord igjen. Jeg vil giffe Dig firti Dukater.”

Den kunde Filadelfia ikke staa for. Nu havde han ogsaa faaet Guldfeberen, og i en Fart var Handelen sluttet.

Der stod han — til Fods — med 40 Dukater. „Jernsoldaterne faar ti Kvint Træfrikadeller i næste Uge,” sagde han til sig selv. Han var nemlig en meget opvakt Dreng. Saa gik han op til Barbereren i Naboløs og spurgte, om han kunde lære at blive Barber for 40 Dukater.

„Det har jeg pine mig ikke Tid til, min Dreng,” sagde Barbereren uden at se op fra Avisen, „for jeg staa lige og skal hen paa Børsen og købe et Par Vognlæs syltede Kohove. Men Du kan snakke med min Kone.”

Barbererens Kone viste sig villig til at tage imod de 40 Dukater, som hun stak ind i Stueuret med de Ord: „De Penge kan komme tilpas, naar Fatter bliver færdig med at spekulere. Jeg

SIDE OTTE OG TREDIVE

kan mærke paa min Gigt, at Fødtet vil falde." Alle Mennesker i Fødelandet talte nu Børssproget.

Saa kom Filadelfia i Barberlære — og der var saamænd nok at bestille, for Barberen selv var næsten aldrig hjemme, og Kunderne stod paa Rad for at blive studsede i Bakkenbarterne. Saa rige var Folk bleven, at de studsede en Gang om Dagen.

En Dag fik Filadelfia fat i et Numer af en udenlandsk „Sport and Police Gazette," og deri saa



han for første Gang et Billede af Barberstole, saadan som de var indrettede i det Land, hvor hans Fader kom fra.

Det var dog den dejligste Barberstol man kunde tænke sig. Den var bygget saadan, at man ikke behøvede at suge sig fast om Stolens Forben med Tærne, og der var en Pude under Hovedet, saa Kunden laa ligesom i en Seng og ikke lagde Mærke til, hvad det kostede.

Det var nu ganske godt fundet paa, den Barberstol, og den lille Barbersvend blev strax enig med sig selv om, at han maatte have en af dem.

Hjemme paa hans Moders Kommode stod der et Prospektkort med et Billede af Stenhesten paa Slotspladsen. Det tog han og gik til en Ligtorne-Operatør, der kunde alle mulige Sprog.

„Kan Du skrive mig et Brev til min Far?" sagde Drengen. „Men det skal være paa udenlandsk, for min Far forstaar ikke fødelandsk."

Ligtorne-Operatøren skred strax til Arbejdet, og da han havde grundet en Timestid var Prospektkortet færdigt.

Der stod:

Mr. Filadelfia, Seaman,
No Whiskers,
Adrs. Wite House.

Send me a barber tjær. I shal to to serve me some money.

F. NOBALOS,
Little Shaver.

„Hvar staar der saa?" spurgte Drengen.

„Der staar: Send mig en Barberstol. Jeg skal til at tjene mig nogle Penge. F. Naboløs, den lille Barber."

„Ja, det kan nok gaa an," sagde Drengen, og saa gik han paa Posthuset med Prospektkortet.

Omsider naaede Brevet til det store Land paa den anden Side Havet, og det kom lige til det store Lands Overhoved. Han var en meget alvorlig Mand, omtrent ligesom en Historielærer, og uden Skæg, naturligvis.

„Tumultus," sagde han til sin Hovmester. „Gaa ned paa Fregatten Philadelphia og se om der er nogen af Gutterne, der kender en lille Fyr i Fødelandet. Og hvis Du finder ham, saa befaler Du ham, at han køber en pæn Barberstol og sender den med Hellig Olav paa Torsdag Middag Kl. 2. Vi maa vise os venlige overfor de smaa Nationer i disse vanskelige Tider. Forsvind Slave!"

Og tænk engang, da Hovmesteren Tumultus kom tilbage, havde han fundet ikke mindre end

tre hundrede Gutter, som kendte en lille Fyr i Fødelandet. De skillingede strax sammen og købte den fineste Barberstol af hvid Emaill med rødt Læder.

Det kan nok være, der blev Glæde i Naboløs, da Stolen omsider ankom. Alle Mandfolk i Fødelandet skulde strax ind og prøve den, og Filadelfia tjente saa mange Penge, at han snart kunde købe hele Forretningen. Barberen og hans Kone flyttede ud paa et Gullasch-Slot. Men for de første ti Dukater Filadelfia havde tilovers købte han sin Mor en Silkekjole, for han var en god Dreng.

Moralen i dette Eventyr er egentlig kun for Turister, men de kan ogsaa se den med et halvt Øje. Den lyder saadan: Hvis Du skal en Tur til Fødelandet, saa gaa dog endelig ind hos Barberen i Naboløs — for der bliver Du ikke taget ved Næsen.

* * *

II. UHRET.

Jeg skulde have mig et Uhr.

Der var flere Aarsager til denne Festlighed. For det første ser det jo baade mandigt og velhavende ud at gaa med saadan en mekanisk Tidemaal i Lommen. Dernæst var mit Vækkeuhr i den senere Tid bleven noget upaalideligt — det kunde sommetider faa et Forspring paa en halv Time i Løbet af en Dag — saa det vilde være rart nok at have et rigtigt paalideligt Uhr til at stille Klokken efter. Endelig havde jeg faaet et Lønningspaalæg; ikke nok til at anlægge en Ford Maskine paa, men vel tilstrækkeligt til Uhret.

Altsaa det skulde anskaffes.

I godt Humør gik jeg ind hos en Uhrmager.

Det lynede og skinnede med Guld og ædle Stene fra de lukkede Glasskabe, og paa Disken laa svære og rimeligvis kostbare Sølvsaager. Jeg holdt mig midt i Lokalet for at ingen skulde tro, at jeg var kommen for at stikke noget i Lommen.

Uhrmageren kom udenfor Skranken og hilste. Han saa et Øjeblik paa mig gennem et Par Hornbriller; saa lagde han Hovedet paa Siden og sagde med hvad der forekom mig at være Tvivl i Stemmen:

„Var der noget De ønskede?"

Nu var jeg helt glad over, at jeg vilde have det Uhr. For det vilde ellers have været flovt —

„Jeg havde tænkt mig," sagde jeg, „muligvis — hvis det kunne passe sig — maaske et Uhr."

Uhrmageren greb mig i Armen og førte mig hen til et Skab. „Absolut," sagde han. „Selvfølgelig."

Jeg kunde nok høre paa ham, at det var rent galt, at jeg ikke havde et Uhr. Jeg kunde ogsaa nok forstaa, at det var lige paa høje Tid. Jeg havde en Fornemmelse, som om jeg havde mødt en af de Mænd, der skrev de Forenede Staters Konstitution, og at han havde udfundet at jeg ikke var en lovlig indregistreret Borger.

Nu gik Uhrmageren bag ved Disken og saa mig stift i Øjnene. „Har De tænkt paa hvad Slags Uhr De vilde have?" Dette sagde han i den Alvorstone som man kunde tænke sig en Præst vilde anvende overfor en Brudgom.

„Jeg vilde jo gerne have et godt Uhr," sagde jeg. Jeg tænkte ikke saa nøje over mine Ord — ihvertfald mente jeg ikke noget ondt med dem. Men det lod til at Uhrmageren tog dem fortrydeligt op.

„Vi har ikke noget i denne Butik, der ikke er godt," yrede han strengt. Og han holdt Haanden ligesaa stramt paa Døren til Skabet, som om han vilde forhindre et daarligt Uhr fra at smutte derind.

Jeg blev helt ked af min utidige Bemærkning og tænkte, nu vilde han vel slet ikke sælge mig et Uhr. Men pludselig lukkede han Skabet op, snappede næsten arrigt et Uhr mellem to Fingre og holdt det hen mod mig, saa jeg næsten var nødt til at gribe det.

„Der er Uhret som De burde have, min gode Mand," sagde han betonende, tydelig nok tilkendegivende, at han ikke bar Ansvaret for min ufuldkomne Intelligens.

Det var et pænt Uhr. Kassen var gul, og det havde baade Viser, Tal og det hele.

„Hvor meget koster det," spurgte jeg forsigtigt.

„Det er et dyrt Uhr," sagde han; og jeg forstod strax, at det laa udenfor min Rækkevidde. „Det er et Uhr, som kan vare deres Levetid, selv om De bliver hundrede Aar gammel, og det kan gaa i Arv til deres Børnebørn."

Det smigrede mig en hel Del, hvad han der sagde. Jeg saa i Aanden mine Efterkommere med Beundring betragte det Uhr, som deres kloge Bedstefader havde købt.

„Det holder vel god Tid?" spurgte jeg, for at vise at jeg var med paa den.

„Det Uhr, De der holder i deres Haand, taber ikke femten Sekunder i et Aar. Tænk paa det! — Men det er nu ogsaa et mageløst Uhr," tilføjede han med et Suk, som antydede, at det i Grunden var lidt for svært for almindelige Mennesker at forstaa. „Jeg solgte et af disse Uhre til Postmesteren for ti Aar siden. Min eneste Sorg er at jeg aldrig mere kan sælge ham et Uhr," sagde han og smilede mat, som vilde han sige, at det er den Slags Stød Verden giver en Mand, naar han sælger et godt Uhr. „Ved De hvormange Stene, der er i det Uhr?" vedblev han og stak en lang, sort Kikkert i Øjet. „Syv og tredive!" kom det som den sidste Trumf. Men det var ikke den sidste Trumf alligevel. For han føjede strax til: „Men det er bare Hovedstenene — saa er der desuden Bistenene. Tænk engang paa hvormange Bistenene, der er i saadant et Uhr."

Jeg prøvede det, men opgav det hurtigt. Man er jo ikke Uhrmager.

„Det er lige meget," sagde Uhrmageren pludseligt med en Stemme, der tydelig tilkendegav, at han begyndte at blive altfor medgørlig paa sine gamle Dage. „Hvis De forstaar at paaskønne det Uhr — og jeg tror De er en Mand, der vil sætte Pris paa det — saa skal De have det for fem og tredive Daler. Og saa maa De huske at det er garanteret. Jeg indestaar for det. Jeg kunde sælge Dem et billigere Uhr. Vi har dem til alle Priser," sagde han, og slog med Haanden udover Skabet, som om det var en Skarndyng. „Men her er noget, De kan være bekendt."

Et Udsøgt Bibliotek af Danske Bøger

i stærke Bind. Ialt 40 Bøger. Ordinær Pris \$14.45.

Naar dette representative Udvalg forskrives paa en Gang leveres det portofrit i

i U. S. for **\$12.75**

Til Canada, Alaska, Cuba eller Hawaii, \$13.50.

Udvalget indeholder: Ordinær pris.

Fra Piazza del Popolo, Vilhelm Bergsøe.....\$1.25

Gjøngehøvdingen og Dronningens Vagtmester 1.25

Johan Ludvig Holberg's Samlede Værker,

4 Bind 2.35

Pelle Erobreren, M. Andersen-Nexø, 4 Bind.. 2.85

Conan Doyle 48 Fortællinger, 10 Bind..... 1.75

Baron Palle Rosenkranz' Romaner I og II

Serie, 20 Bind 5.00

Enhver af de 40 Bøger er solidt indbunden.

Hvis De har Lyst til et Begyndelses-Bibliotek i deres Hjem saa kan De ikke vælge bedre Ting end ovennævnte.

AXEL H. ANDERSEN

312 BROWN BLOCK. OMAHA, NEB.

Og saa stak han Uhret i Lommen paa mig. Rent automatisk stak jeg Haanden i den anden Lomme og fremtog Pengene.

Da jeg havde haft Uhret i to Uger, var det halvanden Time for silde.

Saa gik jeg ind til Uhrmageren igjen. Han kom mig smilende i Møde, og jeg forklarede ham Skaden.

Han tog strax Hornbrillerne af og saa mig stift og længe i Øjnene.

„De har vist traadt paa det,” sagde han i den Tone, som en Politidomme anvender.

Jeg skyndte mig at tænke mig om, men jeg syntes ikke, at jeg havde traadt paa det.

„De har Ret,” sagde Uhrmageren. „Jeg tror snarere det er en Hest, der har traadt paa det. Kom her ind,” befalede han, og førte mig ind i et lille Rum bag Disken. Han lukkede Døren. Han var vred, kunde jeg godt mærke, og han gav Uhret en ordentlig Vridning med en Skruenøgle.

„Det er et Held for Dem, at De kom ind strax

efter at Katastrofen skete. Hvordan gik det til? Faldt De ned af et Stillads? Huh — der! Jeg kan se Fjederen ogsaa er kommen af Vrid. De maa lade det blive her en Tid, saa jeg kan udbedre det helt igjælnem. De skal slippe med fire Daler denne Gang. Kom igjen om sex Uger.”

Jeg gav ham de fire Daler med det samme, men han blev ikke mildere. „Farvel,” hvislede han mellem Tænderne.

Nu er de sex Uger gaaede, men jeg tør ikke gaa ind efter Uhret. Jeg er bange for, at jeg skal falde ned af et Stillads en Gang til.

Hedebosyning og Knyttearbejde.

Af Frederikke Steenstrup.

En af de Ting, som har gjort Danmark berømt blandt Udlændinge er Hedebosyningen. Det er en Art kunstfærdigt Kvindearbejde, som dyrkedes meget blandt Landbefolkningen, først og fremmest paa den jyske Hede men ogsaa paa Egnen mellem Roskilde, Køge og København, og man kan spore dens Popularitet tilbage til Tiden omkring 1775. Piger og Koner benyttede ethvert Øjeblik til at faa Sytøjet frem, og det vandt ikke altid Bifald hos de Ældre, thi Arbejdet indbragte jo ingen Penge, men var blot til Pynt. Ligeledes var det i de Dage sparsomt med Belysningen, og mange Kvinder sad og ødelagde deres Øjne ved at sy ved et Tællelys' sparsomme Straaler eller endog i Maaneskin.

Hedebosyningen udførtes gerne paa hvidt eller ihvertfald med hvid Traad, og den blev anvendt paa næsten alt; baade Haandklæder, Knædugue paa Bilæggerovnene, Lagener, Pudevaar samt Kraver og Ærmer. Mønstrene har i Tidens Løb set meget forskellig ud; omkring ved Aaret 1880 finder man mest stive Dyre- og Planteformer gjengivne, og de er fremstillede ved at Traadene

med visse Mellemrum er trukken ud paa begge Leder af Tøjet. Man kaldte det dengang Dragværk. Senere, ved Aar 1830, blev det mere moderne at sy i Stoffets tætte Bund, medens Mønstrene forblev omtrent de samme op til 1840. da man indførte den saakaldte Baldyring, som bestod i at lave Huller i Tøjet som omfattedes med Syning. Paa samme

Tid begyndte Mønstrene at blive mere livlige og naturlige. Efter 50'erne begyndte Syningen at gaa noget i Forfald, idet man ophørte med at følge Tøjets Traade men blot klip-

pede Mønstrene ud og syede efter dem; dette gav en vis Løshed i Konstruktionen. I det hele taget forfaldt Hedebosyningen i denne Tidsperiode, og det var først i Begyndelsen af Firserne, at man atter fik Interesse for Arbejdet. Man optog da først den daarlige af Methoderne, idet der endnu levede ældre Folk, som havde kendt Arbejdet i deres unge Dage.

I vore Dage er Hedebosyningen igjen bleven moderne og den er ligeledes bleven en Indtægtskilde for dens Udøvere. Man har forbedret Methoden og gjenopfrisket de gamle Kædesting og Baldyringen; disse giver de bedste Muligheder men er jo ogsaa vanskeligere og kræver Undervisning.

Det omstaaende Billede viser et Haandklæde fra Perioden omkring 1840. Man kan tænke sig til de mange stille Timer dette Arbejde har krævet, og hvor mange Gange det er bleven lagt til side for vigtigere husligt Arbejde, førend endeligt det hele var færdigt og bleven fremvist ti beundrende Bekendte eller hovedrystende Gamlinge, der formedentlig har ytret at det var noget unyttigt og tidspildende Stads.

Som anført, Hedebosyning er nu atter et nationalt kvindeligt Arbejde af særligt dansk Præg, og i den store Turiststrøm, som i dette Aarhundrede har fundet Vej ind over Danmark, er der skabt en god Kundekreds.

Knyttearbejde er en anden gammel Husflid, som næsten var gaaet i Glemme, men som atter er kommen paa Mode. Elegantklædte og velhavende Damer over hele den civiliserede Verden sætter nu Pris paa en Besætning eller en Taske, som den der er affildet her. Arbejdet i sig selv er ikke saa overordentlig vanskeligt, men det kræver dog forudgaaende Instruksion.

Hvert Folk eller Nationalitet synes gennem Tiderne at have haft sin egen ejendommelige Maade at udnytte Tiden og skabe Hygge; Norge har saaledes sit Hardanger Arbejde og Sverige sin Uldvævning. England er kendt for sit Hulbroderi og det saakaldte engelske Broderi, medens Broderingen i Frankrig er med Underlægning og benævnes specifikt fransk. Fra samme Land har man ogsaa fine Fileringsarbejder, særligt med allegoriske Figurer fra Mythologien; mange af disse Arbejder finder man nu i det franske Nationalmusæum, hvor der ligeledes opbevares ubetalelige Gobeliner og Kniplinger. Den italienske Syning kaldes Riticella, og minder noget om Hedebosyning; endvidere har man der romansk og venetiansk Broderi. Bulgarien, Rumænien og Rusland har hver sin nationale Sykunst og i Tyskland har det kendte Korssting Broderi sin Oprin-

delse. Ogsaa med Hensyn til Kniplinger har hvert Folk sin egen Methode, og særlig berømt paa dette Omraade er det lille Belgien, hvor der fremstilles overordentligt sirlige og elegante Ting. Det fortælles, at da Belgierne drog paa deres lange sørgelige Tog ud af Antwerpen til Holland saa man mangan et Kniplebrædt eller Kniplepude i Processionen, og disse Redskaber er sikkert bleven en Kilde til Ernæring i det fremmede.

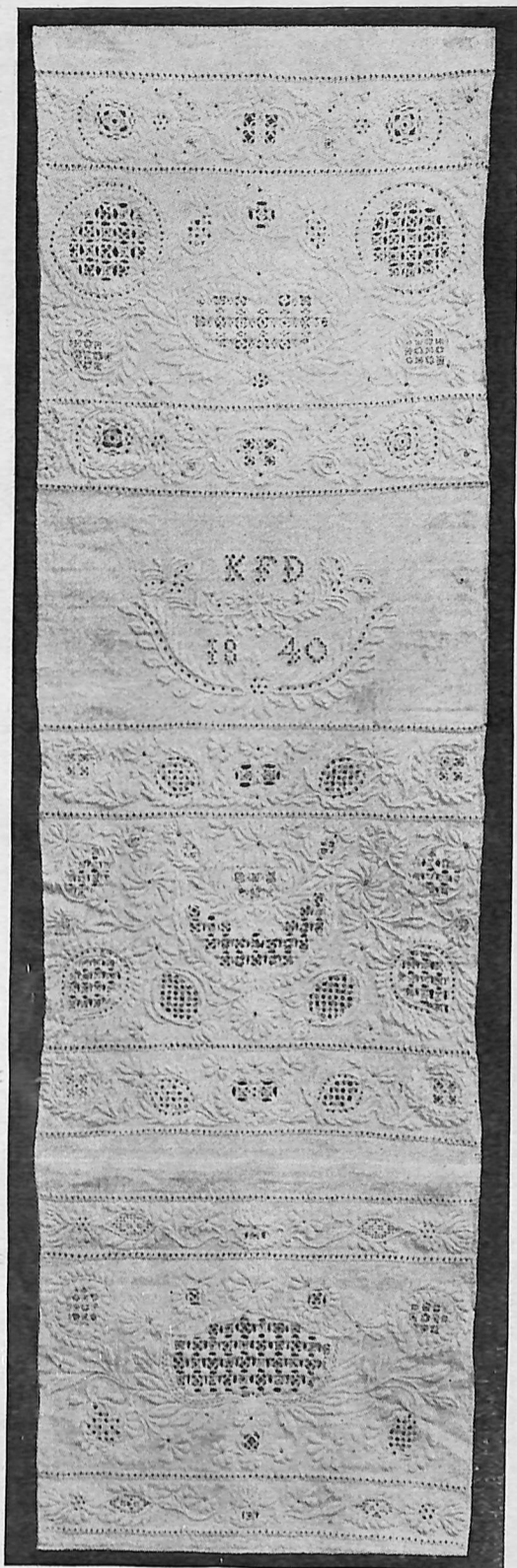
Irland har sin egen berømte Hækling, som bestaar i at hække Figurer over en Fyldning, og disse forbindes igjen med en hæklet Baggrund. Det er et sent Arbejde, men til Gjengæld ogsaa baade smukt og naturligt nok kostbart. Der kunde nævnes mange andre Arter af Haandarbejde, saaledes mexikansk og spansk Udtrækning og armensk Blondesyning.

Men nu Amerikanerne? De har vel ikke nogen særlig national Syning? Jo, saamænd har de saa. Det bekendte "patch work quilt" er specielt amerikansk og gaar tilbage til de tidligste Nybygertider. Det bestaar i f. Ex. Sengetæpper sammensatte af smaa Lapper enten Silkerester eller fine Vaskestoffer. Ofte arrangeredes der i de gamle Dage hele Mønstre paa denne Slags Syning, saaledes f. Ex. et Blokhus, Roser eller Stjerner. Der lavedes ogsaa "Tossemønstre," der af og til kunne være næsten smukke i al deres Forvirring. Naar Mønstret var færdigt syedes Bagklædningen til med et tyndt Lag Vat imellem. Saa sattes det hele paa en Ramme og der blev syet Forsting over det hele efter særlige Mønstre. Det var ogsaa god Skik at invitere Venner sammen til et "Quilting party," hvor alle fik Lov til at tage Del i Syningen, og hvor det gik fornøjeligt til. Den unge Mand have da Lejlighed til at følge sin "bedste Pige" hjem — hvilket ansvarsfulde Hverv han ikke altid fuldførte ad den korteste Vej. Der er en gammel amerikansk Sang, "From Aunt Dinah's Quilting Party, I Was Seeing Nelly Home," som minder meget om de jyske Bindestuer. Den første Præsidents Hustru havde en stor Samling af disse Tæpper i Mønstre, der kaldes Martha Washingtons.

Det synes, som det gamle Arbejde igjen er ved at blive almindeligt; for Tiden er det paa Mode at lave Sengetæpper, dels oblique, dels Broderi paa Firkanter, der samles som et Skakbrædt. De oprindelige Amerikanere, Indianerne, har som deres ejendommelige Specialitet haft Kurvefletning, og her instinktmæssigt udtrykt, som alle andre Folk, hvad var mest fremherskende i deres Tanke. De smukke Perlebroderier, som smykker deres i Sandhed maleriske Festrager, er af nyere Dato. Perler blev af Missionærerne benyttede



Pompadourtaske med knyttet Besætning.



Baldyret Haandklæde fra 1840.



som et Tilmærmelsesmiddel og som Belønning. Efter at Missionen havde vundet Fremgang, undervistes Indianerne i mange forskellige Arbejder og deres hidtil slumrende Evner blev vakt tillive. Ellers er det højt forskellige eller alle mulige Arbejder der udføres af dette af saa mange Folkeslag sammensatte Folk i Amerika; naturligt er det at forsætte med hvad der har været kendt i Hjemmet paa den anden Side Havet.

Hidtil har Haandarbejde ikke været et Fag i de almindelige Skoler, men kun i de katolske og Højskoler samt Kollegier, der er forholdsvis faa. Det er nærmest i de større Forretninger, der har Broderiafdeling og saaledes er interesserede i den størst mulige Omsætning, at der engageres Lærerinder til at undervise Kunderne, saa de kan udføre hvilket Arbejde de nu vælger. De senere Aar har der ligeledes været Adgang for Børn om Lørdagen, da der ellers ingen Skole er. Det er fornøjeligt at se, hvor de er glade over et vellykket Arbejde, og det er sikkert det eneste rigtige at begynde tidligt; dette har Skolevæsenet ogsaa indset, og man er begyndt saa smaat i de højere Klasser at undervise i Haandarbejde.

Der er dog næppe noget Land, der tilnærmelsesvis er naaet saa vidt i Haandarbejde som Danmark; der findes sikkert ikke en eneste lille Pige so mikke kan udføre et eller flere Haandarbejder, og de fleste kan gøre det nydeligt, takket være de gode Skoler og det nedarvede Talent. Der findes flere Institutioner, rigtige Fagskoler, bl. a. Kvindelig Industriskole, hvor næsten alle Fag kan læres: Kunstbroderi, Knipling, gammel Hedebo. Guldbroderi, Tegning, Maling, Modellering, Metalarbejde, Kunstvævning o. s. v., kort sagt næsten alt, ledsaget af Foredrag og Besøg i de forskellige værdifulde Musæer. Hvilken Skat ejer Danmark ikke i Samlingerne, Rosenborg, Frederiksborg Slot og andre; Nutidens Mennesker kan ikke være taknemlige nok til dem, der har bevaret disse Skatte fra Fortiden for os, og

derved gjort det lettere at gøre Framskridt, saa ogsaa vi i det 20de Aarhundrede kan blive et Led i Udviklingens Kæde.

Ett saadant Arbejde, der vil vække Beundring hos enhver, der ser det, er Gobelinerne til Riddersalen i Frederiksborg Slot, der er vævet paa i 10—12 Aar; efterhaanden som de bliver færdige anbringes de paa deres Plads, medens der fortsættes ustanseligt i en i Københavns Raadhus' øverste Etage anbragt Vævesal.

Martin Andersen Nexø's

Seneste Store Roman

PELLE EROBREREN

\$2.85 portofrit
tilsendt

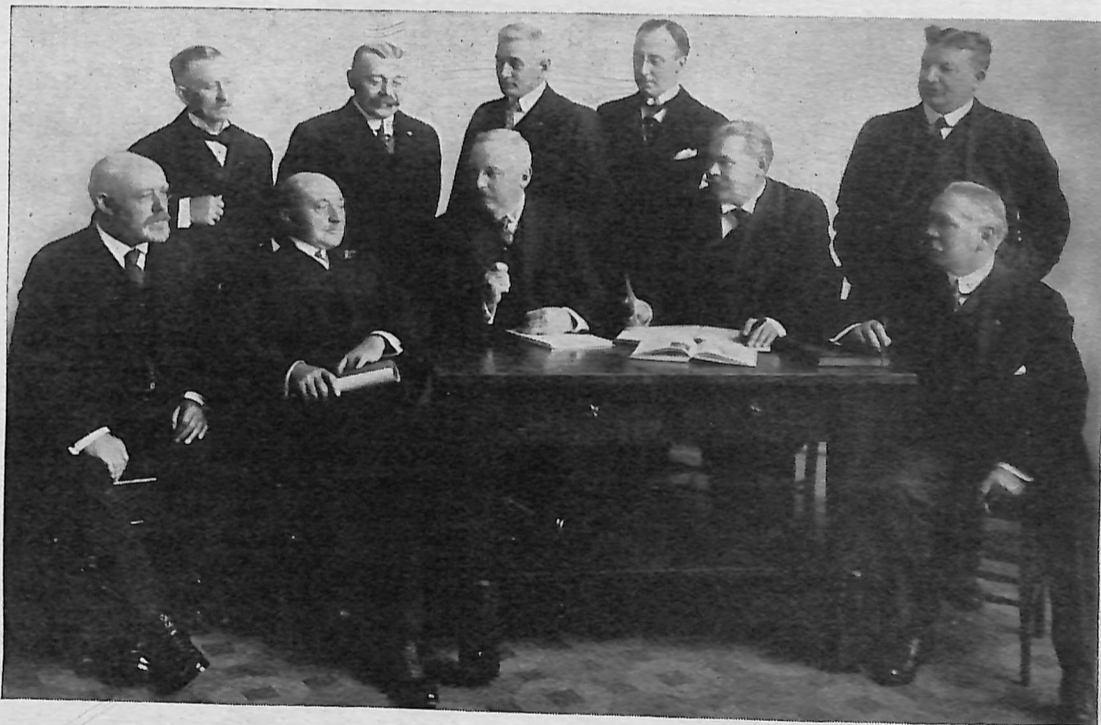
Ny Forsending af dette Nutidens mest epokegørende Værk er ankommen til New York og kan expederes den 15de December i god Tid til Julegave.

Nexø's Roman om den lille bornholmske Røgtredrens Levned viser os Nutidens Danmark og den arbejdende Befolknings Kaar. Enhver dansk Mand eller Kvinde vil heri gjenkende sin Samtid. Bogen er paa 1912 Sider i fire smukke, dekorede Bind og trykt paa svært Papir.

AXEL H. ANDERSEN

312 BROWN BLOCK.

OMAHA, NEB.



DANMARKSBYGNINGENS MÆND.

Paa nærværende Billede er samlede de ni Mænd, som af Kongen af Danmark er bleven udnevnt til Riddere af Dannebrog, efter velfuldennt Arbejde i Forbindelse med Danmarks Representation paa San Francisco Udstillingen. Desuden ses Konsul Otto Wadsted, Danmarks Kommissær til Udstillingen. Det lille Billede viser Direktør Halvor Jacobsen i New York, som virkede paa

Komiteen indtil han blev kaldet fra San Francisco for at forestaa den danske Linies Virksomhed. Staaende (fra venstre til højre): M. Holm, James Spørensens, Charles Stockholm, Konsul Otto Wadsted, Sophus Hartwick.

Siddende: Jacob Petersen, James Madison, Formand; Dr. J. Mølgaard, Næstformand; Herman J. Korell, Sekretær; C. W. Hansen, Kasserer.



Juanita Hansen.



Sidney Drew.



Mary Pickford.

I FILMENS TEGN.



ER er i de sidste faa Aar opdukket en hel ny Virksomhed, som med Nutidens hastige Tempo har bredt sig over hele Verden. Man kan kalde det Kunst eller en Industri eller begge Dele, men det mest epokegjørende ved den nye Fremtoning er dens kolossale Omfang og Mulig-

heder. Filmindustrien, som der her er Tale om, er baseret paa en Opfindelse, der vel nok er ligesaa betydelig som Telefonen og Telegrafan, og som forinden sin Fuldførelse var Gjenstand for ligesaa megen Latterliggjørelse som disse.

I de Forenede Stater findes for Tiden 21,600 Biograf Theatre af forskellig Størrelse og i alle mulige Slags Byer. Det beregnes, at der er indskudt en Kapital paa over 300 Millioner Dollars i alle disse Foretagender, men det beregnes rigtignok ogsaa, at Theatrene besøges af ca. 25 Millioner Mennesker daglig, deraf en stor Del Børn. I Europa har den nye Virksomhed mindst ligesaa stor Udbredelse, og medens de amerikanske

Film Theatre fra Begyndelsen af har lagt an paa at gjøre Fornøjelsen saa billig som mulig, saa staar de europæiske Priser næsten i Rang med den virkelige Scene. I London betaler Publikum gladelig en halv eller endog en hel Dollar for at overvære Forevisningen af 2—3 "reels," særligt hvis det er en "cowboy" Episode fra det vestlige Amerika, som er meget populære overalt i den gamle Verden. I Paladstheatret i København betales ogsaa gerne 2—3 Kroner for Adgang til en Film Forestilling, hvor man højst sandsynlig træffer saadanne amerikanske Komikere som Charles Chaplin eller den afdøde "Bunny."

Det beregnes at Film Industrien i Amerika alene beskæftiger ca. 200,000 Mennesker i højst forskellige Kapaciteter, ligefra Stjerneskuespillere til Elefantoppassere. Visse Byer her i Landet er da ogsaa ligefrem bleven prægede af denne Industri; nogle af de betydeligste Produktionsanstalter findes saaledes i den lille Forstad

Hollywood ved Los Angeles i det sydlige California, hvor det nærliggende Hav saavel som Bjergene yder en gratis og fortrinlig Baggrund for de mest forskelligartede Scener og Komplotter. New Rochelle, New York, er et andet Hovedpunkt for Filmproduktion. Turister, som gæster Syd California og aflægger et Besøg i Hollywood bliver ofte med eller uden deres Vidende "taget" i saadanne Scener, hvor der skal vises store Menneskemængder.

Som al anden amerikansk Masseproduktion er Filmvæsenet Gjenstand for den mest omfattende og underfundige Reklame. Denne faar ikke mindst sit Udslag i Rygter og Udsagn om fabelagtige Salærer, som siges at tilfalde Hoverpersonerne i de Dramaer og Skuespil, som gjør særlig Lykke. Udentvivl betales der i enkelte isolerede Tilfælde nette Summer for store Stjerner Optræden, men hvor store disse Salærer end i Virkeligheden er, saa kan man betragte det som givet at Reklamemageren fordobler Summen, in-



Gerda Holmes.



Mæe Marsh



Henry Walthall.



Carlo Wieth.



Betty Nansen.



Valkyrien.

den den kommer i Trykken for det kære og beundrende Publikum.

De omstaaende Billeder er et lille Udvalg af bekendte Stjerner i Amerika saavel som Danmark. Mae Marsh og Henry Walthall udmærker sig ved at have spillet Hovedrollerne i den største Film, som til Dato er bleven fremstillet, nemlig "The Birth of a Nation." Dette storslaaede Billed-Drama, som kræver 3 Timer til sin Fremvisning, beskæftiger sig med den amerikanske Borgerkrig og viser paa en imponerende nøjagtig Maade en Række Folkelivsbilleder fra nogle af de mest bevægede Dage i den amerikanske Republiks Historie. Desuden viser denne Film enkelte historiske Episoder med levende Model; saaledes forekommer blandt andet President Lincoln flere Gange og til Slut den Scene, hvor han bliver dræbt under en Forestilling i et Theater i Washington. Nogle af Scenerne viser endvidere hele Slagmarker med Soldater og Kanoner i Virksomhed og der forekommer i det hele taget en Anvendelse af Folk og Materiale, som er enestaaen-

de gigantisk.

Af de øvrige Billeder er Mary Pickford saa populær, at hun muligvis tør betragtes som den bedst kendte Kvinde i Amerika for Tiden. Sidney Drew er en af de mest yndede komiske Skuespillere i Farcegenren, skønt han vel ikke i bred folkelig Popularitet kan maale sig med den mere grovkornede og akrobatiske Komiker, Charles Chaplin.

Vi bringer endvidere fire Billeder af Skuespillerinder, som har opnaaet Stjernerang paa den amerikanske Scene og som er af dansk Fødsel eller Herkomst. En af de mest fremragende af disse er Gerda Holmes, som iøvrigt er en Datter af vor almindelig kendte Landsmand, Dr. Max Henius i Chicago. Miss Holmes nedstammer fra den berømte Hejbergske Skuespillerslægt og hendes mimiske Kunst saavel som hendes tildels nordiske Profil, hendes livlige Øjne og pragtfulde Haar har vist sig at være særligt fremragende i Biografens Tjeneste. Af de sikkert flere Hundrede Stykker, som Miss Holmes har optraadt i, kan

blandt de seneste nævnes Thomas Lawson's Børsdrama, "Friday the Thirteenth." Et andet af vore Billeder viser den danske Skuespillerinde Betty Nansen, som hentedes fra den nationale danske Scene til en stor Sukces i Amerika, hvor hun særligt forevige Tolstoys Dramaer. Juanita Hansen stammer fra danske Forældre i New Jersey og har slaaet igjennem som Heltinde i en Række Melodramaer af en lavere men meget populær Type. Valkyrien, som ogsaa skriver sig "Baronesse Dewitz," er en anden ny Akquisition fra Danmark, som særlig har lagt sig efter Soubrette Roller, saasom Kropigen i det engelske Drama "Silas Marner."

Carla Wieth, Else Frølich, Psilander og Wieth er danske Filmstjerner, som optræder under Store Nordiske Film Kompagni. Af og til gaar der Rygter om at disse og andre danske Stjerner er bleven engageret til Amerika, hvor der jo unægtelig betaales de største Salærer, men som Regel dør Rygterne og vedkommende forbliver i det danske "Market."



Clara Wieth.



V. Psilander.



Else Frølich.

SCANDINAVIAN-AMERICAN LINE.

Etableret 1880



"FREDERIK VIII"

er det største hurtigste og fineste Dampskib bygget for den skandinaviske Handelsflaade.

MODERNE
Hurtigseilende
Dobbeltkrue
Post-og Passager-
Dampskibe

Frederik VIII
United States
Hellig Olav
Oscar II

2, 3 eller 4 Seilinger hver Maaned.
Kontrabande eller Ammunition medtages ikke.

Ovennævnte Dampskibe er alle byggede for Scandinavian-American Liniens Passager Trafik og udstyrede med alle Nutidens Forbedringer og Bekvemmeligheder for Passagerernes Sikkerhed og Komfort. Den traadløse Telegraf betjenes baade Dag og Nat af to examinerede Telegrafister.

Kamrene i baade første og anden Klasse paa alle Liniens Skibe er hyggelige og komfortabelt indrettede og Salonerne er elegante, lyse og

luftige. Paa „Frederik VIII” findes Kamre for 1, 2, 3 og 4 Personer samt to Luxus Suites bestaaende af Dagligstue, Sovekammer, Baderum med Toilet. Paa de øvrige Skibe er Kamrene beregnede paa 2, 3 eller 4 Personer. Elektrisk Belysning og ypperlig Ventilation overalt.

I de forløbne 2 Aar siden Krigens Udbrud har Liniens 4 Passagerdampskibe vedligeholdt sine regelmæssige Ture mellem New York og Skandinavien og befordret

Over 70,000 Passagerer

Kjøbere af Billetter fra Skandinavien til New York vil, grundet paa den nuværende høje Kurs for skandinaviske Penge og Vanskelighederne ved Forsendelsen af samme, finde det fordelagtigst og sik-

krest at købe saadanne Billetter her hos nærmestboende Lokal Agent, som saa sørger for at et af nedennævnte Kontorer, gennem Liniens Hovedkontor i Kjøbenhavn, sender Billetten til Passageren.

SCANDINAVIAN-AMERICAN LINE, Passenger Dept., 1 Broadway, NEW YORK.

117 N. Dearborn Street, Chicago, Ill. 236 Nicollet Ave., Minneapolis, Minn. 248 Washington St., Boston, Mass. 250 Market St., San Francisco, Cal. 702 Second Avenue, Seattle, Wash.

PROFESSOR P. S. VIG. (Fortsat fra Side 26)

sin væsentligste Hjemmelsmand til Slægtens Historie.

Professor Vig, der blev opkaldt efter Bedstefaderen, slægter i mange Henseender denne paa og har ført et ikke mindre interessant Liv. Desværre har han endnu ikke offentliggjort sine egne Memoirer og er i det hele taget kun lidet villig til at omtale sig selv, saa hans Historie kan her kun skitseres i Hovedtrækkene.

Peter Sørensen Vig er født den 7 November 1854 i Egtved paa Kolding Egnen, og som sin Fader og sin Farfader før ham maatte han tidligt tage Del i Arbejdet. Allerede i 11 Aars Alderen var han Hyrdedreng paa sin Bedstefaders Gaard i Fitting, og han tjente som Karl op, til han var 18 Aar gammel. Men hans Hu stod til Studierne — han vilde være Præst. Der var Tale om at faa ham i Ribe Latinskole, hvad der imidlertid ikke blev Raad til, men han gik i fire Aar paa Højskolen i Askov, hvor han fik en udmærket Undervisning og med særlig Iver kastede sig over Sprogstudier. Sin Værnepligt aftjente han som Infanterist i Fredericia og fik herunder Korporalsnoeren, men da Studieudsigterne stadig var smaa, besluttede han at rejse til Amerika for der at tjene Pengene til at blive Præst for, og i 1879 forlod P. S. Vig for første Gang Danmark.

Han slog sig ned i Chicago og tog her Arbejde ved hvadsomhelst. Det meste af Tiden var han Pakhuskarl i de store Pakhuse paa South Water Street, hvor særlig Grossisterne i Frugt og Fjerkræ holder til, og ved Hjælp af en enestaaende

Sparsommelighed og Paapassenhed lykkedes det ham at lægge saa mange Penge op, at han efter, 2½ Aars Ophold kunde rejse tilbage til Danmark for at føre sin gamle Plan ud i Livet. Han studerede i de følgende to Aar under Udvalget for dansk-amerikansk Mission, der lededes af nuværende Biskop Koch i Ribe, og i 1884 tog han sin Examen og blev ordineret Præst.

Han begyndte straks sin Gerning, idet han blev den første Skibspræst paa „Hekla,” men det var Arbejdet blandt de Danske i Amerika, han var særlig uddannet til, og allerede i Efteraaret 1884 knyttedes han som Lærer til Højskolen i Elk Horn, Iowa. Han var senere Præst og Lærer forskellige Steder i Iowa og Wisconsin, men i 1897 blev han ansat som Professor ved Præsteskolen i Blair, Nebraska, og med et Par længere Afbrudelser har han været her siden. Hans Fag er Dogmatik og Litteraturhistorie, og han er kendt som en streng, men retfærdig Lærer. I den Forenede Kirke har han vistnok ordineret flere Præster end nogen som helst anden.

Det er de korte, ydre Omrids af Professor Vigs Liv, og de mangler desværre alle de smaa karakteristiske Træk og Anekdoter, som han selv med saa stor Virkning forstaar at anvende i sine historiske Skildringer. Jo, eet højst betegnende Træk kan dog anføres. Da han i sin Tid flyttede fra Wisconsin til Nebraska, kunde han ikke lide de lettere Træsorter, de bruger som Bygningsmateriale hernede. De stødte hans solide jydsk Natur. Han lod derfor resolut sit gamle Hus i Wisconsin bryde ned, og tog det og en Tømrer med sig til Blair, hvor det stærke, svære Egetræs Hus

paany blev genrejst. Da Familien stadig er vokset — Professor Vig, der er anden Gang gift, har 10 raske Sønner, og i Parantes bemærket alle hans 5 Brødre lever ogsaa herovre — har det i Tidens Løb været nødvendigt at bygge til Huset, men dets solide Karakter har Ejeren bevaret.

Og her lever da Professor Vig, delt mellem sin Familie, sin Skole og sine historiske Studier. Han er en nidkær orthodox Religionslærer, der nok sætter Pris paa den moderne Kritik i Forhold til Historien, men absolut afviser dens Anvendelse paa Bibelen. Som det sig hør og bør, passer han først sin Gerning paa Skolen, og Historien faar kun den Tid han har tilovers. Men takket være hans sjældne Flid og store Interesse for Sagen er det lykkedes ham at samle et enestaaende Materiale til Belysning af Dansk-Amerikanernes Historie, og det vilde være evig Synd og Skam, om han ikke skulde faa Tid og Raad og Lejlighed til at skrive og udsende sit planlagte store Værk om det danske Amerika. Ene vil det være ham umuligt at udføre Arbejdet, men, som bekendt, er der traadt en Kreds af fremragende Landsmænd sammen for om muligt at skaffe de fornødne Midler og den fornøde Medhjælp tilveje. Forhaabentlig vil det lykkes dem.

Eller skal ogsaa denne for os udvandrede Danske saa betydningsfulde Sag ende i indbyrdes Kiv og Vrøvl og Mistænksomhed som saa mange andre før den? Skal ogsaa den blive klemt ihjel mellem for megen Prominence paa den ene Side og for lidt Interesse paa den anden?

Lad os haabe, vi kan sige med Hr. Strandvold: „Maaske? Dog snarere ikke!”

„Kvinden og Hjemmet“

et Maanedskrift for „de tusind Hjem i Amerika“,
paabegyndtes den 1ste Mai 1888, og er altsaa nu i sin 29de Aargang.

Mrs. Ida Hansen, Redaktør.

„Kvinden og Hjemmet“ udkommer maanedlig i et smukt, illustreret Omslag. Med hvert Hefte sendes to Bilag, nemlig „Mønstertidende“ og „Vort Bibliothek“, altsammen for 75 Cents per Aar i de Forenede Stater og \$1.00 pr. Aar til Canada og andre Lande.

„Kvinden og Hjemmet“ er det ældste og bedste Kvindeblad i vort Sprog i Amerika—et Blad for Moder, Hustru og Datter. Det højner deres Livssyn, vækker deres Interesser, hjælper dem i deres daglige Arbejde i Hus og Hjem.

„Mønstertidende“ indeholder i hvert Hefte en Moderevue, en Afdeling „Skræddersøm i Hjemmet,” der giver Husmoderen praktiske Anvisninger for Syning af Dragter til sig selv og Børnene. Dernæst en Afdeling „Haandarbejde“ med Beskrivelser og til Texten oplysende Billeder om Broderi, Hekling, Filerarbejde o. s. v., altsaa om alle de forskellige Haandarbejder. Saa en Afdeling „Broderimønstre, tegnede paa Tøj,” med Text og Illustrationer o. s. v.

„Vort Bibliothek“ indeholder gode spændende Fortællinger af de bedste Forfattere. Det trykkes særskilt, saa det kan opbevares, og vil saaledes have blivende Værd.

Hovedbladet er rigt illustreret og indeholder Biografier med Portrætter af de mest fremragende Kvinder, særlig skandinaviske, Artikler om Kvindernes Fremskridt og Gjøremaal i Samfundet, velskrevne, oplysende Afhandlinger af forskjelligt Indhold, gode, underholdende Fortællin-

ger og Digte. Desuden er der forskellige Særafdelinger som:

1. **Kjøkkenet**, hvor der gives prøvede Vejledninger for Madlavning, Bagning, Syltning o. s. v.
2. **Vore Mødre** indeholder Digte og Smaastykker, underholdende og oplysende for den Kvinde, der har Børn.
3. **Vore unge Piger** har et afvejlende Indhold, som vil interessere netop dem, det er bestemt for — vore unge Piger.
4. **Vindue- og Blomsterhaven**, en Vejledning for hver Maaned i Aaret om Dyrkning af Blomster, Kjøkkenhaven o. s. v.
5. **Rundt Huset**, som giver mange Oplysninger og Vejledning i alle mulige Gjøremaal i Hjemmet.
6. **Spørgsmaal og Svar**. Hvert Hefte har en Side med Spørgsmaal og Svar, hvor der gives en Mængde praktiske Oplysninger om Hjemmets forskellige Gjøremaal.

Vi udgiver ogsaa en Udgave i det svenske Sprog i samme Størrelse og til samme Pris som „Kvinden og Hjemmet.”

Værd 37 Cts.

Enhver Læser af Misteltenen for 1917, som ikke nu er Abonnent paa „Kvinden og Hjemmet,” kan ved at indsende 38 Cents (halv Pris) og samtidig nævne, at de saa Tilbudet i Misteltenen, faa

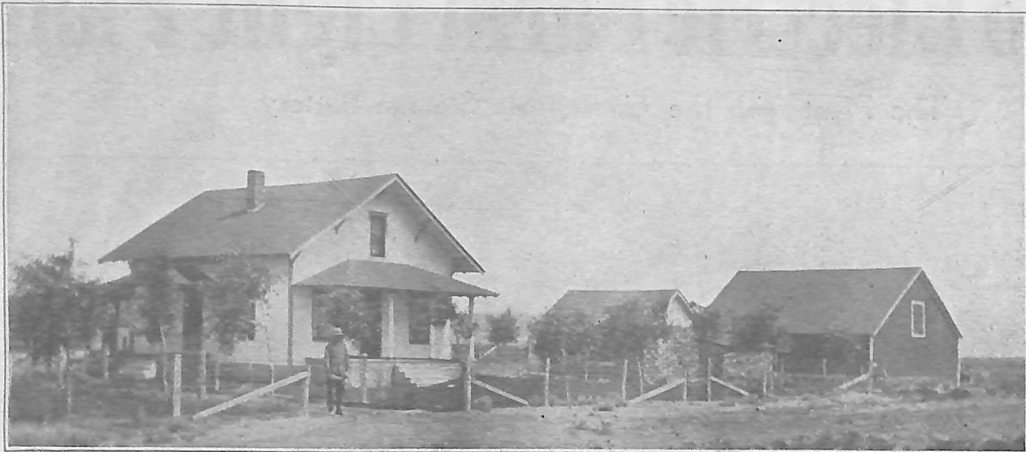
„Kvinden og Hjemmet” med de 2 Bilag „Mønstertidende” og „Vort Bibliothek” tilsendt et Aar. Til Canada 25 Cents mere.

Prøvehefter leveres frit. Tilskriv:

Mrs. Ida Hansen

„Kvinden og Hjemmet“

Cedar Rapids, Iowa



Landmænd er velhavende paa Costilla Estate.



Danske Landsøgere i en Hvedemark paa Costilla Estate.

Ny DANSK KOLONI

i det sydlige COLORADO

Har De Lyst til en Farm paa Costilla Estate, hvor den nye danske Koloni er startet? Landmanden er der sikker paa sin Ayl, ved Hjælp af Irrigation. Intet Sted opdrættes Kvæg lettere eller fedes billigere. Farmerne tjener gode Penge ved at fodre Alfalfa og Ærter, og det samme kan De gjøre. Costilla Estate er bleven taget nøje i Øjesyn af paalidelige Danske, som har fundet alt som fremstillet og en god Plads at bo. Vi ønsker at fortælle Dem mere om den nye danske Koloni og de smukke Farme, som kan erholdes der. Tag med paa en af vore Ekursioner og se paa Forholdene.

Costilla Estate Farmene sælges paa ni Aars Afbetaling med et lille kontant Udlæg. Driftomkostningerne er lave. Skriv efter vore Bøger som beretter om Costilla Estate. Ekursioner o. s. v. Husk at nævne „Misteltenen.“ Skriv enten til

OLUF BONDO

Special Representative, Danish Colony, eller

Shedd Investment Co.

Fifth Floor, Range Bldg.

Omaha, - - - - Nebraska.

NEW YORK School of Medical Gymnastics and Massage

Practical and theoretical instruction in Massage, Orthopedic Gymnastics, Electricity Vibration, Baking, Etc. Diploma. Hospital training. Positions secured.

Apply to

GUDRUN FRIIS HOLM, M. D.

664 Lexington Avenue.

NEW YORK, N. Y.

Fotografiske Naturbilleder fra Lassen County, California,

udføres og leveres af

F. J. THOMPSON, Fotograf.

Susanville, California.

Man spiser bedst i

LINCOLN INN CAFETERIA.

OMAHA, NEB.

Midt i Byen paa 16th & Farnam Streets.
Under U. S. National Bank.

ALFRED R. HANSEN
Bestyrer

DANA COLLEGE

Blair, Nebraska

DANA COLLEGE er en Danske-Amerikansk Skole, hvor unge Mænd og Kvinder tilbydes Undervisning lige fra Begyndelsesgrundene i Engelsk og op til tredje Aars Universitetsarbejde (the Junior year).

Skriv efter Katalog

L. A. LAURSEN, - - - - Bestyrer.

The work and material of "MISTELTENEN" is furnished by the following firms:

Bureau of Engravings, Minneapolis.

Baker Bros. Engraving Co., Omaha.

Brown & Bigelow, Minneapolis.

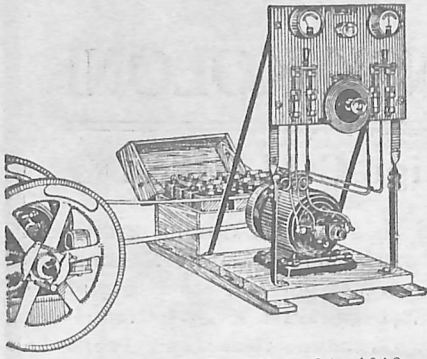
Carpenter Paper Co., Omaha.

Colonial Press, Omaha.

Western Newspaper Union, Omaha.

Alamo Electric Farm Light Plant

The Plant with the *Guaranteed Storage Battery.*



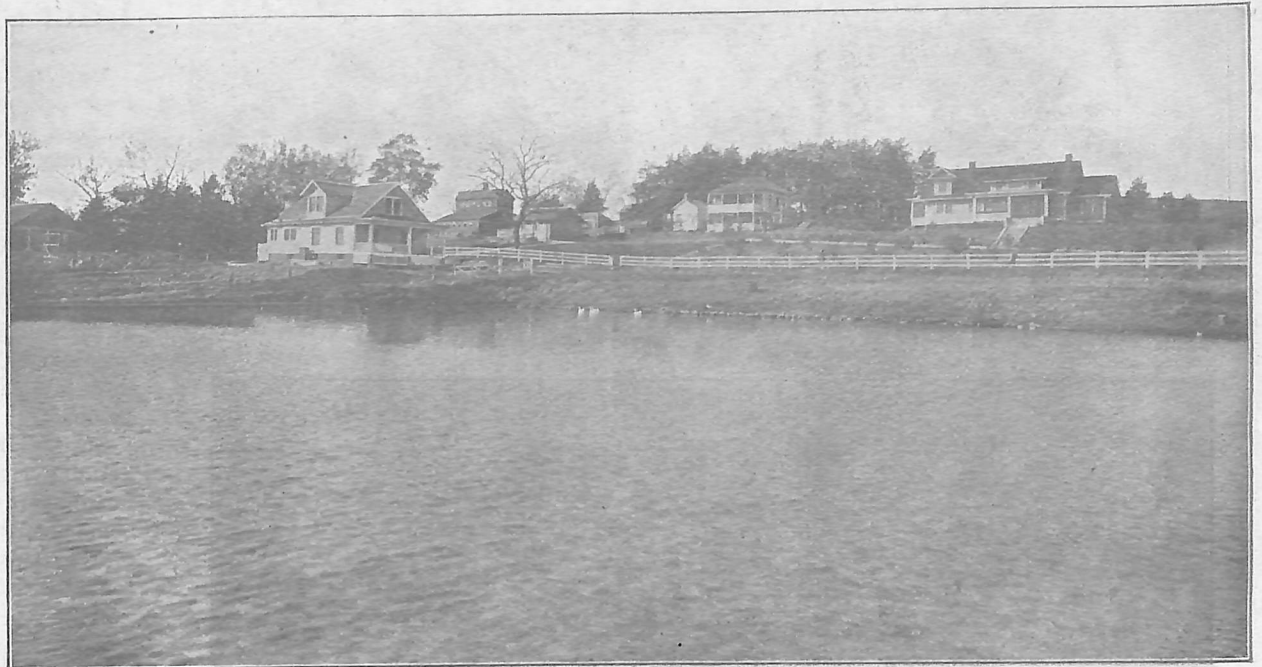
Omaha, Nebr., Oct. 24, 1916.
Alamo Farm Light Plant Co.,
Omaha, Nebr.

Gentlemen:—I have an Alamo Electric Farm Light Plant installed on my farm near Springfield, Nebr. I am certainly pleased with the service that the plant is giving. I have perfect lights day and night and I would not be without an Alamo Electric Farm Light Plant for twice the amount that I paid for it, if I could not get another.

The lights in our residence on the farm are better than what we have in the city of Omaha. Every barn, hog house, chicken house, hay loft, machinery house, shop, etc., is lighted up by Alamo Light. We have over 100 lights on the farm. Big lights on the grounds turn night into day, and the most surprising part of it is that it costs very little to operate.

This plant is worthy of the investigation of every progressive farmer.

Yours very truly,
SOPHUS F. NEBLE.



Dette er Sophus F. Nebles Farm ved Springfield, Neb.

og her er hvad han har at sige om det elektriske Lysanlæg, som belyser alle Bygninger samt Terrænet med samme Bekvemmelighed og Brandforsikring som man har i de største Byer.

Hvis De er interesseret i god og farefri Belysning bør De henvende Dem til

WESTERN ROCK ISLAND PLOW CO.

10th and Leavenworth Sts.

Distributors.

Omaha, Nebraska.

Damernes Opmærksomhed

henledes paa vort velassorterede Lager af alt hvad der med Rimelighed kan ønskes for Haandarbejde.

Af de mange fra Europa importerede Ting fremhæves fra Danmark: **KAFFEDUGE OG SERVIETTER**, tegnede paa den kendte gode Kvalitet Lærred med de ligeledes kendte smukke Mønstre i hvidt Broderi, Hedebo, kongelig dansk Porcellain, **LØBERE OG LYSEDUGE** paa svært cream Lærred i kulørt Broderi, passende for Spise- eller Dagligstue.

Materiale til Hardangerbroderi, Gittertyl, Java Canvas, Waffel Canvas, hvidt og ecrue Lærred, Traad og Garn samt alle Slags Bøger angaaende Haandarbejde.

Til Skoler gives Rabat.

FRØKEN F. STEENSTRUP UNDERVISER OG BESØR-
GER DANSK KORRESPONDANCE.

Thompson, Belden & Co.,

16th and Howard Sts.

:-

Omaha, Nebr.

Axel H. Andersen, Inc.

Publishers

312 Brown Block OMAHA, NEB.

.....
At Dealers or by Mail
50c the Copy